

Ν, ν, νϛ, τό, άκλιτο, το δέκατο τρίτο γράμμα του ελλ. αλφαβ.· ως αριθμητικό, ν' = 50, ν = 50.000· Το ν είναι οδοντικό ή ουρανικό υγρό σύμφωνο, το οποίο αντιστοιχεί προς το άφωνο δ.

Διαλεκτικές μεταβολές: **I. 1.** στη Δωρ., το ν αντικαθιστά το λ, βλ. *Α*, λ 2. **2.** στην Αττ. και Δωρ. αντί μ, βλ. **Μ, μ** **II. 2.** μεταβολές χάριν ευφωνίας: **1.** σε γ πριν από τα ουρανικά γ, κ, χ, και πριν από το ζ, όπως *έγγονος, έγκαιρος, έγχώριος, έγξέω*, κ.λπ. **2.** σε μ πριν από τα χειλικόφωνα β, π, φ, και πριν από το ψ, όπως *σύμβιος, συμπότης, συμφυής, έμψυχος*· ομοίως, πριν από το μ, όπως *έμμανής*. **3.** σε λ πριν από το λ, όπως *έλλείπω, συλλαμβάνω*. **4.** σε ρ πριν από το ρ, όπως *συρράπτω*· αν και σε σύνθ. με την πρόθ. *έν*, το ν μερικές φορές παραμένει πριν από το ρ, όπως *ένρυθμος*. **5.** σε σ πριν από το σ, όπως *σύσσιτος, πάσσοφος*. **III.** το ονομαζόμενο «νϛ έφελκυστικόν» προστίθεται στη δοτ. πληθ. που λήγει σε -σι, όπως *άνδράσιν*· στο γ' πληθ. πρόσ. ρημάτων σε -σι, όπως *είλήφασιν*· στο γ' ενικ. σε -ε, -ι, όπως *έκτανεν, δείκνυσιν*· στην κατάληξη -σι που δηλώνει τόπο, όπως *Αθήνησι, Όλυμπίασι*· στην Επικ. κατάληξη -φι, όπως *όστεόφιν*· στο αριθμητικό *είκοσι*· στα επιρρ. *νόσφι, πέρυσσι*· στα εγκλιτ. μόρια *κέ* και *νύ*· αυτό το ν χρησιμοποιείται κυρίως για να αποφεύγεται η χασμωδία, όπου ακολουθούσε φωνήεν.

νᾱς, Δωρ. αιτ. πληθ. του *ναῦς*.

ναετήρ, -ήρος, ό, = το επόμ., σε Ανθ.

ναέτης, -ου, ό, κάτοικος, σε Σιμων.· ως θηλ., σε Ανθ.

ναί, επίρρ., χρησιμ. σε ισχυρή κατάφαση, **I. 1.** ναι, αληθώς, Λατ. *nae*, σε Όμηρ., Αττ.· στον Όμηρ. κατά κανόνα ακολουθ. από *δή*. **2.** *ναί μά*, λέγεται σε όρκους, ναι μα..., βεβαίως μα...· *ναίμᾱ τότε σκήπτρον*, σε Ομήρ. Ιλ.· το *μά* μερικές φορές παραλείπεται· *ναί τᾱν κόραν*, σε Αριστοφ.· *ναί πρὸς θεῶν*, σε Ευρ. **II.** σε απαντήσεις χρησιμοποιείται μόνο του, βεβαίως, ναι· *τοῦτ' έτήτυμον*· Απάντηση *ναί*, σε Αισχύλ.· *ναί, ναί*, σε Αριστοφ.

ναϊ, Δωρ. ποιητ. δοτ. του *ναῦς*.

Ναϊᾱκός, -ή, -όν, αυτός που ανήκει ή αρμόζει στις Ναϊάδες, σε Ανθ.

Ναϊᾱς, ή (νάω), Ιων. **Νηϊᾱς, -άδος**, η Ναϊάδα, νύμφη των ποταμών ή των πηγών (όπως η *Νηρηΐς* είναι νύμφη των θαλασσών), κυρίως στον πληθ.· *Ναιᾱδες*, Ιων. *Νηϊᾱδες*, σε Ομήρ. Οδ., Ευρ.· με την ίδια σημασία, επίσης, Ιων.

Νηΐς, -ίδος, ή, στον ενικ., σε Ομήρ. Ιλ., Ευρ.

ναϊῖδιον[ιδ], **τό**, υποκορ. του *ναός*, σε Πολύβ.

ναίεσκον, Ιων. παρατ. του *ναίω*.

ναιετάω (ναίω), Επικ. μτχ. *ναιετάωσα*· Ιων. παρατ. *ναιετάασκον*· **I. 1.** λέγεται για πρόσ., κατοικώ, συχνά σε Όμηρ. και Ησίοδ. **2.** με αιτ. τόπου, κατοικώ σε κάποιον τόπο, ενοικώ, σε Όμηρ., Ησίοδ. **II.** λέγεται για τόπους, βρίσκομαι, κείμαι, σε Όμηρ.· απ' όπου, υπάρχω, *Ίθάκης έτι ναιεταούσης*, σε Ομήρ. Ιλ.

ναίοισα, Δωρ. αντί *ναίουσα*, θηλ. μτχ. του *ναίω*.

ναῖος, -α, -ον, Δωρ. αντί *νήϊος*.

ναίχι, επίρρ. αντί *ναί*, όπως το *ούχι* αντί *ού*, σε Σοφ.

ναίω (Α), **I. 1.** λέγεται για πρόσ., κατοικώ, διαμένω, σε Ομήρ. Ιλ., Ησίοδ., Τραγ.· με αιτ. τόπου, κατοικώ σε, ενοικώ, *οἶκον, δῶμα, ἄλα*, κ.λπ., σε Όμηρ. κ.λπ. — Παθ., κατοικούμαι, σε Θεόκρ. **2.** λέγεται για τόπους, κείμαι, βρίσκομαι, σε Σοφ. **II.** μτβ., στον Επικ. αόρ. *α' ένασσα ή νάσσα*, **1.** με αιτ. τόπου, παραχωρώ τόπο σε κάποιον για να κατοικήσει· *νάσσα πόλιν*, θα έπρεπε να του έχω δώσει μια πόλη για κατοικία του, σε Ομήρ. Οδ.· επίσης, κάνω κάτι κατοικήσιμο, οικοδομώ, *νηδὼν ένασσαν*, σε Όμηρ. Ύμν. — Παθ., βλ.

εὐναιόμενος, **2.** με αιτ. προσ., επιτρέπω σε κάποιον να κατοικήσει, τον

εγκαθιστώ, σε Πίνδ. — Παθ., Επικ. αόρ. α' *νάσθην*, εγκαθίσταμαι, διαμένω, σε Ομήρ. Ιλ.· ομοίως, Μέσ. αόρ. α', *νάσσατο ἄγχ' Ἐλικῶνος*, σε Ησίοδ.· παρακ. *νένασται*, σε Ανθ.

ναίω (B) = *νάω*, εκτείνομαι πέρα από τα όρια, είμαι πλήρης, σε Ομήρ. Οδ. **νάκη[ᾱ]**, ή, δέρμα καλυμμένο από μαλλί ή τρίχωμα, δέρμα προβάτου ή κατσίκας, προβιά σε Ομήρ. Οδ.

νάκος[ᾱ], **τό**, δέρμα, δορά, Λατ. vellus, σε Ηρόδ., Πίνδ. κ.λπ.

νακτός, -ή, -όν (νάσσω), συμπιεσμένος, στέρεος, συμπαγής, πυκνός.

νᾶμα, -ατος, τό (νάω), οτιδήποτε ρέει, τρεχούμενο νερό, ποταμός, ρεύμα νερού, ρυάκι, σε Τραγ., Πλάτ.

νᾶμερτής, νᾶμέρτεια, Δωρ. αντί *νημ-*.

νᾶν, Δωρ. αντί *ναῶν*, αιτ. του *ναῶς*.

νᾶνος, ό, νάνος, σε Αριστοφ.

νᾶνο-φυής, -ές (φυή), αυτός που έχει ανάστημα νάνου, σε Αριστοφ.

Ναξι-ουργής, -ές (*ἔργω), αυτός που είναι Ναξιακής κατασκευής, σε Αριστοφ.

Νάξος, ή, η Νάξος, ένα από τα νησιά των Κυκλάδων, σε Ομηρ. Ὑμν.· επίθ.

Νάξιος, -α, -ον, αυτός που προέρχεται ή αναφέρεται στη Νάξο· *οἱΝάξιοι*, οι Ναξιώτες, οι κάτοικοι της Νάξου ή οι καταγόμενοι απ' αυτήν, σε Ηρόδ.·

Ναξία ἄκονα, ακονόπετρα, ακόνι από τη Νάξο, Λατ. cos Naxia, σε Πίνδ.

νᾶο-πόλος, ό (πολέω), Ιων. **νηοπ-**, αυτός που επιβλέπει, που εποπτεύει ναό, σε Ησίοδ.

νᾶός, Ιων. **νῆός**, Αττ. **νεός, ό (ναίω)**· **I.** κατοικία θεού, ιερό, σε Όμηρ., Ηρόδ. κ.λπ. **II.** το εσώτατο μέρος ναού, ο σηκός, όπου ήταν τοποθετημένη η εικόνα, το άγαλμα του θεού, σε Ηρόδ., Ξεν.

νᾶο-φύλαξ[ῦ], **-ᾱκος, ό (ναός)**, φύλακας ναού, Λατ. aedituus, σε Ευρ., Αριστ.

νᾶπαῖος, -α, -ον, αυτός που ανήκει σε δασώδη κοιλάδα, σε Σοφ., Ευρ.

νάπη[ᾱ], ή, δασώδης κοιλάδα ή φαράγγι, σε Ομήρ. Ιλ., Σοφ.

νάπος, τό, μεταγεν. τύπος του *νάπη*, σε Σοφ., Ευρ., Ξεν.

νᾶπυ, τό = σινάπι, βλ. [βλέπειν](#), λέγεται για δριμύ και οργίλο βλέμμα, σε Αριστοφ.· πρβλ. [κάρδαμον](#).

ναρδο-λίπης, -ές (λίπος), αλειμμένος με λάδι από νάρδο, σε Ανθ.

νάρδος, ή, Λατ. pardus, το φυτό νάρδος ή ναρδόσταχυς, λάδι από νάρδο, σε Ανθ. (πιθ. ξένη λέξη).

ναρθηκο-φόρος, -ον (φέρω), αυτός που κρατά *νάρθηκα*, αυτός που κρατά ραβδί από νάρθηκα, *πολλοί τοι ναρθηκοφόροι, Βάκχοι δέ τε παῦροι*, δηλ. υπάρχουν πολλοί αξιωματούχοι, λίγοι όμως φωτισμένοι και ικανοί, λέγεται για τους αξιωματούχους που έχουν ψεύτικη φήμη, δόξα, σε Πλάτ.

νάρθηξ, -ηκος, ό, I. ψηλό καλαμώδες φυτό, Λατ. ferula, με κοίλο, νευρώδες και ανθεκτικό στέλεχος, μέσα στον οποίο μετέφερε ο Προμηθέας τη φωτιά από τον ουρανό στη γη, σε Ησίοδ. Τα στελέχη του χρησίμευαν σαν ράβδοι (*θύρσοι*) των πανηγυριστών του Διονύσου, σε Ευρ. (πρβλ. το προηγ.)· χρησίμευαν επίσης ως βέργες από τους δασκάλους στα σχολεία, σε Ξεν. **II.** μικρή θήκη για μύρα, σε Λουκ.

ναρκάω, μέλ. -ήσω, Επικ. αόρ. α' *νάρκησα*· γίνομαι άκαμπτος, καθίσταμαι δυσκίνητος ή ναρκώνομαι, Λατ. torpere, σε Ομήρ. Ιλ., Πλάτ.

νάρκη, ή, I. αναισθησία, απονέκρωση, παράλυση, Λατ. torpor, σε Αριστοφ.

II. πλατύ ψάρι που ναρκώνει όποιον το αγγίζει, της οικογένειας των Τορπεδινιδών, «ηλεκτρισμένο» ψάρι ή «μουδιάστρα», σε Πλάτ.

νάρκισσος, ὁ, σπανίως ἤ, το φυτό νάρκισσος, σε Ομηρ. Ὑμν., Σοφ. κ.λπ. (ἀπὸ το *ναρκάω*, ἐξαιτίας τῶν ναρκωτικῶν ιδιοτήτων του).

ναῦς, ἡ, Δωρ. ἀντὶ *ναῦς*.

νάσθην, Επικ. ἀντὶ *ἐνάσθην*, Παθ. ἀόρ. α΄ του *ναίω*

A.

νασιώτας, -α, ὁ, Αιολ. και Δωρ. ἀντὶ *νησιώτης*.

νασμός, ὁ (νάω), ρεῦμα νεροῦ που κυλά, ρυάκι, σε Eur.

νάσσα, Επικ. ἀντὶ *ἐνασσα*, ἀόρ. α΄ του *ναίω*

A. Π. -*νάσσατο*, γ΄ ενικ. Μέσ. αορ. α΄.

ναῦσσα, Δωρ. ἀντὶ *νῆσσα*, *νῆττα*.

νάσσω, Αττ. **νάττω**· ἀόρ. α΄ *ἐναῖα*· Παθ. παρακ. *νένασμαι* και *νέναγμαι*· συμπίεζω, συνθλίβω, πατώ με δύναμη, καταπατώ, σε Ομήρ. Οδ., Θεόκρ.

ναστός, -ῆ, -όν, συμπιεσμένος· *ναστός* (ενν. *πλακοῦς*), ὁ, καλοζυμωμένος πλακοῦντας, γλύκισμα, τυρόπιτα, σε Αριστοφ.

ναυᾶγέω, Ιων. **ναυηγ-**, μέλ. -*ήσω*, παθαίνω ναυάγιο, ναυαγώ, σε Ηρόδ., Ξεν. κ.λπ.· μεταφ., λέγεται για ἄρματα, συντρίβομαι, σε Δημ.

ναυᾶγία, ἡ, Ιων. **ναυηγίη**, ναυάγιο, σε Ηρόδ., Eur.

ναυάγιον[ᾱ], τό, Ιων. **ναυήγιον**, I. απομεινάρι, λείψανο ναυαγισμένου πλοίου, σε Ηρόδ., Αισχύλ., Θουκ.· μεταφ., *ναυᾶγια ἵππικά*, συντρίμια ἄρματος που ανατράπηκε, σε Σοφ. II. ἀντὶ *ναυαγία*, ἡ, σε Στράβ.

ναυ-ᾱγός, -όν, Ιων. **ναυ-ηγός** (*ἐ-αγα*, παρακ. του *ἄγνυμι*)· 1. αὐτός που ναυάγησε, που ξεβράστηκε στην παραλία, Λατ. *naufragus*, σε Ηρόδ., Eur.· *ναυαγοὺς ἀναιρεῖσθαι*, περισυλλέγω θύματα ναυαγίου, σε Ξεν.· *ναυαγὸς τάφος*, τάφος ναυαγῶν, δηλ. η θάλασσα, σε Ανθ. 2. Ενεργ., αὐτός που προκαλεῖ ναυάγιο, *ἄνεμοι*, στον ιδ.

ναυαρχέω, μέλ. -*ήσω*, διοικῶ στόλο, σε Ηρόδ., Ξεν.

ναυαρχία, ἡ, διοίκηση στόλου, αξίωμα *ναυάρχου*, σε Θουκ.· η χρονική περίοδος του αξιώματος του ναυάρχου, σε Ξεν.

ναυαρχίς, -ίδος, ἡ, πλοίο *ναυάρχου*, σε Πολύβ.

ναύ-αρχος, ὁ, διοικητής στόλου, ναύαρχος, σε Ηρόδ., Αισχύλ., Σοφ.· ιδίως ο Σπαρτιάτης ναύαρχος, διότι οι Αθηναῖοι ναύαρχοι διατηροῦσαν το ὄνομα *στρατηγοί*, σε Θουκ., Ξεν. κ.λπ.

ναυ-βάτης[ᾱ], -ου, ὁ (*βαίνω*)· I. επιβάτης πλοίου, ναυτικός, σε Ηρόδ., Αισχύλ., Σοφ. κ.λπ. II. ως ἐπίθ., *ναυβάτης στρατός*, σε Αισχύλ.· *ναυβάτης στόλος*, σε Σοφ. κ.λπ.

ναύ-δετον, τό (δέω), παλαμάρι, карабόσκοινο, σε Eur.

ναυηγός, **ναυηγέω**, **ναυηγία** κ.λπ., Ιων. ἀντὶ *ναυαγ-*.

ναυκληρέω, μέλ. -*ήσω*, 1. εἶμαι ιδιοκτήτης πλοίου, σε Αριστοφ., Ξεν. 2. μεταφ., *ναυκληρέω πόλιν*, διοικῶ, κυβερνῶ πόλη, σε Αισχύλ., Σοφ.

ναυκληρία, ἡ, I. 1. ναυτικός βίος, ιδιοκτησία, κατοχή πλοίου, σε Αριστ. 2. ποιητ., ταξίδι θαλασσίνο, πλους, σε Eur.· περιπέτεια, επιχείρηση, στον ιδ. II. πλοίο, στον ιδ.

ναυκλήριον, τό, I. πλοίο που ἔχει στην ιδιοκτησία του ο ναύκληρος, σε Δημ.

II. = *ναύσταθμος*, σε Eur.

ναύ-κληρος, ὁ, 1. αὐτός που ἔχει πλοίο στην ιδιοκτησία του, πλοιοκτήτης, κύριος πλοίου, σε Ηρόδ., Σοφ. κ.λπ. 2. ως ἐπίθ., *ναύκληρος χεῖρ*, το χέρι του κυβερνήτη, λέγεται για ηνίοχο (πρβλ. [ηνίοχος](#) I. 3), σε Eur.

ναύ-κρᾱρος, ὁ, στην Αθήνα, μία ἀπὸ τις διακρίσεις τῶν πολιτῶν, θεσπισμένη πριν ἀπὸ την εποχή του Σόλωνα για οικονομικούς σκοπούς. Υπήρχαν 4 σε κάθε *φρατρία*, 12 σε κάθε μία *φυλή* ἀπὸ τις 4 που υπήρχαν, στο σύνολό τους

48, που αργότερα αυξήθηκε σε 50. Προφανώς πρόκειται για παλαιότερο τύπο του *ναύκληρος*: ετυμολογική σύνδεση με τη λέξη *ναῦς* = πλοίο, δεν έχει εξηγηθεί.

ναυκράτew, μέλ. -ήσω, είμαι κυρίαρχος των θαλασσών, είμαι θαλασσοκράτορας, σε Θουκ. — Παθ., θαλασσοκρατούμαι, φαίνομαι υποδεέστερος στη θάλασσα, ηττώμαι σε ναυμαχία, σε Ξεν.

ναυ-κράτης[ἄ], -ου, ὁ, ἡ (κρατέw), θαλασσοκράτορας ή θαλασσοκράτειρα, σε Ηρόδ.

Ναύκρᾱτις, -ιος ή -ewς, ἡ, η πόλη Ναύκρατις της Αιγύπτου, σε Ηρόδ.

ναυ-κράτωρ[ἄ], -ορος, ὁ, ἡ, **I.** = *ναυκράτης*, σε Ηρόδ., Θουκ. **II.** κύριος, κάτοχος πλοίου, σε Σοφ.

ναῦλος, ὁ και **ναῦλον**, τό (*ναῦς*)· **I.** χρήματα που δίνονται για τη μεταφορά με πλοίο, τα ναῦλα. **II.** φορτίο πλοίων, σε Ξεν., εμπόρευμα που μεταφέρει το πλοίο, σε Δημ.

ναυλοχέw, μέλ. -ήσω, **1.** παραμένw σε λιμάνι ή θαλάσσιο κόλπο, κυρίως παραμονεύw εκεί για να εφορμήσω στα διερχόμενα πλοία, σε Ηρόδ., Ευρ. **2.** με αιτ., παραμονεύw, ενεδρεύw, παραφυλάw κάποιον, σε Θουκ.

ναύ-λοχος, -ον, τόπος που παρέχει ασφαλές αγκυροβόλιο, λέγεται για λιμάνι, σε Ομήρ. Οδ., Σοφ.· ὦ ναύλοχα καὶ πετραῖα θερμὰ λουτρά, εσεῖς που ξεπηδήσατε από το λιμάνι, μέσα από τους βράχους (μερικοί θεωρούσαν το ναύλοχα ως ουσ.), σε Σοφ.

ναυμάχew (**ναύμαχος**), μέλ. -ήσω, **1.** μάχομαι με πλοίο στη θάλασσα, εμπλέκομαι σε ναυμαχία, σε Ηρόδ., Ξεν.· *ναυμαχέw τήνπερὶ τῶν κρεῶν*, μάχομαι για τις σορούς των νεκρών της ναυμαχίας (δηλ. των Αργινουσών), σε Αριστοφ. **2.** μεταφ., μάχομαι, πολεμῶ κάτι· *κακοῖς*, στον ιδ.

ναυμάχησείw, εφετικό του *ναυμαχέw*, επιθυμῶ να δώσω μάχη στη θάλασσα, σε Θουκ.

ναυμάχητέον, ρημ. επίθ., αυτό για το οποίο πρέπει να δοθεί μάχη στη θάλασσα, σε Αριστ.

ναυ-μάχία, ἡ, Ιων. -ίη, μάχη στη θάλασσα, ναυμαχία, σε Ηρόδ., Θουκ. κ.λπ.

ναύ-μάχος, -ον (**μάχομαι**)· **I.** αυτός που ανήκει ή αρμόζει σε ναυμαχία· *ζυστὰ ναύμαχα*, κοντάρια που χρησίμευαν κατά την έφοδο σε εχθρικό πλοίο ή κατά τη διάρκεια ναυμαχίας, σε Ομήρ. Ιλ.· *δόρατα*, σε Ηρόδ. **II.** παροξ., *ναυμάχος*, Ενεργ., αυτός που μάχεται στη θάλασσα, αυτός που ναυμαχεί, σε Ανθ.

Ναύ-πακτος, ἡ (*ναῦς*, *πήγνυμι*), πόλη στη βόρεια ακτή του Κορινθιακού κόλπου, σε Θουκ.

ναυπηγέw (**ναυπηγός**), μέλ. -ήσω, κατασκευάζw πλοία, σε Αριστοφ., Πλάτ. — Μέσ., *ναῦς ναυπηγέεσθαι*, κατασκευάζw πλοία για τον εαυτό μου, αναθέτω την κατασκευή τους σε άλλον προς όφελός μου, σε Ηρόδ., Αττ. — Παθ., λέγεται για πλοία, κατασκευάζομαι, ναυπηγούμαι, σε Θουκ., Ξεν.

ναυπηγήσῑμος, -ον και -η, -ον, χρήσιμος στην κατασκευή πλοίου, λέγεται για ξύλο ή δέντρο κατάλληλο για ναυπηγία, σε Ηρόδ., Θουκ.

ναυπηγία, ἡ, Ιων. -ίη, κατασκευή πλοίου, σε Ηρόδ., Θουκ.

ναυπηγικός, -ή, -όν, ικανός, έμπειρος στην κατασκευή πλοίων, σε Λουκ.· ἡ *ναυπηγική* (ενν. τέχνη), τέχνη και τεχνική κατασκευής πλοίων, σε Αριστ.

ναυπήγιον, τό, εργαστήριο ναυπηγού, ναυπηγείο, σε Αριστοφ.

ναυ-πηγός, ὁ (*πήγνυμι*), κατασκευαστής πλοίων, ναυπηγός, σε Θουκ., Πλάτ.

Ναυπλία, ἡ, η πόλη Ναυπλία στην Αργολίδα, το Ναύπλιο, σε Ηρόδ. κ.λπ.

Ναυπλιεύς, -έwς, ὁ, κάτοικος του Ναυπλίου, σε Στράβ.· επίθ., **Ναύπλιος** ή -ίειος, -α, -ον, σε Ευρ.

ναύ-πορος, -ον, I. λέγεται για χώρα, αυτή απ' όπου συχνά διέρχονται πλοία, σε Αισχύλ. **II.** παροξ., *ναυπόρος, -ον* = *ναυσιπόρος* II. 2. αυτός που κάνει το πλοίο να κινείται, λέγεται για κουπιά, σε Ευρ.

ναῦς, ἡ (βλ. κατωτ.), πλοίο, σε Όμηρ. κ.λπ.· *ἐν νήεσσι* ή *ἐν νηυσίν*, στα πλοία, δηλ. στο στρατόπεδο που σχηματίζεται από τα αραγμένα στην παραλία πλοία, σε Ομήρ. Ιλ.· *νῆες μακραί*, Λατ. *naves longae*, πολεμικά πλοία, τα οποία κατασκευάζονταν μακρόστενα στο σχήμα ώστε να αναπτύσσουν γρήγορα ταχύτητα, ενώ τα εμπορικά σκάφη (*νῆες* *τρογγύλαι*, *γαῦλοι*, *ὀλκάδες*) ήταν κατασκευασμένα στρογγυλά, σε Ηρόδ. κ.λπ.· Αττ. κλίση: **ναῦς**, *νεώς, νηί, ναῦν*, γεν. και δοτ. *δυϊκ. νεοῖν*, πληθ. *νῆες, νεῶν, ναυσί, ναῦς*· Επικ. κλίση: **νηῦς**, *νηός, νηί, νῆα*, πληθ. *νῆες, νηῶν, νηυσί ή νήεσσι, νῆας*, με μία ιδιαίτερη Επικ. γεν. και δοτ. πληθ. *ναῦφι, -φιν*· στη μεταγεν. Επικ., ονομ. *νηῦς*· Ιων. κλίση: **νηῦς**, *νεός, νηί, νέα*, πληθ. *νέες, νεῶν, νηυσί, νέας*· Δωρ. κλίση: **ναῦς**, *ναός, ναῖ, ναῦν*, πληθ. *ναῆς, ναῶν, ναυσί* (ποιητ. *νάεσσι*), *ναῆς*· Τραγ. κλίση: **ναῦς**, *ναός ή νεώς, ναῖ, ναῦν*, πληθ. *ναῆς, ναῶν ή νεῶν, ναυσί, ναῦς*.

ναυσθλόω, μέλ. -ώσω, συντετμ. αντί *ναυστολέω*, μεταφέρω διά θαλάσσης, σε Ευρ. — Μέσ., μεταφέρομαι μέσα από τη θάλασσα, στον ιδ. — Παθ., πορεύομαι διά θαλάσσης, στον ιδ.

ναυσι-κλειτός, -ή, -όν, ξακουστός, περίφημος για τα πλοία του, σε Ομήρ. Οδ.

ναυσι-κλύτός, -όν = το προηγ., επίθ. για τους Φαίακες, σε Ομήρ. Οδ.

ναυσί-πέρᾱτος, Ιων. **νηυσι-πέρητος, -ον** = *ναυσίπορος*, πλωτός ή (πιθ.) διαβατός μέσω στενού περάσματος, σε Ηρόδ.

ναυσί-πομπος[ι], -ον, Ενεργ., αυτός που κινεί το πλοίο, σε Ευρ.

ναυσί-πορος[ι], -ον, I. αυτός τον οποίο μπορεί να περάσει κάποιος με πλοίο, πλωτός, λέγεται για ποταμό, σε Ξεν. **II. 1.** παροξ. *ναυσιπόρος, -ον*, Ενεργ., αυτός που διέρχεται με πλοίο, ποντοπόρος, ναυτιλλόμενος, σε Ευρ. **2.** αυτός που προκαλεί την κίνηση πλοίου, λέγεται για τα κουπιά, στον ιδ.

ναυσί-στονος, -ον, άξιος θρήνου για την απώλεια πλοίων, *ναυσίστονος ὕβρις*, σε Πίνδ.

ναυσί-φόρητος, -ον, αυτός που μεταφέρεται με πλοίο, αυτός που πλέει, σε Πίνδ.

ναύ-σταθμον, τό (σταθμός), λιμάνι, αγκυροβόλι, όρμος, σταθμός πλοίων, αραξοβόλι, Λατ. *statio navium*, σε Ευρ., Θουκ.

ναύ-σταθμος, ό, = το προηγ., σε Πλούτ.

ναυστολέω (ναύστολος), μέλ. -ήσω· **I. 1.** μτβ., μεταφέρω, κομίζω μέσω θαλάσσης, σε Ευρ. — Παθ., με Μέσ. μέλ. -ήσομαι, πορεύομαι διά θαλάσσης, στον ιδ. **2.** οδηγώ, κυβερνώ πλοίο, σε Αισχύλ., Ευρ.· μεταφ., *τῷ πτέρυγε ποῖ ναυστολεῖς*; προς τα πού στρέφεις τα φτερά σου; σε Αριστοφ. **II. 1.** αμτβ. όπως το Παθ., πορεύομαι επιβαίνοντας σε πλοίο, πλέω, σε Σοφ., Ευρ. **2.** γενικά, με αιτ. του τόπου, ταξιδεύω σε..., σε Ευρ.

ναυστόλημα, -ατος, τό, οτιδήποτε μεταφέρεται με πλοίο· στον πληθ., = *ναυστολία*· *πόντου ναυστολήμαθ'*, σε Ευρ.

ναυστολία, ή, πορεία διά θαλάσσης, ναυτική επιχείρηση, εκστρατεία, σε Ευρ.

ναύ-στολος, -ον (στελλω), αυτός που διασχίζει το νερό, που μεταφέρεται διά θαλάσσης, που πλέει, σε Αισχύλ.

ναύτης, -ου, ό (ναῦς), Λατ. *nauta*, **I.** ναύτης, ναυτικός, σε Όμηρ., Ησίοδ. κ.λπ.· ως επίθ., *ναύτης ὄμιλος*, σε Ευρ. **II.** σύντροφος ή συνταξιδιώτης στη θάλασσα· *ναύτην ἄγειν τινά*, σε Σοφ.

ναυτία, ή (ναῦς), ζάλη που προκαλεί το ταξίδι στη θάλασσα, αίσθημα ναυτίας, αναγούλα, αηδία, Λατ. *nausea*, σε Σιμων.

ναυτιάω, μόνο στον ενεστ. και παρατ., αισθάνομαι αναγούλα, υποφέρω από τη ζαλάδα του θαλασσινού ταξιδιού ή από ναυτία, σε Αριστοφ., Πλάτ.

ναυτικός, -ή, -όν (ναύτης), I. 1. αυτός που πλέει στη θάλασσα, ναυτικός· *ὁ ναυτικός στρατός*, αντίθ. προς το *ὁ πεζός*, σε Ηρόδ.· *ναυτικός λεώς*, σε Αισχύλ.· *στόλος*, σε Σοφ.· *ναυτικά ἐρείπια*, απομεινάρια πλοίων, σε Αισχύλ.· *ναυτική ἀναρχία*, ανταρσία ναυτικού πληρώματος, σε Ευρ.· *τὸ ναυτικόν*, ναυτικό στρατιωτικό σώμα, στόλος, σε Ηρόδ., Αριστοφ. κ.λπ. **2.** λέγεται για πρόσ., προικισμένος, έμπειρος στη ναυσιπλοία, ικανός ναυτικός· *ναυτικοὶ ἐγένοντο*, αναδείχθηκαν σε ναυτική δύναμη, έγιναν ναυτικό κράτος, σε Θουκ. **3.** *ἡ ναυτική* (ενν. τέχνη), εμπειρία στη ναυσιπλοία, ικανότητα στη ναυτιλία, σε Ηρόδ.· ομοίως, *τὰ ναυτικά*, σε Πλάτ.· αλλά, *τὰ ναυτικά*, ναυτικά θέματα, ναυτικές υποθέσεις, ναυτική ισχύς, σε Θουκ., Ξεν. **II.** στην Αθήνα, *τὸ ναυτικόν* ως τεχνικός όρος σήμαινε χρηματικό ποσό που ήταν αντικείμενο δανεισμού, με όρο την υποθήκευση του πλοίου, σε Ξεν. κ.λπ. **ναυτίλια, ή, Ιων. -ίη, I. 1.** ναυσιπλοία, ναυτιλιακή ικανότητα, σε Ομήρ. Οδ., Ησίοδ. **2.** θαλασσινό ταξίδι, σε Πίνδ., Ηρόδ. **II.** λέγεται για πλοίο, *πολύσκαλμος ναυτιλία*, σε Ανθ.

ναυτίλλομαι, αποθ., μόνο στον ενεστ. και παρατ., πλέω, πορεύομαι διά θαλάσσης, σε Ηρόδ.· *σπανίως απαντά στην Αττ.*

ναυτίλος[ι], ὁ, (ποιητ. αντί ναύτης), I. 1. ναύτης, ναυτικός, σε Ηρόδ., Αισχύλ. κ.λπ. **2.** ως επίθ., *ναυτίλος, -ον*, λέγεται για πλοίο, *ναυτίλων σελμάτων*, σε Αισχύλ. **II.** ο *ναυτίλος*, οστρακόδερμο εφοδιασμένο με μια μεμβράνη που λειτουργεί σαν ιστίο και το εξυπηρετεί στην πλεύση του, σε Αριστ.

ναυτολογέω, επανδρώνω πλοίο· μεταφ., σε Ανθ.

ναυτο-λόγος, -ον, αυτός που επιλέγει ναύτες ως πλήρωμα πλοίου, σε Στράβ.

ναύφαρκτος, βλ. [ναύφρακτος](#).

ναυφορία, ή, ναυάγιο, απώλεια πλοίων, σε Ανθ.

ναύ-φθορος, -ον (φθείρω), ναυαγισμένος· *ναύφθορος στολή, πέπλοι*, ενδύματα ναυαγών, σε Ευρ.

ναῦφι, -ιν, Επικ. γεν. και δοτ. πληθ. του *ναῦς*.

ναύ-φρακτος (φράσσω), Αττ. ναύ-φαρκτος, -ον, αυτός που βρίσκεται περιφραγμένος από πλοία, σε Αισχύλ., Ευρ.· *στρατός*, σε Αριστοφ.· *ναύφρακτον βλέπειν*, μοιάζω με πολεμικό πλοίο, στον ιδ.

νάω, πιθανόν μόνο σε ενεστ. και παρατ., ρέω, κυλώ, σε Όμηρ.

νέα, Ιων. αιτ. του ναῦς.

νεάγγελτος, -ον (ἀγγέλλω), αυτός που έχει πρόσφατα αναγγελθεί, σε Αισχύλ.

νεάζω (νέος), μόνο στον ενεστ.· **1.** αμτβ., είμαι νέος ή καινούριος, σε Αισχύλ.· *τὸ νεάζον*, η νεότητα, σε Σοφ.· *νεάζων*, αυτός που σκέφτεται ή ενεργεί όπως ένας νεαρός, σε Ευρ. **2.** είμαι ο νεότερος μεταξύ δύο· *ὁ μὲν νεάζων*, σε Σοφ. **3.** γίνομαι ξανά νέος, σε Ανθ.

νε-αίρετος, -ον, αυτός που έχει πρόσφατα συλληφθεί, που έχει κυριευθεί, σε Αισχύλ.

νε-ἀκόνητος, -ον (ἀκονάω), αυτός που έχει ακονιστεί πρόσφατα, σε Σοφ.

νεᾱλής, -ές 1. = νέος, νεαρός, ακμαίος, ζωηρός, σε Ξεν., Πλάτ. **2.** λέγεται για ψάρι, φρέσκος, σε Δημ.

νε-άλωτος[ᾱ], -ον, αυτός που έχει κυριευθεί πρόσφατα, σε Ηρόδ.

νε-ανθής, -ές (ἄνθος), αυτός που άνθησε πρόσφατα, σε Ανθ.

νε-ᾱνίας, ὁ (νέος), -ου, Επικ. και Ιων. **νεηνίης, -εω· I. 1.** νέος ως προς την ηλικία, νεαρός, πάντοτε μαζί με το *ἀνήρ*, σε Ομήρ. Οδ.· ομοίως, *παῖς νεηνίης*, σε Ηρόδ.· αλλά μόνο στην Αττ., όπως το *νεανίσκος*, σε Σοφ., Ευρ. κ.λπ. **2.**

νεανικός ως προς το χαρακτήρα, δηλ. με θετική σημασία, ορμητικός, γενναίος, δραστήριος, σε Ευρ., Αριστοφ. κ.λπ. ή με αρνητική σημασία, θερμοκέφαλος, αυθάδης, ισχυρογνώμων, σε Ευρ., Δημ. **II.** λέγεται για πράγματα, πρόσφατος, καινούριος, νωπός, σε Ευρ.

νεανίευμα, -ατος, τό, νεανική, δηλ. τολμηρή ή (με αρνητική σημασία) απερίσκεπτη ενέργεια ή απερίσκεπτος λόγος, σε Πλάτ. κ.λπ.

νεανιεύομαι (νεανίας), αποθ., με Μέσ. μέλ. -εύσομαι· αόρ. α' *ἐνεανιευσάμην*· Παθ. παρακ. *νεεανιεύμαι* — Παθ., ενεργώ όπως ένας θερμοκέφαλος νεαρός, ενεργώ απερίσκεπτα, φιλονικώ, καυχιέμαι, *νεανιεύομαι ἐν τοῖς λόγοις*, σε Πλάτ.· *τοιούτον νεανιεύομαι*, δίνω τέτοιες νεανικές, δηλ. απερίσκεπτες υποσχέσεις, σε Δημ.· με απαρ., ριψοκινδυνεύω με νεανικό θάρρος, επιχειρώ με νεανικό πνεύμα, σε Πλούτ. — Παθ., *ἐφ' ἅπασι τοῖς ἑαυτῷ νεεανιευμένοις*, σε όλες τις νεανικές, απερίσκεπτες ενέργειές του, σε Δημ.

νεανικός, -ή, -όν (νεανίας)· I. 1. νεαρός, ακμαίος, ενεργητικός, ζωηρός, σε Αριστοφ.· *νεανικὸν κρέας*, μεγάλη και εξαιρετική μερίδα κρέατος, στον ιδ. **2.** αυτός που διαθέτει υψηλό φρόνημα, ορμητικός, θαρραλέος, γενναίος, ζωηρός· *τὸ νεανικώτατον*, η πιο τολμηρή, η πιο θαρραλέα πράξη, στον ιδ.· ομοίως, *νεανικοὶ καὶ μεγαλοπρεπεῖς τὰς διανοίας*, σε Πλάτ.· *μέγα καὶ νεανικὸν φρόνημα*, σε Δημ. **3.** με αρνητική σημασία, ισχυρογνώμων, αυθάδης, αλαζόνας, σε Πλάτ. **4.** λέγεται για πράγμ., σφοδρός, ισχυρός, σε Ευρ., Αριστ. **II. 1.** επίρρ. *νεανικῶς*, με ζωηρότητα, σε Αριστοφ. **2.** βίαια, ορμητικά, ισχυρά· *τύπτειν, τωθάζειν*, στον ιδ.

νεᾶνις, ἡ, Επικ. και Ιων. **νεήνις, -ῖδος,** αιτ. -*ιδα* και -*ιν*· **I.** νεαρή γυναίκα, κορίτσι, παρθένα, σε Ομήρ. Ιλ., Τραγ.· λέγεται και για νέα παντρεμένη γυναίκα, σε Ευρ. **II. 1.** ως επίθ., νεαρή, νεανική, στον ιδ. **2.** πρόσφατη, καινούρια, νέα, σε Ανθ.

νεανισκέομαι, αποθ., βρίσκομαι στη νεότητά μου, σε Ξεν.

νεανίσκος, ὁ (νέος), Ιων. **νεην-**, νεαρός σε ηλικία, σε Ηρόδ., Αττ.

νε-ᾠοιδός, -όν, αυτός που τραγουδάει με νεανική φωνή, σε Ανθ.

νεά-πολις[ᾱ], -εως, ἡ, νέα πόλη, κύριο όνομα διαφόρων πόλεων (όπως η αγγλική Newtown), ιδίως, Νεάπολη, Νάπολη.

νεᾶρός, -ά, -όν, ποιητ. αντί νέος· **I. 1.** νέος σε ηλικία, νεαρός, σε Ομήρ. Ιλ., Τραγ.· *νεαροί*, νεολαίοι, σε Αισχύλ.· *τὸ νεαρόν*, νεανικό φρόνημα, νεανική διάθεση, σε Ξεν. **2.** λέγεται για πράγμ., καινούριος, νωπός· *νεαράέξευρεῖν*, σε Πίνδ.· *νεαρός μυελός*, σε Αισχύλ. **3.** λέγεται για γεγονότα, νέος, πρόσφατος, σε Σοφ. **II.** επίρρ. *νεαρῶς*, νεανικά, πρόωρα, σε Λουκ.

νέας, Ιων. αιτ. πληθ. του *ναῦς*.

νεάτη[ᾱ] (ενν. χορδή), ἡ, η κατώτατη από τις τρεις χορδές που απάρτιζαν την αρχαιότατη μουσική κλίμακα (οι άλλες δύο ήταν *ἡ μέση* και *ἡ ὑπάτη*), αλλά η ανώτατη (ως προς τον τόνο της φωνής ή του ήχου) κατά τους νεότερους, σε Πλάτ.

νέᾱτος, Επικ. και Ιων. **νεῖᾱτος, -η, -ον,** ποιητ. υπερθ. του νέος, όπως το μέσματος του μέσος· **I.** έσχάτος, τελευταίος, κατώτατος, σε Όμηρ.· *ὑπαὶ πόδα νεῖατον Ἰδης*, στη χαμηλότερη κατωφέρεια της Ἰδης, σε Ομήρ. Ιλ.· με γεν., *πόλις νεάτη Πύλου*, η τελευταία πόλη στα σύνορα της Πύλου, στο ιδ. **II.** λέγεται για χρόνο, ύστατος, τελευταίος, σε Σοφ.· *τίς ἄρα νέατος λήξει;* δηλ., *ὥστε νέατος γενέσθαι*, στον ιδ.· *νέατον* ως επίρρ., για τελευταία φορά, σε Ευρ.

νεᾱτός, ὁ, όργωμα χέρσας και ακαλλιέργητης γης, σε Ξεν.

νεάω (νείός), μέλ. -άσω, οργώνω καινούριο, ακαλλιέργητο ως τώρα, χωράφι· λέγεται για χέρσα γη, Λατ. *agros novare*, σε Αριστοφ. — Παθ., *νεωμένη* (ενν.

γη), γη που έχει οργωθεί εκ νέου, αφού για κάμποσο χρονικό διάστημα παρέμενε ακαλλιέργητη, Λατ. novale, σε Ησίοδ.

νέβριος, -ον (νεβρός), αυτός που ανήκει σε νεογέννητο ελαφάκι (νεβρόν), σε Ανθ.

νεβριδό-πεπλος, -ον, αυτός που φέρει ως ένδυμα δέρμα νεαρού ελαφιού, σε **νεβρίζω**, μέλ. -ίσω, φορώ ένδυμα από δέρμα νεογέννητου ελαφιού στη γιορτή του Βάκχου, ή ως μτβ., τύνω με δέρματα νεογέννητων ελαφιών, σε Δημ.

νεβρίς, -ίδος, ή, δέρμα νεογέννητου ελαφιού, ιδίως ως ένδυμα του Βάκχου και των ακολούθων του βακχευόντων, σε Ευρ.

νεβρός, ό και ή, νεογνό ελαφιού, νεογέννητο ελαφάκι, σε Όμηρ. κ.λπ.· *πέδιλα νεβρών*, υποδήματα από δέρμα νεογέννητου ελαφιού, σε Ηρόδ.

νεβρ-ώδης, -ες (εἶδος), αυτός που έχει την όψη νεαρού ελαφιού· λέγεται για τον Βάκχο, σε Ανθ.

νέες, Ιων. ονομ. πληθ. του ναῦς· Επικ. δοτ. *νέεσσι*.

νέηαι, Επικ. αντί *νέη*, β' ενικ. του *νέομαι*.

νεη-γενής, -ές (γίγνομαι)· Ιων. αντί *νεᾱγενής*, ο γεννημένος πρόσφατα, νεογέννητος, αρτιγέννητος, σε Ομήρ. Οδ.

νεη-θαλής, -ές = *νεοθαλής*, αυτός που έχει πρόσφατα ανθήσει, νεαρός, σε Ευρ.

νεηκής, -ές (ἄκη), αυτός που έχει πρόσφατα ακονιστεί ή τροχιστεί ώστε να γίνει οξύτερος, σε Ομήρ. Ιλ.

νε-ηκονής, -ές (ἄκονη), = *νεηκής*, σε Σοφ.

νε-ήλᾱτος, -ον (νέος, ἐλαύνω III), αυτός που έχει ζυμωθεί πρόσφατα· *νεήλατα, τά*, φρεσκοζυμωμένες πίτες, σε Δημ.

νέ-ηλῡς, -ῡδος, ό, ή (ἤλυθον, αόρ. β' του ἔρχομαι), αυτός που έχει έλθει πρόσφατα, νεοφερμένος, σε Ομήρ. Ιλ., Ηρόδ.

νεηνίης, νεήνις, νεηνίσκος, Ιων. αντί *νεᾱν-*.

νεή-τομος, -ον (τέμνω), αυτός που ευνουχίστηκε όταν ήταν νέος, σε Ανθ.

νεή-φᾱτος, -ον, ποιητ. λέξη αντί *νεόφατος*, αυτός που εκφωνήθηκε πρόσφατα, σε Ομηρ. Ύμν.

νεῖαι, Επικ. αντί *νέη*, β' ενικ. του *νέομαι*.

νεῖαιρᾱ, ή, Επικ. -ρη, ανώμ. θηλ. συγκρ. (πρβλ. [πρέσβειρα](#)) του νέος, όπως τα *νέατος, νεῖατος* στον υπερθ· *νεῖαιρῆ δ' ἐν γαστρί*, στο χαμηλότερο μέρος της κοιλιάς, σε Ομήρ. Ιλ.

νεῖᾱτος, -η, -ον, Επικ. και Ιων. αντί *νέατος*.

νεικείω, Ιων. αντί *ναικέω*, βλ. αυτ.

νεικεστήρ, -ῆρος, ό, αυτός που καυγαδίζει με κάποιον άλλο, φιλόνικος, κακολόγος, φιλοκατήγορος άνθρωπος· με γεν., αυτός που κατηγορεί κάποιον, σε Ησίοδ.

ναικέω (ναικος), μέλ. -έσω, αόρ. α' *ἐνείκεσα*, Επικ. *νείκεσα* και *νείκεσσα*· Επικ. και Ιων. τύποι· ενεστ. *ναικείω*, γ' ενικ. υποτ. *ναικείησι*, παρατ. *νείκειον*, Ιων. *ναικείεσκον*· **I.** φιλονικώ ή καυγαδίζω με κάποιον· με δοτ., σε Ομήρ. Ιλ.· αμτβ., σε Όμηρ.· μτχ. *ναικέων*, πεισματώδης, ισχυρογνώμων, σε Ηρόδ. **II.** μτβ., κακολογώ, λοιδορώ, κατηγορώ, υβρίζω, με αιτ. προσ., σε Όμηρ.

νείκη, ή, = *ναικος*, σε Αισχύλ.

ναικος, τό, I. 1. φιλονικία, καυγάς, έριδα, λογομαχία, σε Όμηρ., Ηρόδ. κ.λπ. **2.** λογομαχία, ύβρη, λοιδορία, ονειδισμός, κακολογία, σε Ομήρ. Ιλ., Ηρόδ. **3.** λογομαχία, φιλονικία κατά τη δίκη, «δικαστικός αγώνας λόγων» (ανταλλαγή επιχειρημάτων ενώπιον ενός δικαστή), σε Ομήρ. Οδ. **4.** μάχη, συμπλοκή, σε Όμηρ.· *ναικος φυλόπιδος*, σε Ομήρ. Οδ.· λέγεται για διχόνοιες ανάμεσα σε

ολόκληρα έθνη· *νεῖκος* πρὸς *Καρχηδόνιους*, σε Ηρόδ. **II.** η αιτία της έριδας, το ζήτημα που προκαλεί τη φιλονικία, σε Σοφ. **III.** κατά τη φιλοσοφία του Εμπεδοκλή, το *νεῖκος* και η *φιλία* ήταν οι δημιουργικές δυνάμεις του κόσμου. **Νειλαιεύς, ό** και **Νειλαῖος, -α, -ον**, αυτός που προέρχεται από τον Νείλο, σε Ανθ.

Νειλο-γενής, -ές (γίγνομαι), αυτός που έχει γεννηθεί στον Νείλο, σε Ανθ.

Νειλο-μέτριον, τό, το Νειλομέτριο, λίθινο πηγάδι, κατασκευασμένο στην όχθη του Νείλου με μια ράβδο που είχε σημειωμένους τους βαθμούς της στάθμης των υδάτων, για να δείχνει την άνοδο και την υποχώρηση των υδάτων του Νείλου, σε Στράβ.

Νειλό-ρϋτος, -ον (ρέω), αυτός που αρδεύεται από τον Νείλο, σε Ανθ.

Νεῖλος, ό, ο ποταμός Νείλος, πρώτη φορά αναφέρεται στον Ησίοδ.· στον Όμηρ. ο ποταμός ονομάζεται ως *Αἴγυπτος*.

Νειλωίς, -ῖδος, ή, αυτή που βρίσκεται πάνω στον Νείλο ή κοντά στον Νείλο, σε Ανθ.

Νειλῶος, -α, -ον, = *Νειλαῖος*, σε Λουκ.

Νειλώτης, -ου, ό, αυτός που βρίσκεται μέσα ή πάνω στον Νείλο· θηλ.

Νειλῶτις χθών, η γη του Νείλου, σε Αισχύλ.

νεῖμεν, Ιων. αντί *ἐνείμεν*, γ' ενικ. αορ. α' του *νέμω*.

νειόθεν (νέος), Ιων. αντί *νεόθεν*, επίρρ., από το βάθος, από τον πυθμένα, εκ βαθέων· *νειόθεν ἐκ κραδίης ἀνεσπενάχιζε*, αναστέναζε από το βάθος της καρδιάς του, σε Ομήρ. Ιλ.

νειόθι, (νέος), Ιων. αντί *νεόθι*, επίρρ., στο βάθος, κατά βάθος· *δάκε νειόθι θυμόν*, τον κέντρισε στο βάθος της καρδιάς του, σε Ησίοδ.· με γεν., *νειόθι λίμνης*, σε Ομήρ. Ιλ.

ναιο-κόρος, ό, ή, Ιων. αντί *νεωκόρος*, σε Ανθ.

ναιο-ποιέω, μέλ. -ήσω, βγάζω, ξεριζώνω από χωράφι σοδειά από πράσινα λαχανικά, με την καλλιέργεια των οποίων η γη ανανεώνεται και είναι έτοιμη για σπορά δημητριακών, σε Ξεν.

νειός, ή, Λατ. *novāle*, νέα γη, δηλ. αγρός που οργώθηκε εκ νέου αφού είχε παραμείνει για ορισμένο χρονικό διάστημα χέρσος, σε Ομήρ. Ιλ.· *νειός τρίπολος*, χέρσα γη που οργώθηκε από την αρχή τρεις φορές, σε Όμηρ.· στην Αττ. επίσης, **νεός, ή**, σε Ξεν.

ναιο-τομεύς, ό (τέμνω), αυτός που οργώνει χέρσα γη, σε Ανθ.

νεῖρα ή νεῖρα, ή, συνηρ. αντί *νεῖαιρα*, σε Αισχύλ.

νεῖται, συνηρ. αντί *νέται*, γ' ενικ. του *νέομαι*.

νεκάς, -άδος, ή (νέκυς), σωρός από σκοτωμένους, στοίβα από νεκρούς· *ἐν αἰνῇσιν νεκάδεσσιν* (Επικ. δοτ. πληθ.), στις χαλεπές τάξεις των νεκρών, σε Ομήρ. Ιλ.

νεκρ-άγγελος, -ον, αγγελιοφόρος νεκρών, σε Λουκ.

νεκρᾱγωγέω, μέλ. -ήσω, οδηγώ τους νεκρούς (στον Κάτω Κόσμο), λέγεται για τον Ερμή, σε Λουκ.

νεκρ-ᾱγωγός, -όν, οδηγός νεκρών.

νεκρ-ᾱκᾱδήμεια, ή, σχολή νεκρών, σε Λουκ.

νεκρικός, -ή, -όν (νεκρός), αυτός που ανήκει ή προορίζεται για νεκρό, σε Λουκ.· επίρρ. -κῶς, στον ίδ.

νεκρο-βᾱρής, -ές (βαρύς), αυτός που φέρει το βάρος των νεκρών, σε Ανθ.

νεκρο-δέγμων, -ον (δέχομαι), αυτός που δέχεται τους νεκρούς (ο Άδης), σε Αισχύλ.

νεκρο-δόκος, -ον, = *νεκροδέγμων*, σε Ανθ.

νεκροδοχεῖον, τό, κοιμητήριον, μανσωλείον, τάφος, σε Λουκ.

νεκρο-κορίνθια, τά, τεφροδόχοι υδρίες από τους τάφους της Κορίνθου που μεταφέρθηκαν στη Ρώμη, σε Στράβ.

νεκρο-μαντεῖον, τό, = *νεκυρομαντεῖον*, σε Κικ.

νεκρό-πολις, -εως, ἡ, ἡ πόλη των νεκρών, ὄνομα προαστίου της

Αλεξάνδρειας που χρησίμευε ως τόπος ταφής, σε Στράβ.

νεκρο-πομπός, -όν, αυτός που οδηγεί τους νεκρούς στον Ἄδη, λέγεται για τον Χάροντα, σε Ευρ., Λουκ.

νεκρός, ὁ, I. = *νέκυς*, νεκρό σώμα, σορός, πτώμα, σε Όμηρ. κ.λπ.· στον πληθ., οι νεκροί, ως κάτοικοι του Κάτω Κόσμου, σε Ομήρ. Οδ.· *τοὺς ἑαυτῶν νεκρούς*, τους δικούς τους νεκρούς, αυτούς που σκοτώθηκαν στη μάχη, σε Θουκ. **II.** ως επίθ., *νεκρός, -ά, -όν*, πεθαμένος, σε Πίνδ.· συγκρ. *-ότερος*, σε Ανθ.

νεκροστολέω, διαπορθμεύω τους νεκρούς στον Ἄδη, λέγεται για τον Χάροντα, σε Λουκ.

νεκρο-στόλος, -ον (στέλλω), αυτός που μεταφέρει και εκφέρει τους νεκρούς, ενταφιαστής.

νεκρο-σῦλλια, ἡ, σύλληψη νεκρών, ληστεία τάφων, σε Πλάτ.

νεκρο-φόνος, ὁ (*φένω), αυτός που φονεύει τους νεκρούς, σε Ανθ.

νεκρο-φόρος, -ον (φέρω), αυτός που θάβει τους νεκρούς, σε Πολύβ.

νεκρώω, μέλ. *-ώσω, I.* νεκρώνω, φονεύω — Παθ., είμαι ή νεκρώνομαι· *νεκρωθείς*, σε Ανθ.· *νενεκρωμένος*, σε Κ.Δ. **II.** απονεκρώνω, σε Κ.Δ.

νεκρ-ώδης, -ες (εἶδος), αυτός που έχει την όψη νεκρού, που μοιάζει με πτώμα, σε Λουκ.

νεκρών, -ῶνος, ὁ (νεκρός), τόπος ταφής των νεκρών, κοιμητήριον, νεκροταφείο, σε Ανθ.

νέκρωσις, ἡ, κατάσταση θανάτου, απονέκρωση, θάνατος, σε Κ.Δ.

νέκταρ, -ᾶρος, τό, I. νέκταρ, το ποτό των θεών, όπως η αμβροσία ήταν το φαγητό τους, σε Όμηρ. κ.λπ.· προσφερόταν όπως το κρασί από την Ἥβη και αναμειγνυόταν με νερό, στον ίδ. **II.** μεταφ., *νέκταρ μελισσᾶν*, δηλ. μέλι, σε Ευρ.· χρησιμ. για να δηλώσει το αρωματικό μύρο, σε Ανθ.· ο Πίνδ. καλεί την ωδή του *νέκταρ χυτόν*.

νεκτάρεος[ᾶ], -έα, Iων. -έη, -εον, αυτός που έχει τις ιδιότητες του *νέκταρος*· λέγεται για ενδύματα, πιθ., αρωματισμένος, αρωματικός, ή, γενικά, θεϊκός, εξάίρετος, λαμπρός, έξοχος, σε Ομήρ. Ιλ.· κυριολεκτικώς, *νεκταρέαι σπονδαί*, σπονδές από νέκταρ, σε Πίνδ.

νεκῷ-ηγός, -όν (ἄγω), = *νεκραγωγός*, σε Ανθ.

νέκυια, ἡ (νέκυς), τελετουργία, μαγική τελετή μέσω της οποίας τα πνεύματα των νεκρών καλούνται από τον Κάτω Κόσμο και ερωτώνται για όσα πρόκειται να συμβούν, τους γίνονται ερωτήσεις για το μέλλον· το ὄνομα της ραψωδίας λ' της Ομήρ. Οδ.

νεκυο-μαντεῖον, τό, Iων. -ῆιον, μαντεῖο των νεκρών, τόπος όπου τα πνεύματα των νεκρών καλούνταν από τον Κάτω Κόσμο για να προφητεύσουν το μέλλον, σε Ηρόδ.

νεκυο-στόλος, -ον (στέλλω)· **1.** αυτός που διαπορθμεύει τους νεκρούς μέσω της Στύγας, λέγεται για τον Χάροντα, σε Ανθ. **2.** αυτός που μεταφέρει νεκρούς, λέγεται για φέρετρο, στο ίδ.

νέκυς[2ῷ], -υος, ὁ, Επικ. δοτ. ενικ. νέκυϊ, πληθ. νεκύεσσι, νέκυσσι· αιτ. πληθ. νέκυας, συνηρ. *νέκῤς*· **I.** όπως το *νεκρός*, νεκρό σώμα, σορός, πτώμα, σε

Όμηρ., Ηρόδ., Σοφ. κ.λπ.· στον πληθ., τα πνεύματα των νεκρών, Λατ. Manes, inferi, σε Ομήρ. Οδ., Ιλ. **II.** ως επίθ., νεκρός, σε Σοφ., Ανθ.

Ύνεμάττετο αντί *ένεμάττετο*, γ' ενικ. παρατ. του *έμμάττομαι*.

Νεμέα, ή (νέμος), Ιων. **-έη**, Επικ. **-είη**, Λατ. nemus· **I.** δασώδης περιοχή μεταξύ Άργους και Κορίνθου, σε Πίνδ. κ.λπ.· επίθ. **Νέμειος**, **-α, -ον**, αυτός που προέρχεται από τη Νεμέα, σε Ευρ. κ.λπ.· επίσης **Νέμεος**, σε Θεόκρ.· **Νεμειάιος**, σε Ησίοδ.· **Νεμεαῖος**, σε Πίνδ.· θηλ. επίθ. **Νεμεάς**, **-άδος**, στον ίδ. **II.** **Νέμεα**, ποιητ. **Νέμεια** (ενν. *ιέρα*), *τά*, αθλητικοί αγώνες που διεξάγονταν στη Νεμέα και τελούνταν στο δεύτερο και τέταρτο έτος κάθε Ολυμπιάδας, σε Πίνδ., Θουκ.

νεμέθω, Επικ. αντί *νέμω* — Μέσ., στον Όμηρ. απαντά μόνο μια φορά στον τύπο *νεμέθοντο*, το κοπάδι βοσκούσε, σε Ομήρ. Ιλ.

νεμεσάω (νέμεσις), Επικ. γ' ενικ. *νεμεσσᾶ*, προστ. *νεμέσσα*, αόρ. α' *ένεμέσησα*, ποιητ. *νεμέσησα*, Δωρ. *-ᾶσα* — Μέσ. και Παθ., μέλ. *νεμεσήσομαι*· Επικ. γ' ενικ. ευκτ. αορ. α' *νεμεσσήσαιτο*· Επικ. αόρ. α', επίσης, *νεμεσσήθην*· **I.** αισθάνομαι δικαιολογημένη αγανάκτηση, οργίζομαι για την καλή ή κακή τύχη που δεν μου άξιζε (πρβλ. **νέμεσις**), κυρίως λέγεται για θεούς, σε Ομήρ. Ιλ., Ησίοδ.· *νεμεσάω τινί*, οργίζομαι με ένα πρόσωπο, εναντίον κάποιου ή για κάποιο ζήτημα, σε Όμηρ. **II. 1.** Μέσ. και Παθ., κυρίως, είμαι δυσαρεστημένος με τον εαυτό μου, αισθάνομαι ντροπή για τον εαυτό μου, ντρέπομαι, σε Όμηρ. **2.** Μέσ. σχεδόν ίδια με την Ενεργ., με δοτ. προσ., στον ίδ.· με αιτ. και απαρ., φαίνομαι οργισμένος, σε Ομήρ. Οδ.· με αιτ. πράγμ., *νεμεσσᾶται κακὰ ἔργα*, τιμωρεί, εκδικείται τους αυτουργούς για τις κακές τους πράξεις, στο ίδ.

νεμεσητικός, -ή, -όν, αυτός που δικαίως αγανακτεί για την ευτυχία που απολαμβάνει κάποιος χωρίς να το αξίζει, σε Αριστ.

νεμεσητός, Επικ. **νεμεσσητός, -ή, -όν, I.** αυτός που προκαλεί αγανάκτηση ή οργή· *νεμεσσητόν δέ κεν εἴη*, αυτό θα ήταν αρκετό για να εξοργίσει κάποιον, σε Ομήρ. Ιλ. κ.λπ.· ομοίως, σε Σοφ. κ.λπ. **II.** αυτός που αντιμετωπίζεται με σεβασμό, αξιοσέβαστος, σε Ομήρ. Ιλ., Θεόκρ.

νεμεσίζομαι, Επικ. αποθ., μόνο σε ενεστ. και παρατ., **I.** είμαι εξοργισμένος με κάποιον, με δοτ. προσ., σε Όμηρ.· με αιτ. πράγμ., είμαι εξοργισμένος με κάποιον για κάτι, σε Ομήρ. Ιλ.· με αιτ. και απαρ., είμαι εξοργισμένος ή έκπληκτος, στο ίδ. **II.** όπως το *νεμεσάομαι*, αισθάνομαι ντροπή, με αιτ. και απαρ., στο ίδ. **III.** όπως το *αἰδοῦμαι*, φοβάμαι, αισθάνομαι δέος· *θεοὺς νεμεσίζετο*, αισθανόταν δέος για τους θεούς, σε Ομήρ. Οδ.

νέμεσις (νέμω), -εως, ή, Επικ. δοτ. *νεμέσσει*·

A. I. 1. κυρίως, απόδοση αυτού που οφείλεται· *απ' όπου*, δικαιολογημένη έκφραση θυμού, οργής για οτιδήποτε άδικο, δίκαιη αγανάκτηση, σε Όμηρ.· οργή γι' αυτούς που ανάξια απολαμβάνουν την εύνοια της τύχης, σε Αριστ. **2.** λέγεται για τους θεούς, όπως το *φθόνος*, ζηλοτυπία, αγανάκτηση, οργή, εκδίκηση· *έκ θεοῦ νέμεσις*, σε Ηρόδ., Σοφ. **II.** αντικείμενο δίκαιης αγανάκτησης, σε Όμηρ.· *οὐ νέμεσίς (έστι)*, δεν υπάρχει λόγος αγανάκτησης, με απαρ., στον ίδ., σε Σοφ. **III.** αγανάκτηση για το κακούργημα που έχω διαπράξει, για το προσωπικό σφάλμα ή παράπτωμα, αίσθημα αμαρτίας, ενοχής, σε Ομήρ. Ιλ. **B.** *Νέμεσις, ή*, ως κύριο όνομα, κλητ. *Νέμεσι*, η Νέμεσις, προσωποποίηση της θεϊκής οργής, σε Ησίοδ.· στους Τραγ., θεά της ανταπόδοσης, της εκδίκησης, αυτή που ταπεινώνει τους υπερόπτες και τιμωρεί τα εγκλήματα.

νεμεσσάω, νεμεσσητός, νέμεσσις, Επικ. αντί *νεμεσ-* (με ένα σ).

νεμεσσηθῶμεν, Επικ. αντί *νεμεσσηθῶμεν*, α' πληθ. υποτ. Παθ. αορ. α' του *νεμεσάω*.

νεμέτωρ, -ορος, ὁ (νέμω), αυτός που απονέμει τα δίκαια, εκδικητής, σε Αισχύλ.

νέμος, -εος, τό (νέμω Β), δασώδης τόπος βοσκής, μικρό λιβάδι μέσα σε δάσος, Λατ. *nemus*, σε Ομήρ. Ιλ., Σοφ.

νέμω, μέλ. *νεμῶ*, αορ. α' *ἔνειμα*, Επικ. *νεῖμα*, παρακ. *νενέμηκα* — Μέσ., μέλ. *νεμοῦμαι*, Ιων. *νεμέομαι*, αορ. α' *ἐνειμάμην* — Παθ., μέλ. *νεμηθήσομαι*, αορ. α' *ἐνεμήθην*, παρακ. *νενέμημαι*.

Α. Ι. διανέμω, μοιράζω, διαμοιράζω, λέγεται για φαγητό και ποτό, σε Όμηρ. κ.λπ.· λέγεται επίσης για θεούς, *νέμει ὄλβον Ὀλύμπιος ἀνθρώποισιν*, σε Ομήρ.

Οδ.· *μοῖραν νέμω τινί*, δείχνω σε κάποιον τον οφειλόμενο σεβασμό, σε Αισχύλ. κ.λπ. — Παθ., *ἐπὶ τοὺς Ἕλληνας νέμεται*, απονέμεται ελεύθερα σ'

αυτούς, σε Ηρόδ.· *κρεῶν μεστοὶ νενεμημένων*, λέγεται για διανεμημένες μερίδες κρέατος, σε Ξεν. **ΙΙ. 1.** Μέσ., μοιράζομαι μαζί με άλλους, και

επομένως, έχω σαν μερίδιό μου, κατέχω, απολαμβάνω, σε Όμηρ. κ.λπ. **2.**

διαμένω, κατοικώ, στον ιδ.· απόλ., διαμένω, σε Ηρόδ. **3.** ξοδεύω, διέρχομαι,

περνώ (λέγεται για τον χρόνο), *αἰῶνα, ἡμέραν*, σε Πίνδ. **ΙΙΙ. 1.** Ενεργ. με

σημασία όπως στη Μέσ., κρατώ, κατέχω, έχω· *γῆν, χώραν, πόλιν*, σε Ηρόδ.,

Αττ. — Παθ., λέγεται για τόπους, κατοικούμαι, σε Ηρόδ.· επίσης, λέγεται για

χώρα, συντηρούμαι, οικούμαι, σε Θουκ. **2.** έχω τη διακυβέρνηση, διοικώ, σε

Ηρόδ., Αισχύλ.· *νέμω οἶακα*, κρατώ τιμόνι, κυβερνώ, διευθύνω, σε Αισχύλ.·

νέμω ἰσχύν ἐπὶ σκῆπτροισι, στηρίζω τη δύναμή μου στα σκήπτρα, στον ιδ.·

νέμω γλῶσσαν, χρησιμοποιώ τη γλώσσα, στον ιδ. **3.** όπως το *νομίζω*, θεωρώ,

παραδέχομαι· *σὲ νέμω θεόν*, σε Σοφ.· *προσάτην νέμειν τινά*, διαλέγω κάποιον

σαν προστάτη μου, σε Αριστ. **Β. Ι. 1.** λέγεται για βοσκούς, βόσκω, τρέφω

κοπάδια, τα οδηγώ στη βοσκή, τα φροντίζω, Λατ. *pascere*, σε Ομήρ. Οδ.,

Ηρόδ., Αττ. κ.λπ.· μεταφ., *νέμω χόλον*, σε Σοφ. **2.** Μέσ., λέγεται για κοπάδι,

τρέφομαι, δηλ. πηγαίνω στη βοσκή, βόσκω, Λατ. *pasci*, σε Όμηρ. κ.λπ.· με

σύστ. αιτ., τρέφομαι με κάτι, σε Ηρόδ. κ.λπ.· επίσης, λέγεται για ανθρώπους,

τρώω, σε Σοφ.· λέγεται και για φωτιά, κατακαίω, κατατρώγω, σε Ομήρ. Ιλ.

κ.λπ.· λέγεται για καρκινοειδή έλκη, εξαπλώνομαι· *ἐνέμετο πρόσω*, σε Ηρόδ.

ΙΙ. 1. με αιτ. τόπου, *ὄρη νέμειν*, βόσκω στους λόφους (το κοπάδι μου), σε Ξεν.

— Παθ., *(τὸ ὄρος) νέμεται βουσί*, σε Ξεν. **2.** μεταφ., *πυρὶ νέμειν πόλιν*,

παραδίδω την πόλη στις φλόγες και την καταστρέφω, σε Ηρόδ. — Παθ., *πυρὶ*

χθὼν νέμεται, η γη κατατρώγεται από τη φωτιά, σε Ομήρ. Ιλ.

νένασμαι, Ι. Παθ. παρακ. του *ναίω*. **ΙΙ.** επίσης, του *νάσσω*.

νενέσται, Ιων. αντί *νένηνται*, Ιων. γ' πληθ. Παθ. παρακ. του *νέω*, σωρεύω.

νενέμηκα, παρακ. του *νέμω*.

νένηκα, παρακ. του *νέω*, κλώθω.

νένιπται, γ' ενικ. Παθ. παρακ. του *νίζω*.

νενόμισμαι, Παθ. παρακ. του *νομίζω*.

νένοφα, *συν-νένοφα*, βλ. [συν-νέφεω](#).

νένωμαι, Ιων. και Δωρ. αντί *νενόημαι*, Παθ. παρακ. του *νοέω*.

νεο-άλωτος[ᾱ], -ον, = *νεάλωτος*, σε Ηρόδ.

νεο-αρδής, -ές (ἄρδω), αυτός που αρδεύτηκε, που ποτίστηκε πρόσφατα, σε Ομήρ. Ιλ.

νεό-γάμος, -ον, αυτός που παντρεύτηκε πρόσφατα, νεαρός ή νεαρή σύζυγος, σε Ηρόδ.· *νεόγαμος νύμφη, κόρη*, σε Αισχύλ., Ευρ.

νεο-γενής, -ές (γίγνομαι), νεογέννητος, σε Αισχύλ., Πλάτ.

νεο-γῆλος, -ή, -όν, νεογέννητος, νεαρός, σε Ομήρ. Οδ., Θεόκρ. (αμφίβ. προέλ.).

νεογνός, -όν, συγκεκ. αντί *νεόγονος*, σε Ηρόδ., Αισχύλ. κ.λπ.

νεό-γονος, -ον, = *νεογενής*, σε Ευρ.

νεό-γραφτος, -ον, = το επόμ., σε Θεόκρ.

νεό-γράφος, -ον (γράφω), αυτός που σχεδιάστηκε, ζωγραφίστηκε ή γράφτηκε πρόσφατα, σε Ανθ.

νεό-γυιος, -ον (γυῖον), αυτός που έχει νεαρά μέλη, νεαρός, σε Πίνδ.

νεο-δαμώδης, -ες (νέος, δᾶμος = δῆμος), σπαρτιατική λέξη, αυτός που έγινε πρόσφατα πολίτης της Σπάρτης, σε Θουκ.· οι εἰλωτες ονομάζονταν *Νεοδαμώδεις* όταν απελευθερώνονταν για τις υπηρεσίες τους στον πόλεμο και πιθ. αποκτούσαν και ορισμένα πολιτικά δικαιώματα, σε Ξεν.

νεό-δαρτος, -ον (δείρω)· **1.** αυτός που γδάρθηκε πρόσφατα, σε Ομήρ. Οδ. **2.** νεοδαρμένο δέρμα βοδιού, *ἐκ νεοδάρτων βοῶν*, σε Ξεν.

νεο-δίδακτος, -ον, λέγεται για έργα της δραματικής ποίησης, αυτός που παραστάθηκε, «διδάχθηκε» πρόσφατα, σε Λουκ.

νεο-δμής, -ῆτος, ὁ, ἡ, = το επόμ., πρόσφατα εξημερωμένος· *πῶλος*, σε Ομηρ. Ὑμν.· *γάμοι*, γάμος που έγινε πρόσφατα, σε Ευρ.

νεό-δητος, -ον (δαμάω), αυτός που εξημερώθηκε, που δαμάστηκε πρόσφατα, λέγεται για ἄλογα· μεταφ., λέγεται για νέα γυναίκα που πρόσφατα παντρεύτηκε, σε Ευρ.

νεό-δητος (δέμω), Δωρ. **-δμᾶτος, -ον**, αυτός που χτίστηκε πρόσφατα, σε Πίνδ., Ανθ.

νεό-δρεπτος, -ον (δρέπω), φρεσκοκομμένος, *βωμοὶ νεόδρεπτοι*, βωμοὶ στολισμένοι με φρεσκοκομμένα λουλούδια.

νεό-δρομος, -ον (δραμεῖν), αυτός που μόλις ἐφυγε, σε Βάβρ.

νεό-ζευκτος, -ον (ζεύγνυμι), = *νεόζυγος*, σε Ανθ.

νεο-ζῦγής, -ές, = *νεόζυγος*, σε Αισχύλ.

νεό-ζῦγος, -ον (ζεύγνυμι), αυτός που πρόσφατα μπήκε στον ζυγό, που πρόσφατα ζεύχθηκε· μεταφ., νιόπαντρος, σε Ευρ.

νεο-θαλής, Δωρ. αντί *νεο-θηλής*.

νεό-θεν, επίρρ., με σημασία ὅπως το *νεωστί*, πρόσφατα, εσχάτως, προ ολίγου, μόλις, σε Σοφ.

νεο-θηγής, -ές (θήγω), = *νεόθηκτος*, αυτός που ακονίστηκε πρόσφατα, σε Ανθ.

νεο-θηλής (θάλλω), Δωρ. **-θαλής, -ές, 1.** αυτός που ἄρχισε πρόσφατα να ανθίζει ή να βλασταίνει, σε Ομήρ. Ιλ., Ησίοδ. **2.** λέγεται για ζῶα, νεογέννητος, σε Ανθ. **3.** μεταφ., πρόσφατος· *εὐφροσύνη*, σε Ομηρ. Ὑμν.· *νεοθηλὴς αὖξεται νικαφορία*, αναπτύσσεται με νεανική ακμή, σε Πίνδ.

νεό-θηλος, -ον (θηλή), αυτός που μόλις ἄρχισε να δίνει γάλα, να θηλάζει, σε Αισχύλ.

νεο-θήξ, -ῆγος, ὁ, ἡ, = *νεοθηγής*, σε Ανθ.

νεο-θλίβής, -ές (θλίβω), αυτός που πρόσφατα συνθλίφτηκε, πιέστηκε, ὅπως το *νεόθλιπτος*, σε Ανθ.

νεοίη, ἡ, Επικ. αντί *νεότης*, νεανικό πάθος, νεανική ορμή, σε Ομήρ. Ιλ.

νέ-οικος, -ον, πρόσφατα χτισμένος, νεόκτιστος, σε Πίνδ.

νεο-κατάστᾱτος, -ον (καταστήναι, ἀόρ. β' του καθίστημι), πρόσφατα ιδρυμένος, πρόσφατα εγκατεστημένος, σε Θουκ.

νεο-κηδής, -ές (κῆδος), αυτός που έχει πρόσφατο πένθος, σε Ησίοδ.

νεο-κληρονόμος, -ον, αυτός που έγινε κληρονόμος πρόσφατα, σε Ανθ.

νέο-κλωστος, -ον, αυτός που πρόσφατα κλώστηκε, που γνήθηκε πριν λίγο, σε Θεόκρ.

νέο-κμητος, -ον (κάμνω), αυτός που πρόσφατα έγινε αντικείμενο επεξεργασίας· αυτός που φονεύτηκε πριν λίγο, σε Ευρ.

νέο-κοπτος, -ον (κόπτω), αυτός που έχει πρόσφατα κοπεί, φρεσκοκομμένος, σε Αριστοφ.

νέο-κοτος, -ον, νέος και παράξενος, παράδοξος, ανήκουστος, σε Αισχύλ. (το -κοτος φαίνεται να είναι απλή κατάληξη).

νεο-κράς, -ἄτος, ὁ, ἡ (κεράννυμι), αυτός που έχει αναμειχθεί πρόσφατα· μεταφ., αυτός που φτιάχτηκε πριν λίγο· *νεοκράτα φίλον κομίσειεν*, σε Αισχύλ.

νέο-κτιστος, -ον και -η, -ον (κτίζω), αυτός που έχει ιδρυθεί ή χτιστεί πρόσφατα, σε Ηρόδ., Θουκ.

νέο-κτονος, -ον (κτείνω), πρόσφατα ή μόλις σκοτωμένος, σε Πίνδ.

νεο-λαία, ἡ (λαός), το σύνολο νέων, οι νέοι ενός έθνους, Λατ. *juventus*, σε Αισχύλ., Θεόκρ.

νέο-λουτος, Επικ. νεόλ-λουτος, -ον, αυτός που λούστηκε λίγο πριν, σε Ομηρ. Ύμν.

νέομαι, συνηρ. **νεῦμαι**, Επικ. β' ενικ. *νεῖται*, α' πληθ. *νεύμεθα*, προστ. *νεῖο*, β' ενικ. υποτ. *νέηται*, α' πληθ. *νεώμεθα*, ευκτ. *νεοίμην*, απαρ. *νέεσθαι*, συνηρ. *νεῖσθαι*, μτχ. *νεόμενος, νεύμενος*· Επικ. παρατ. *νεόμην*, γ' πληθ. *νέοντο*· αποθ., μόνο σε ενεστ. και παρατ., πηγαίνω ή έρχομαι (κυρίως με σημασία μέλ., όπως το *εἶμι*)· *πάλιν νέομαι*, επανέρχομαι, επιστρέφω, σε Όμηρ.· *οἶκονδε νέεσθαι*, στον ιδ.· λέγεται για ρεύματα ποταμού, παλιρροώ, ρέω προς τα πίσω, σε Ομήρ. Ιλ.

νεο-πᾶθής, -ές (πάθος), = *νεοπενθής*, σε Αισχύλ.

νεο-πενθής, -ές (πένθος), αυτός που έχει καταληφθεί από πρόσφατο πένθος, σε Ομήρ. Οδ.

νεο-πηγής, -ές (πήγνυμι), αυτός που έχει χτιστεί ή κατασκευαστεί πρόσφατα, σε Ανθ.

νέο-πηκτος, -ον, αυτός που πρόσφατα έπηξε, δηλ. χτίστηκε, στερεοποιήθηκε, οικοδομήθηκε ή παρασκευάστηκε, σε Βαβρ.

νέο-πλουτος, -ον, αυτός που πλούτισε πρόσφατα, ματαιόδοξος και ξιπασμένος (πρβλ. το γαλλ. *nouveau riche*), σε Δημ., Αριστ.

νεό-πλῦτος, -ον (πλύνω), φρεσκοπλυμένος, σε Ομήρ. Οδ.

νεό-ποκος, -ον, φρεσκοκουρεμένος, σε Σοφ.

νεο-πρεπής, -ές (πρέπω), αυτός που αρμόζει σε νέους, νεανικός· επίσης, ελευθέριος, σε Πλούτ.

νεό-πριστος, -ον (πρίω), αυτός που πριονίστηκε πρόσφατα, σε Ομήρ. Οδ.

Νεο-πτόλεμος, ό, επώνυμο του Πύρρου, γιου του Αχιλλέα, Νέος Πολεμιστής, επειδή έφτασε αργά στην Τροία, σε Σοφ., Ευρ.

νεόπτολις, ή, ποιητ. αντί νεόπολις = νεάπολις, πόλη πρόσφατα ιδρυμένη, κτισμένη, σε Αισχύλ.

νεόρ-ραντος, -ον (ράινω), φρεσκοραντισμένος, σε Σοφ.

νεόρ-ρῦτος, -ον (ρέω), αυτός που πρόσφατα κύλησε, σε Σοφ., Ανθ.

νεόρ-ρῦτος, -ον (ρύω), αυτός που μόλις τραβήχτηκε, που πρόσφατα σύρθηκε, λέγεται για ξίφος, σε Αισχύλ.

νέ-ορτος, -ον (ὄρνυμι), αυτός που μόλις εμφανίστηκε, νέος, πρόσφατος, λέγεται για πρόσ. και πράγμ., σε Σοφ.

νέος, νέα, Ιων. **νή, νέον**, Αττ. επίσης **-ος, -ον**, Ιων. **νεῖος· I. 1.** νέος, νεαρός, σε Όμηρ.· ή μόνο του, *νέοι*, νεολαία, σε Ομήρ. Ιλ., Ησίοδ. κ.λπ.· στην Αττ. με άρθρο, *ό νέος, οί νέοι*, σε Αριστοφ. κ.λπ.· *τὸ νέον* = *ή νεότης*, σε Σοφ.· *έκ νέου*, από νεαρή ηλικία, από την εποχή της νιότης, σε Πλάτ. κ.λπ.· *έκ νέων ἐθίζεσθαι*, σε Αριστ. **2.** αυτός που αρμόζει σε νέο, νεανικός, Λατ. *juvenilis*, σε Αισχύλ., Ευρ. **II. 1.** λέγεται για πράγμ., καινούριος, φρέσκος, σε Ομήρ. Ιλ., Αττ. **2.** λέγεται για γεγονότα, νέος, απροσδόκητος, παράδοξος· *τί νέον;*, σε Αισχύλ.· *μὲν τί βουλευή νέον;* σε Σοφ. **III.** το ουδ. *νέον* ως επίρρ., λέγεται για χρόνο, προσφάτως, εσχάτως, μόλις, μόλις τώρα, προ ολίγου, σε Όμηρ., Αττ.· επίσης με άρθρο, *καί τὸ παλαιὸν καί τὸ νέον*, σε Ηρόδ.· συγκρ. επίρρ. *νεωτέρως*, σε Πλάτ.· υπερθ. *νεώτατα*, πολύ πρόσφατα, σε Θουκ.· επίσης, *έκ νέας*, Ιων. *έκ νέης*, εκ νέου, πάλι, Λατ. *denovo*, σε Ηρόδ. **IV.** για τα *νεώτερος, νεώτατος*, βλ. [νεώτερος](#)· οι αρχικοί συγκρ. και υπερθ. εντοπίζονται στους ποιητικούς τύπους *νεαρός, νέατος*.

νέος, Ιων. γεν. του *ναῶς*.

νεο-σίγᾱλος[ι], -ον (σιγαλόεις), νέος και απαστράπτων, με όλη τη λάμψη πάνω του, σε Πίνδ.

νεο-σκύλευτος[ι], -ον, αυτός που μόλις σκυλεύτηκε, πάρθηκε ως λάφυρο, σε Ανθ.

νεό-σμηκτος, -ον (σμήχω), φρεσκοκαθαρισμένος, σε Ομήρ. Ιλ., Πλούτ.

νεο-σμίλευτος, -ον, αυτός που έχει πρόσφατα σμιλευτεί, σε Ανθ.

νεο-σπᾱδής, -ές (σπάω), αυτός που αποσπάστηκε πρόσφατα, σε Αισχύλ.

νεο-σπᾱς, -άδος, ό, ή, αυτός που μόλις ξεριζώθηκε, αποσπάστηκε, αποκόπηκε, σε Σοφ.

νεό-σπορος, -ον (σπείρω), πρόσφατα σπαρμένος, φρεσκοσπαρμένος, σε Αισχύλ.

νεοσσεύω (νεοσσός), Αττ. **νεοττεύω**, μέλ. -σω, **1.** κλώθω, επωάζω, σε Αριστοφ. **2.** χτίζω φωλιά — Παθ., *όσα ήν νεοσσευμένα όρνίθων γένεα*, όσα είχαν χτισμένες τις φωλιές τους, σε Ηρόδ.

νεοσσιά, ή (νεοσσός), Ιων. **-ιή**, Αττ. **νεοττιά**, μεταγεν. **νοσσιά**, φωλιά για κλωσόπουλα, φωλιά, σε Ηρόδ., Αττ.

νεοσσίον, Αττ. **νεοττίον, τό**, υποκορ. του *νεοσσός, νεοττός*, κλωσόπουλο, πουλάκι, κοτοπουλάκι, νέο πτηνό που μόλις έχει εκκολαφθεί, σε Αριστοφ.

νεοσσίς, Αττ. **νεοττίς, -ίδος**, μεταγεν. **νοσσίς, ή**, = το προηγ., λέγεται και για κορίτσι, σε Ανθ.

νεοσσο-κόμος, Αττ. **νεοττ-, -ον**, αυτός που ανατρέφει κοτοπουλάκια, σε Ανθ. **νεοσσός**, ὁ (νέος), Αττ. **νεοττός**, **1.** κλωσόπουλο, πουλάκι, κοτοπουλάκι, σε Ομήρ. Ιλ., Σοφ. κ.λπ. **2.** κάθε νεαρό ζώο, όπως ο νεαρός κροκόδειλος, σε Ηρόδ.: λέγεται και για μικρά παιδιά, σε Αισχύλ., Ευρ.

νεοσσο-τροφέομαι, Αττ. **νεοττ-,** Παθ., ανατρέφομαι σαν να ήμουν στη φωλιά, λέγεται για παιδί, σε Αριστοφ.

νεοσσός, Δωρ. αντί -ούς, αιτ. πληθ. του **νεοσσός**.

νεόστροφος, -ον (στρέφω), αυτός που συστράφηκε πρόσφατα· **νευρή**, σε Ομήρ. Ιλ.

νεο-σφᾶγής, -ές (σφάζω), αυτός που μόλις σφαγιάστηκε, σε Σοφ., Ευρ.

νεο-τελής, -ές (τέλος), αυτός που τελείωσε πρόσφατα· νεομνημένος, σε Πλάτ.

νεό-τευκτος, -ον, πρόσφατα κατεργασμένος, μόλις κατασκευασμένος, σε Ομήρ. Ιλ.

νεο-τευχής, -ές (τεύχω), όπως το **νεότευκτος**, πρόσφατα κατασκευασμένος, σε Ομήρ. Ιλ.

νεότης, Δωρ. —**τας, -ητος, ή (νέος)**· **I. 1.** νεανικότητα, νεότητα, Λατ. *juventa*, σε Ομήρ. Ιλ., Ευρ. κ.λπ. **2.** νεανικό θάρρος, ορμή, σε Ηρόδ.: με αρνητική σημασία, θρασύτητα, αυθάδεια, σε Πλάτ. κ.λπ. **II.** ως περιληπτικό, όπως το **νεολαία**, το σύνολο των νέων, νέοι που βρίσκονται σε στρατεύσιμη ηλικία, Λατ. *juventus*, σε Ηρόδ., Θουκ. κ.λπ.

νεό-τμητος, Δωρ. **-τμᾶτος, -ον**, φρεσκοκομμένος, αυτός που πρόσφατα κόπηκε, που μόλις αποσπάστηκε, που διαιρέθηκε πριν λίγο, σε Θεόκρ.

νεό-τοκος, -ον (τίκτω), Ενεργ., αυτός που γέννησε πριν λίγο, σε Ευρ.

νεό-τομος, -ον (τέμνω)· **I.** φρεσκοκομμένος ή φρεσκοργωμένος, σε Αισχύλ.: **νεότομα πλήγματα**, πλήγματα που καταφέρθηκαν πρόσφατα, σε Σοφ. **II.** αυτός που μόλις κόπηκε· ἔλιζ, σε Ευρ.

νεό-τροφος, -ον (τρέφω), = **νεοτρεφής**, σε Αισχύλ.

νεοττεύω, νεοττιά, νεόττιον, νεοττίς, νεοττός, νεοττοτροφέομαι, βλ. **νεοσσο-**

νεοουργέω, κατασκευάζω κάτι εκ νέου, ανακατασκευάζω, ανακαινίζω κάτι, σε Ανθ.

νε-οουργής, -ές, = **ή νεουργία**, σε Πλούτ.

νε-οουργός, -όν (*ἔργον), αυτός που φτιάχτηκε πρόσφατα, καινούριος.

νεοῦτᾶτος, -ον (οὐτάω), πρόσφατα πληγωμένος, σε Ομήρ. Ιλ., Ησίοδ.

νεό-φοιτος, -ον (φοιτάω), αυτός που άρχισε πρόσφατα να περιφέρεται, σε Ανθ.

νεό-φονος, -ον, λέγεται για φρεσκοχυμένο αίμα, σε Ευρ.

νεό-φῦτος, -ον, αυτός που φυτεύτηκε πρόσφατα· μεταφ., αυτός που έχει στραφεί πρόσφατα προς τον Χριστιανισμό, νεοπροσήλυτος, νεοφώτιστος, σε Κ.Δ.

νεο-χάρακτος, -ον (χαράσσω), αυτός που έχει χαρακτηί πρόσφατα, σε Σοφ.

νεοχμός, -όν, I. = **νέος, νέος**, καινούριος, πρόσφατος, σε Αισχύλ., Ευρ., Αριστοφ. **II.** λέγεται για πολιτικούς νεωτερισμούς, **νεοχμόν τι ποιέειν** = το επόμ., σε Ηρόδ.

νεοχμώω, = **νεωτερίζω**, κυρίως, εισάγω πολιτικούς νεωτερισμούς, Λατ. *res novas tentare*· **πολλά ἐνεόχμωσε**, εισήγαγε πολλές καινοτομίες, σε Θουκ.

νεό-χνοος, -ον, αυτός που έχει το πρώτο χνούδι, τις πρώτες τρίχες του γενιού, σε Ανθ.

νεόω (νέος), χρησιμ. μόνο στον αόρ. α΄· ανανεώνω, ανακαινίζω· *νέωσον*, σε Αισχύλ. — Μέσ., *τάφους ἐνέωσατο*, τους ανακαινίσει, τους ανοικοδόμησε, σε Ανθ.

νέποδες, οἱ, νεαροί, παιδιά, σε Ομήρ. Οδ., Θεόκρ. (αρχ. λέξη με αμφιβ. προέλ.).

νέρθε, και πριν από φωνήεν ή χάριν μέτρου *νέρθεν* = *ἐνερθε*.

νερτέριος, -α, -ον (νέρτερος), υπόγειος, καταχθόνιος, σε Ανθ.

νερτερο-δρόμος, -ου, ό, αγγελιοφόρος των νεκρών, σε Λουκ.

νέρτερος, -α, -ον και -ος, -ον, 1. = *ἐνέρτερος*, κατώτερος, υπόγειος, Λατ.

inferior, συγκρ. χωρίς θετικό βαθμό σε χρήση (πρβλ. **νέρθε, ἔνερθε**), σε Αισχύλ. **2.** κυρίως λέγεται για τον Κάτω Κόσμο, σε Τραγ.· *ή νερτέρα θεός*, σε Σοφ.· *νέρτεροι*, Λατ. *inferi*, νεκροί, σε Αισχύλ. κ.λπ.· επίσης, *νέρτεροι πλάκες, χθών, δώματα*, λέγονται για το βασίλειο του Κάτω Κόσμου, σε Σοφ., Ευρ.

νέρτος, ό, άγνωστο αρπακτικό πουλί, σε Αριστοφ.

νεύμα, -ατος, τό (νεύω), νεύμα με κίνηση του κεφαλιού, σινιάλο, σε Θουκ.· *νεύματος ἔνεκα*, εξαιτίας ενός απλού νεύματος, δηλ. χωρίς λόγο, σε Ξεν.

νεύμαι, Επικ. συνηρ. αντί *νέομαι*.

νευρά, ή, Ιων. -ρή, = *νεδρον*, σχοινί ή χορδή κατασκευασμένη από νεύρα ή έντερα ζώου, χορδή τόξου, σε Όμηρ., Ησίοδ. κ.λπ.

νευρειή, ή, Επικ. αντί *νευρά*, σε Θεόκρ.

νευρή, ή, Ιων. αντί νευρά· νευρήφι, -φιν, Επικ. γεν. και δοτ.

νευρο-λάλος[α], -ον, αυτός που έχει χορδές, τεντωμένα νεύρα που παράγουν ήχο, σε Ανθ.

νεδρον, τό, I. 1. νεύρο, τένοντας· στον πληθ., οι τένοντες των πελμάτων, σε Ομήρ. Ιλ., Πλάτ. **2.** μεταφ. στον πληθ., *τά νευρα της τραγωδίας*, λέγεται για τις λυρικές ωδές, το νεύρο, η ικμάδα τους, σε Αριστοφ.· *τά νευρα των πραγμάτων*, σε Αισχίν. **II.** χορδή ή σχοινί από έντερα ή νεύρα, για να προσδένεται η αιχμή του βέλους στο καλάμι του τόξου, σε Ομήρ. Ιλ.· επίσης, χορδή σφεντόνας, σε Ξεν.

νευρο-πλεκής, -ές (πλέκω), πλεγμένος με νεύρα, σε Ανθ.

νευρο-ράφέωή-ρράφέω, ράβω (χρησιμοποιώντας νεύρα) ή επισκευάζω, επιδιορθώνω υποδήματα, σε Ξεν.

νευρορ-ράφος[α], ό (νεδρον II, ράπτω), αυτός που ράβει χρησιμοποιώντας νεύρα, επιδιορθωτής υποδημάτων, μπαλωματής, σκυτοτόμος, σε Αριστοφ., Πλάτ.

νευρο-σπάδής, -ές (νεδρον II, σπάω), αυτός που τραβιέται από τη χορδή· *νευροσπαδής άτρακτος*, το βέλος που έχει τραβηχτεί και είναι έτοιμο να εκσφενδονιστεί, σε Σοφ.

νευρό-σπαστος, -ον (σπάω), αυτός που σύρεται, που κινείται μέσω χορδών, σπάγγων, λέγεται για μαριονέτες, σε Ηρόδ., Ξεν.

νευρο-τενής, -ές (τείνω), τεντωμένος μέσω νεύρων, κατασκευασμένος με χορδές από έντερα, σε Ανθ.

νευρο-χάρής, -ές (χαίρω), αυτός που χαίρεται με την τοξοβολία ή το παίξιμο λύρας, λέγεται για τον Απόλλωνα, σε Ανθ.

νευστάζω (νεύω), μόνο στον ενεστ., κάνω νεύμα, κλίνω το κεφάλι, λέγεται για πολεμιστή που απειλεί τον εχθρό του, σε Ομήρ. Ιλ.· επίσης, λέγεται για κάποιον που κάνει νοήματα με τα φρύδια του, σε Ομήρ. Οδ.· επίσης, λέγεται για κάποιον που αποκοιμίζεται, όπως το *νυστάζω*, στο ίδ.

νευστέον, ρημ. επίθ. του **νέω B**, αυτό που πρέπει να κολυμπήσει, σε Πλάτ.

νευστικός, -ή, -όν (νέω B), αυτός που είναι ικανός στην κολύμβηση, σε Πλάτ.

νεύω, μέλ. -σω, αόρ. α' ἔνευσα, Επικ. νεῦσα, παρακ. νένευκα· **1.** κάνω νεύμα, προσκαλώ μέσω νεύματος, σε Όμηρ.· με απαρ., γνέφω σε κάποιον να κάνει κάτι, το νεύμα εν προκειμένω εκλαμβάνεται ως διαταγή, σε Όμηρ., Ευρ. **2.** κάνω νεύμα ή κουνώ το κεφάλι μου σε ένδειξη συγκατάθεσης, σε Όμηρ., Σοφ.· με αιτ. και απαρ., ββαιώνω, υπόσχομαι ότι..., σε Ομήρ. Ιλ.· με αιτ. πράγμ., ββαιώνω, υπόσχομαι, σε Σοφ., Ευρ. **3.** γενικά, κουνώ το κεφάλι, σκύβω προς τα εμπρός, λέγεται για πολεμιστές που επιτίθενται, σε Ομήρ. Ιλ.· επίσης, λέγεται για τα στάχυα των σιτηρών, σε Ησίοδ.· *νεύω κάτω*, σκύβω, κλίνω προς τα κάτω, σε Ευρ.· με σύστ. αντ., *νεύω κεφαλὴν*, σε Ομήρ. Οδ. **4.** γέρνω προς οποιαδήποτε κατεύθυνση, *νεύω εἷς τι*, γέρνω προς..., σε Θουκ.· λέγεται για χώρες, όπως το Λατ. *vergere*, κλίνω, είμαι κατωφερής· *νεύω εἰς δύοσεις*, σε Πολύβ.

νεφέλη, ἡ (νέφος)· **I. 1.** σύννεφο, σε Όμηρ. κ.λπ. **2.** μεταφ., *νεφέλη δέ μιν ἀμφεκάλυπεν κυανέη*, λέγεται για τον θάνατο, σε Ομήρ. Ιλ.· *ἄχθος νεφέλη*, σύννεφο λύπης, σε Όμηρ.· *Κενταύρου φονία νεφέλα*, δηλ. με το αίμα του Κενταύρου, σε Σοφ. **II.** δίχτυ για την παγίδευση των πουλιών, στον πληθ., σε Αριστοφ.

νεφελ-ηγερέτᾱ, ὁ (ἀγείρω), Επικ. αντί -της, μόνο στην ονομ. και την Επικ. γεν. *νεφεληγερέταο*, αυτός που συγκεντρώνει, που καθοδηγεί τα σύννεφα, λέγεται για τον Δία, σε Όμηρ.

Νεφελο-κένταυρος, ὁ, ο Κένταυρος που προέρχεται από σύννεφο, σε Λουκ. **Νεφελο-κοκκυγία, ἡ (κόκκυξ)**, η πόλη Νεφελοκοκκυγία, πόλη που χτίστηκε από τα πουλιά, σε Αριστοφ.· *Νεφελοκοκκυγιεύς, ὁ*, κάτοικος της Νεφελοκοκκυγίας, στον ιδ.

νεφελωτός, -ή, -όν (όπως αν προερχόταν από το *νεφελόω* = σχηματίζω σύννεφα), συννεφιασμένος, γεμάτος σύννεφα, δημιουργημένος από σύννεφα, σε Λουκ.

νεφο-ειδής, -ές (εἶδος), αυτός που μοιάζει με σύννεφο, όπως το *νεφελοειδής*, σε Ανθ.

νέφος, -εος, τό, I. 1. σύννεφο, όγκος ή σωρός από σύννεφα, σε Όμηρ. κ.λπ. **2.** μεταφ., *θανάτου νέφος*, σύννεφο θανάτου, στον ιδ.· ομοίως, *σκότου νέφος*, λέγεται για τύφλωση, σε Σοφ.· *νέφος οἰμωγῆς, στεναγμῶν*, σε Ευρ.· *νέφος ὀφρύων*, «σύννεφο» πάνω από τα φρύδια, στον ιδ. **II.** μεταφ. επίσης, λέγεται για μεγάλο πλήθος, σύννεφο ανθρώπων ή πουλιών, σε Ομήρ. Ιλ., Ηρόδ.· *νέφος πολέμοιο*, σύννεφο μάχης, δηλ. μεγάλο πλήθος μαχομένων, σε Ομήρ. Ιλ.

νεφρίτις (ενν. νόσος), ή, νεφρίτιδα, πάθηση των νεφρών, σε Θουκ.

νεφρός, ὁ, στον πληθ., νεφροί, νεφρά, σε Πλάτ. κ.λπ.· ομοίως και στον δυϊκό, σε Αριστοφ.

νεφ-ώδης, -ες (νέφος), = *νεφοειδής*, όμοιος με νέφος, σε Στράβ.

νέω (Α), πηγαίνω, βλ. [νέομαι](#).

νέω (Β), παρατ. ἔνεον, Επικ. ἔννεον· μέλ. *νευσοῦμαι*· αόρ. α' ἔνευσα· παρακ. *νένευκα*· κολυμπώ, σε Ομήρ. Οδ., Ηρόδ. κ.λπ.· μεταφ., λέγεται για παπούτσια δυσανάλογα μεγάλα· *ἔνεον ἐν ταῖς ἐμβάσιν*, έπλεα μέσα στα παπούτσια μου, σαν να ήταν βάρκες, σε Αριστοφ.

νέω (Γ), μέλ. *νήσω*, αόρ. α' ἔνησα — Παθ., αόρ. α' ἐνήθην, παρακ. *νένησμαι*· κλώθω, γνέθω· λέγεται για αράχνη, *νεῖ νήματα*, σε Ησίοδ. — Μέσ., *ἄσσα οἱ νήσαντο*, κλωστές με τις οποίες τον τύλιξαν (οι Μοίρες), σε Ομήρ. Οδ. — Παθ., *τὰ νηθέντα*, σε Πλάτ.

νέω (Δ), μέλ. *νήσω*, αόρ. α' *ἔνησα* — Παθ., παρακ. *νένησμαι* ή *-ημαι*, Ιων. γ' πληθ. *νενέσται*· σωρεύω, στοιβάζω, επισωρεύω· *πυρὰν νήσαι*, σωρεύω ξύλα για νεκρική πυρά, σε Ηρόδ.: *νήσαντες ξύλα*, σε Ευρ. — Παθ., *ἀμφορῆς νενησμένοι*, σε Αριστοφ.: *ἄρτοι νενημένοι*, σε Ξεν.

νεώ (ναός), Αττ. αιτ. του *νεώς*, ναός, ιερό· *νεῶ*, δοτ.

νεωκορέω (νεωκόρος), φροντίζω ναό· ειρων., καθαρίζω εντελώς, σαρώνω, ξεκαθαρίζω, διαπράττω ιεροσυλία (σύληση), σε Πλάτ.

νεωκορία, Ιων. **-ίη, ή**, το αξίωμα του *νεωκόρου*, σε Ανθ.

νεω-κόρος, Δωρ. **νῆοκόρος, ό, I.** φύλακας και επιμελητής ναού, Λατ.

aedituus, σε Πλάτ., Ξεν. **II.** επώνυμο που απαντά σε επιγραφές και νομίσματα ασιατικών πόλεων στους χρόνους των Ρωμαίων αυτοκρατόρων και αποδιδόταν σε πόλεις οι οποίες ανέγειραν ναό προς τιμήν της προστάτιδός τους ή του αυτοκράτορα, όπως η Έφεσος· *νεωκόρος Αρτέμιδος*, σε Κ.Δ. (αμφιβ. προέλ.).

νεωλκέω, μέλ. *-ήσω*, ρυμουλκώ πλοίο στη στεριά, Λατ. *subducere navem*, σε Πολύβ.

νε-ωλκός, ό (ναῦς, ἔλκω), ρυμουλκός πλοίου, αυτός που ανασύρει πλοίο στην ξηρά ή το καθελκύει στη θάλασσα από την ξηρά, σε Αριστοφ.

νε-ώνητος, -ον, αυτός που έχει αγοραστεί πρόσφατα, λέγεται για δούλους, σε Αριστοφ.

νε-ώρης, -ες (ὄρνυμι), νέος, ακμαίος, πρόσφατος, Λατ. *recens*· *νεώρη βόστρυχον τετμημένον*, φρεσκοκομμένη μπούκλα μαλλιών, σε Σοφ.· *φόβος νεώρης*, στον ίδ.

νεώριον, τό (νεωρός), τόπος όπου φυλάσσονται πλοία, ναύσταθμος, σε Αριστοφ., Θουκ.· επίσης στον πληθ., όπως το Λατ. *navalia*, σε Ευρ., Θουκ. κ.λπ.· πρβλ. **νεώσοικος**.

νεωρίς, -ίδος, ή, = *νεώριον*, σε Στράβ.

νεωρός, ό (ναῦς, οὔρος), επιστάτης, φύλακας ναυστάθμου.

νεώς, -ώ, ό, Αττ. αντί *ναός* (όπως *λεώς* αντί *λαός*), ναός, ιερό, σε Αισχύλ. κ.λπ.· γεν. *νεώ*, δοτ. *νεῶ*, αιτ. *νεών*· ονομ. πληθ. *νεῶ*, αιτ. *νεώς*.

νέως, επίρρ. του *νέος*.

νεώς, Αττ. γεν. του *ναῦς*.

νεώσ-οικος, ό (ναῦς, οἶκος), νεώριο, ναύσταθμος, ναυπηγείο, σε Αριστοφ.· στον πληθ., στέγαστρα, ράμπες ναυπηγείου, ναυπηγεία, χτίσματα δίπλα στη θάλασσα, στα οποία ήταν δυνατή η κατασκευή, επισκευή ή στάθμευση πλοίων και τα οποία ήταν παραρτήματα του *νεωρίου*, σε Ηρόδ., Θουκ.

νεωστί, επίρρ. του *νέος* αντί *νέως*, όπως *μεγαλωστί* αντί *μεγάλως*,· πρόσφατα, μόλις τώρα, προ ολίγου, σε Ηρόδ., Σοφ.

νέ-ωτα (νέος, ἔτος), επίρρ., το επόμενο έτος, για τον επόμενο χρόνο· *εἰς νέωτα*, σε Ξεν., Θεόκρ.

νεώτατος, -η, -ον, I. υπερθ. του *νέος*, πάρα πολύ νέος, σε Ομήρ. Ιλ. **2.** πάρα πολύ πρόσφατος, σε Αριστ.

νεωτερίζω (νεώτερος I), Αττ. μέλ. *-ιῶ*, **I.** επιχειρώ οτιδήποτε νέο, πραγματοποιώ απότομη αλλαγή, καινοτομώ, μεταχειρίζομαι βίαια μέτρα, σε Θουκ., Ξεν. κ.λπ.· *νεωτερίζω ἐς τὴν ἀσθένειαν*, αρρωσταίνω (ενώ ήμουν υγιής), σε Θουκ. **II. 1.** επιχειρώ πολιτικές μεταβολές, κινώ επανάσταση, στασιάζω, Λατ. *res novas tentare*, στον ίδ. κ.λπ. **2.** με αιτ., *νεωτερίζω τὴν πολιτείαν*, ξεσηκώνω επανάσταση στην πολιτεία, σε Θουκ. — Παθ., *ἐννεωτερίζετο τὰ περὶ τὴν ὀλιγαρχίαν*, στον ίδ.

νεωτερισμός, ό, καινοτομία, επαναστατική κίνηση, σε Πλάτ. κ.λπ.

νεωτεριστής, -οῦ, ὁ, καινοτόμος, αυτός που *νεωτερίζει*, σε Πλούτ.
νεωτεροποιία, ἡ, καινοτομία, νεωτερισμός, επανάσταση, σε Θουκ.
νεωτερο-ποιός, -όν (ποιέω), καινοτόμος, επαναστατικός, σε Θουκ., Αριστ.
νεώτερος, -α, -ον, συγκρ. του νέος, **I. 1.** νεότερος, σε Ομήρ. Ιλ., Σοφ.· *οἱ νεώτεροι*, η νεότερη γενιά ανδρών, άνδρες σε στρατεύσιμη ηλικία, σε Θουκ. **2.** πάρα πολύ νέος, σε Ομήρ. Οδ.· με γεν., *οἱ νεώτεροι τῶν πραγμάτων*, εκείνοι που είναι πολύ νέοι για να θυμούνται τα γεγονότα, σε Δημ. **II. 1.** λέγεται για γεγονότα, νεότερος, πιο πρόσφατος, σε Πίνδ.· μεταφ., έσχατος, χειρότερος, σε Σοφ.· *νεώτερα* (μόνο του), Λατ. *gravius quid*, σε Ηρόδ., Αττ.· *μή τί νεώτερον ἀγγέλλεις*;· σε Πλάτ.· *νεώτερα βουλευεῖν ἢ ποιεῖν περί τινος*, σε Ηρόδ., Θουκ. **2.** λέγεται για πολιτικές μεταβολές, *νεώτερόν τι*, νεωτερισμός, επαναστατικό κίνημα, σε Ηρόδ., Ξεν.

νη-, αρνητικό προθετικό μόριο, επιτετ. τύπος του στερητικού *ἀνα-*· τίθεται πριν από βραχεία φωνήεντα, όπως *νηῖς*, ἢ πριν από σύμφωνο όπως *νηκερδής*, *νήκερως*, *νηκηδής*, *νηπαθής*, *νηπελέω*, *νηπενθής*, *νήποινος* κ.λπ.

νή, Αττ. μόριο που δηλώνει ισχυρή κατάφαση, όπως το Επικ. *ναί*· με αιτ. του ονόματος της θεότητας την οποία επικαλούνταν σαν όρκο, *νήΔία* (στην καθομιλουμένη Αττ., *νή Δί* ἢ *νηδί*), σε Αριστοφ.· επίσης με άρθρο, *νή τὸν Δία*, στον ιδ.· *νή τὴν Ἀθηνᾶν*, *νή τὴν Ἄρτεμιν*, *νή τὸν Ποσειδῶν*, στον ιδ.

νήα, νῆας, Ιων. αιτ. ενικ. και πληθ. του *ναῦς*.

νη-γάτεος[ᾱ], -η, -ον, νεοφτιαγμένος, σε Ομήρ. Ιλ. (πιθ. προέρχεται από τα νέος, γέ-γαα).

νή-γρετος, -ον (νη-, ἐγείρω), αυτός που δεν μπορεί να ξυπνήσει· *νήγρετος ὕπνος*, ύπνος από τον οποίο δεν μπορεί κάποιος να ξυπνήσει, βαθύς ύπνος, σε Ομήρ. Οδ.· το ουδ. ως επίρρ., *νήγρετον εὔδειν*, να κοιμάται κανείς βαθιά, χωρίς ξύπνημα, στο ιδ.

νήδυνια, -ων, τά (νηδύς), εντόσθια, έντερα, σε Ομήρ. Ιλ.

νήδυμος, -ον, επίθ. προσδ. του ὕπνος· **1.** = *ήδύς*, γλυκός, ευχάριστος· **2.** από τα *νη-*, *δύνω*, ύπνος από τον οποίο κάποιος δεν ξυπνάει, βαθύς ύπνος, περίπου όπως το *νήγρετος*, σε Όμηρ.

νηδύς[υ], -υός[υ], ἡ, 1. στομάχι, σε Ομήρ. Οδ., Ησίοδ., Αισχύλ. κ.λπ. **2.** κοιλιά, γαστέρα, υπογάστρο, σε Ομήρ. Ιλ., Ηρόδ.· μήτρα, σε Ομήρ. Ιλ.· μεταφ., λέγεται για τη γη, *gremium telluris*, σε Ευρ.

νήες, ονομ. πληθ. του *ναῦς*· *νήεσσι*, Επικ. δοτ. πληθ.

νηέω, Δωρ. ναέω, Επικ. εκτεταμ. τύπος του νέω Δ· Επικ. αόρ. α' *νήησα*· **I.** σωρεύω, στοιβάζω, επισωρεύω, σε Όμηρ. **II.** σωρεύω, φορτώνω, γεμίζω· (*νήας*) *νηήσας εὔ*, σε Ομήρ. Ιλ. — Μέσ., *νήα χρυσοῦ νηησάσθω*, αφήστε τον να φορτώσει το πλοίο του με χρυσάφι, στο ιδ.

νήθω (νέω Γ), γνέθω, κλώθω, σε Πλάτ.· β' ενικ. Ιων. παρατ. *νήθεσκες*, σε Ανθ.

νηί, Ιων. δοτ. του *ναῦς*.

Νηϊάς, -άδος, ἡ, Ιων. αντί *Ναιῆας*.

νήϊος, -η, -ον (ναῦς), Δωρ. και Τραγ. **νάϊος, -α, -ον,** επίσης, **-ος, -ον**· αυτός που ανήκει ἢ ταιριάζει σε πλοίο· *δόρυ νήϊον ἢ νήϊον* (μόνο του), ξύλο κατάλληλο για κατασκευή πλοίου, σε Όμηρ.

Νηῖς, -ῖδος, ἡ, Ιων. αντί *Ναιῖς*.

νή-ῖς, -ῖδος, ὁ, ἡ (νη-, εἰδέναι), αιτ. *νήῖδα*, αυτός που δεν γνωρίζει ἢ δεν έχει εμπειρία σ' ένα ζήτημα, άπειρος, αδαής· με γεν., σε Ομήρ. Οδ.· αμτβ., σε Ομήρ. Ιλ.

νηϊτής[ι], -ου, ὁ (ναῦς), αυτός που ανήκει σε πλοίο, αυτός που αποτελείται από πλοία· *στρατὸς νηϊτής*, στόλος, σε Θουκ.

νη-κερδής, -ές (νη-, κέρδος), αυτός που δεν αποφέρει κέρδος, σε Όμηρ.

νή-κερως, -ων (νη-, κέρας), αυτός που δεν έχει κέρατα· Επικ. ονομ. πληθ. *νήκεροι*, σε Ησίοδ.

νή-κεστος, -ον (νη-, ἀκέομαι), αθεράπευτος· το ουδ. ως επίρρ., αθεράπευτα, σε Ησίοδ.

νη-κουστέω (νη-, ἀκούω, ἀκουστός), δεν ακούω, δεν δίνω προσοχή, δείχνω ανυπακοή σε κάποιον, παρακούω· με γεν., σε Ομήρ. Ιλ.

νηκτός, -ή, -όν (νήχω), αυτός που κολυμπάει, κολυμβητής, αυτός που πλέει στη θάλασσα αντίθ. προς το *χερσαῖος*, σε Ανθ.

νηλεής, -ές, βλ. [νηλής](#).

νηλεό-ποινος, -ον (ποινή), αυτός που τιμωρεί χωρίς οίκτο, που τιμωρεί χωρίς έλεος, επίθ. των Κηρών, σε Ησίοδ.

Νηλεύς, -έως, ή, ο πατέρας του Νέστορα, σε Όμηρ.· Επικ. επίθ. **Νηληϊός**, σε Ομήρ. Ιλ. κ.λπ.· ως πατρωνυμ., **Νηλεΐδης, -ου, ὁ** και **Νηληϊάδης, -εω ή -ᾶο**, σε Όμηρ.

νηλής, -ές, Επικ. ουδ. *νηλεές* (όπως αν προερχόταν από το *νηλεής*), Επικ. επίσης **νηλειής, -ές (νή-, ἔλεος)**· **I.** ανελέητος, σκληρός, άσπλαχνος, σε Ομήρ. Ιλ.· *νηλεΐ χαλκῶ*, με άκαμπτο ατσάλι, σκληρό σίδηρο, σε Όμηρ.· *νηλεΐϋπνω*, λέγεται για αμείλικτο ύπνο, που εκθέτει τους ανθρώπους στην αρρώστια και γενικά σε κινδύνους χωρίς τη δυνατότητα αντίστασης, σε Ομήρ. Οδ.· *νηλεές ἤμαρ*, ημέρα θανάτου, σε Όμηρ.· επίρρ. *νηλεῶς*, σε Αισχύλ. **II.** Παθ., αυτός που δεν έχει γνωρίσει το έλεος κανενός, αυτός τον οποίο δεν λυπάται κανείς, σε Σοφ.

νηλιπο-και-βλεπ-έλαιοι, οί, σκωπτικό παρωνύμιο των φιλοσόφων, αυτοί που είναι ξυπόλυτοι και βλέπουν το λάδι, σε Ανθ.

νηλίπους[ι], ὁ, ή, αυτός που δεν φοράει παπούτσια, ξυπόλυτος, σε Σοφ. (προέλευση από το *νη-, ἥλιψ*, χωρίς παπούτσια).

νη-λίτης, -ές (νη-, ἀλίτειν), αθώος, άκακος, αναμάρτητος, σε Ομήρ. Οδ.

νήμα, -ατος, τό (νέω, νήθω, γνέθω), αυτό που γνέθεται, κλωστή, μάλλινο νήμα, σε Ομήρ. Οδ., Ησίοδ., Ευρ.

νημέρτεια, ή, βεβαιότητα, αλήθεια· Δωρ. **νᾱμέρτεια**, σε Σοφ.

νη-μερτής, -ές (νη-, ᾠμαρτεῖν), Δωρ. και Τραγ. **νᾱμερτής**, αλάνθαστος στους λόγους του, απευδής, αληθής, σε Ομήρ. Οδ., Ησίοδ.· *νημερτέα βουλήν*, βέβαιη απόφαση, δηλ. απόφαση που πρόκειται σίγουρα να εκτελεστεί, σε Ομήρ. Οδ.· *νημερτέα εἶπεῖν ή μυθήσασθαι*, λέει αλήθειες, σε Όμηρ.· Ιων. επίρρ. *νημερτέως*, ως τρισύλ., σε Ομήρ. Οδ.

νηνεμία, ή, Ιων. **-ήη**, έλλειψη ανέμου, άπνοια· *νηνεμής*, σε άπνοια, σε καιρό γαλήνης, σε Ομήρ. Ιλ.· *γαλήνην ἔπλετο νηνεμῆη*, υπήρχε ηρεμία, κατάπαυση όλων των ανέμων, σε Ομήρ. Οδ.· *ἐξ αἰθρίης τε καὶ νηνεμῆης*, σε Ηρόδ.

νή-νεμος, -ον (νη-, ἄνεμος), χωρίς άνεμο, άπνοος, ήρεμος, ήσυχος, σε Ομήρ. Ιλ., Αισχύλ., Ευρ.· μεταφ., *νήνεμον ἔστησ' ὄχλον*, σε Ευρ.

νήξις, -εως, ή (νήχω), κολύμβηση, σε Βατραχομ.

νηο-βάτης[ᾱ], -ου, ὁ, ποιητ. αντί *ναυβάτης*, σε Ανθ.

νηο-κόρος, -ον (νηός), ποιητ. αντί *νεωκόρος*, σε Ανθ.

νηο-πόλος, ὁ, ή (νηός, πολέω), Αττ. **νᾱοπ-, -ον**, αυτός που απασχολείται στο ναό, φύλακας ναού, σε Ησίοδ., Ανθ.

νηο-πορέω, μέλ. -ήσω, ποιητ. αντί *ναυπορέω*, πορεύομαι διά θαλάσσης, ταξιδεύω με πλοίο, σε Ανθ.

νηός, ό, Ι. Ιων. αντί *ναός*, *ναός*, *ιερό*. **ΙΙ.** Ιων. γεν. του *ναός*.

νηο-φόρος, -ον (φέρω), αυτός που μεταφέρει πλοία, σε Ανθ.

νήοχος, -ον, = *νηοῦχος*, σε Ανθ.

νη-πενθής, -ές (πένθος), αυτός που διώχνει τον πόνο, το πένθος ή τη λύπη· *φάρμακον νηπενθές*, *πιθ. όπιο*, σε Ομήρ. Οδ.· *νηπενθής*, ως επίθ.

προσδιοριστικό του Απόλλωνα, σε Ανθ.

νηπιάα, νηπιέη, ή, Επικ. τύποι του **νηπία**, παιδική, νηπιακή ηλικία· *έν νηπιέη*, σε Ομήρ. Ιλ.· στον πληθ., παιδικά τεχνάσματα ή ανοησίες, παιδαριώδεις τρόποι, *νηπιέησιν*, με τρόπο μικρού παιδιού, ανόητα, σε Όμηρ.

νηπιῶχεύω, φέρομαι παιδιάστικά, παιδιαρίζω, σε Ομήρ. Ιλ.

νηπιῶχος, -ον, Επικ. υποκορ. του *νήπιος*, βρεφικός, παιδικός, νηπιώδης, σε Ομήρ. Ιλ.

νηπιάχω, = *νηπιῶχεύω*, σε Μόσχ.

νηπιέη, βλ. **νηπιάα**.

νήπιος, -α (νη-, έπος), Ιων. **-η, -ον**, και **-ος, -ον, Ι.** αυτός που δεν μιλάει ακόμη, Λατ. *infans*, σε Όμηρ.· *νήπια τέκνα*, *βρέφος νήπιον*, σε Ευρ.· επίσης, *νήπια*, νεαρά ζώα, σε Ομήρ. Ιλ. **ΙΙ.** μεταφ., αυτός που σκέφτεται σαν παιδί, παιδιάστικός, ανόητος, άφρων, σε Όμηρ., Ησίοδ.· αυτός που δεν προνοεί, σε Όμηρ., Αισχύλ.

νηπιότης, -ητος, ή, παιδική, νηπιακή ηλικία, παιδαριώδης συμπεριφορά, παιδικότητα, σε Πλάτ.

νηπιό-φρων, -ονος, ό, ή, αυτός που έχει μυαλό νηπίου, ανόητος, σε Στράβ.

νή-πλεκτος, -ον, αυτός που έχει τα μαλλιά του ξέπλεκα, ελεύθερα, σε Βίωνα.

νηποινεί ή -ί, Επίρρ., Λατ. *impune*, χωρίς τιμωρία, ατιμωρητί, σε Πλάτ.

νή-ποινος, -ον (νη-, ποινή)· **Ι.** ατιμώρητος, ανεκδίκητος, σε Όμηρ.· ουδ.

νήποινον ως επίρρ., σε Ομήρ. Οδ. **ΙΙ.** *φυτῶν νήποινος*, όπως το *ἄμοιρος*, χωρίς μερίδιο σε οπωροφόρα, καρποφόρα δέντρα, σε Πίνδ.

νηπῦτιεύομαι, αποθ., φέρομαι σαν νήπιο, σε Ανθ.

νηπύτιος[ῶ], ό, ή, (νήπιος)· **Ι.** Επικ. υποκορ. του *νήπιος*, μικρό παιδί, νήπιο, σε Ομήρ. Ιλ., Αριστοφ. **ΙΙ.** ως επίθ., αυτός που φέρεται σαν παιδί, παιδιάστικός, παιδαριώδης, σε Ομήρ. Ιλ.

Νηρεύς, -έως, Ιων. **-ήος, ό**, ο Νηρέας, θαλάσσια θεότητα, γιος του Πόντου (*Πόντος* = *θάλασσα*), πατέρας των Νηρηίδων, σε Ησίοδ.

Νηρηΐς ή Νηρεΐς, -ίδος, ή, κόρη του Νηρέα, Νηρηίδα ή Νύμφη της θάλασσας· κυρίως στον πληθ., *Νηρηΐδες*, σε Όμηρ.· *Νηρεΐδες*, σε Ησίοδ.· Αττ. *Νηρηΐδες*, σε Σοφ., Ευρ.

νήριθμος, -ον, = *άνάριθμος*, αναρίθμητος, άπειρος, σε Θεόκρ.

νήριτος, -ον, = *νήριθμος*, αναρίθμητος, άπειρος, σε Ησίοδ.· απ' όπου το όνομα του βουνού της Ιθάκης, *Νήριτον εΐνοσίφυλλον*, σε Όμηρ.

νησαΐος, -α, Ιων. **-η, -ον**, αυτός που ανήκει σε νησί, νησιωτικός, σε Ευρ.

νήσαντο, Επικ. αντί *ένήσαντο*, γ' πληθ. αορ. α' του *νέω* (= γνέθω).

νησιάζω, = *νησίζω*, σε Στράβ.

νησιδιον[σί], τό, υποκορ. του *νήσος*, μικρό νησί, νησάκι, σε Θουκ.

νησίζω (νήσος), είμαι νησί ή σχηματίζω νησί, σε Πολύβ.

νησίον, τό, υποκορ. του *νήσος*, μικρό νησί, σε Στράβ.

νήσις, -εως, ή (νέω Γ), γνέσιμο, κλώσιμο, σε Πλάτ.

νησίς, -ιδος, υποκορ. του *νήσος*, μικρό νησί, νησάκι, σε Ηρόδ., Θουκ.

νησίτης[ι], -ου, ό (νήσος), αυτός που προέρχεται από νησί ή ανήκει σε νησί· Δωρ. θηλ. **νῆσιτις, -ιδος**, σε Ανθ.

νησιώτης, -ου, ό (νήσος), θηλ. **-ώτις, -ιδος·** Δωρ. **νᾱσ-, I.** κάτοικος νησιού, σε Ηρόδ., Αριστοφ. κ.λπ. **II.** ως επίθ., αυτός που ανήκει ή βρίσκεται σε νησί, νησιωτικός, σε Ηρόδ., Ευρ.· *νησιώτις πέτρα*, βράχος που βρίσκεται σε νησί, σε Αισχύλ.

νησιωτικός, -ή, -όν, αυτός που ανήκει ή προέρχεται από νησί, νησιώτικός, σε Ηρόδ., Ευρ.· *ὄνομα νησιωτικὸν Σαλαμῖνα θέμενον*, της έχει δοθεί το νησιωτικό όνομα Σαλαμίνα, σε Ευρ.· *τὸ νησιωτικόν*, νησιωτική θέση, σε Θουκ.

νησο-ειδής, -ές (εἶδος), αυτός που μοιάζει με νησί, σε Στράβ.

νησο-μάχη, ή (μάχη), μάχη στα νησιά, σε Λουκ.

νήσος, Δωρ. **νᾱσος, ή,** νησί, Λατ. *insula*, σε Όμηρ., Ησίοδ. κ.λπ.· *ἐν τᾷ μεγάλᾳ Δωρίδι νάσῳ Πέλοπος*, δηλ. στην Πελοπόννησο, σε Σοφ.· *μακάρων νῆσοι*, βλ.

μάκαρ (πιθ. από το νέω, κολυμπώ, σαν να πρόκειται για κομμάτι στεριάς που επιπλέει).

νήσσα, βλ. **νήττα.**

νηστεία, ή, αποχή από το φαγητό, νηστεία, σε Ηρόδ.

νηστεύω, μέλ. -σω, απέχω από το φαγητό, σε Αριστοφ.

νήστις, -ιος, ό και ή (νη-, ἐσθίω), γεν. -ιος ή -ιδος, πληθ. *νήστιες* ή *νήστεις· 1.*

αυτός που δεν τρώει, που απέχει από το φαγητό· λέγεται για πρόσ., σε Όμηρ.· με γεν., *νήστις βοράς*, σε Ευρ.· μεταφ., *νήστιν ἀνὰ ψάμμαν*, πάνω από την «πεινασμένη» άμμο, σε Αισχύλ. **2.** *νήστις νόσος, λιμός*, φοβερή πείνα, λιμός, στον ίδ.· *νήστισιν αἰκίαις*, με πόνους από την πείνα, σε Αισχύλ.· *νήστιδες δῶαι*, στον ίδ. **3.** Ενεργ., αυτός που προκαλεί πείνα, που οδηγεί στη λιμοκτονία· *πνοαὶ νήστιδες*, στον ίδ.

νησύδριον, τό, υποκορ. του *νήσος*, σε Ξεν. κ.λπ.

νή-τίτος, -ον (νη-, τίνω), ανεκδίκητος, ατιμώρητος, σε Ανθ.

νητός, -ή, -όν (νέω Δ), συσσωρευμένος, στοιβαγμένος, σε Ομήρ. Οδ.

νήττα, Ιων. **νήσσα,** Βοιωτ. **νᾱσσα,** πάπια, Λατ. *anas* (γεν. *a-nat-is*), σε Ηρόδ., Αριστοφ. κ.λπ.

νηττάριον[ᾱ], υποκορ. του *νήττα*, μικρή πάπια, παπάκι, σε Αριστοφ.

νηῦς, Ιων. αντί *ναῦς*.

νηυσιπέρητος, -ον, βλ. **ναυσιπέρατος.**

νή-ῦτμος, -ον (νη-, ἄϋτμή), αυτός που έχει μένει χωρίς ανάσα, άπνους, σε Ησίοδ.

νηφᾶλιεύς, ό, = *νηφάλιος*, σε Ανθ.

νηφάλιος[ᾱ], -α, -ον (νήφω)· I. αυτός που δεν έχει αναμειχθεί με κρασί, που δεν περιέχει κρασί· *νηφάλια μειλίγματα*, προσφορές στις Ευμενίδες, αποτελούμενες από νερό, γάλα και μέλι, σε Αισχύλ. **II.** λέγεται για πρόσ., συνετός, εγκρατής, σε Κ.Δ.

νήφω, αόρ. *ἀ' ἔνηψα· I.* δεν πίνω κρασί, παραμένω νηφάλιος, σώφρων, σε Θεόγν., Πλάτ.· *μη. νήφων* ως επίθ., = *νηφάλιος*, σε Ηρόδ., Πλάτ. **II.** μεταφ., είμαι εγκρατής, ψυχρός, απαθής, δίκαιος (λέγεται για συγγραφέα), είμαι σώφρων και προσεκτικός, σε Ξεν.

νήφων, -ονος, ό, ή, δοτ. πληθ. *νήφοσι*, σώφρων, εγκρατής, νηφάλιος, σε Θεόγν., Σοφ.

νήχω (νέω B)· Δωρ. **νάχω·** Επικ. παρατ. *νήχον*, απαρ. *νηχέμεναι·* μέλ. *νήζω·* κολυμπώ, σε Ομήρ. Οδ., Ησίοδ.· επίσης, ως αποθ., **νήχομαι,** *μη. νηχόμενος·* μέλ. *νήζομαι,* *μη. αορ. ἀ' νηζάμενος*, σε Ανθ.· Ενεργ., σε Ομήρ. Οδ., Ανθ.

νήψις, ή (νήφω), σωφροσύνη, εγκράτεια, νηφαλιότητα, σε Στράβ.

νίγλᾱρος, ό, αυλός ή σφυρίχτρα που χρησιμοποιούσε ο *κελευστής* για να σημαίνει τον χρόνο στους κωπηλάτες, σε Αριστοφ. (άγν. προέλ.).

νίζω, Επικ. παρατ. *νίζον* (ο ενεστ. *νίπτω*, από τον οποίο σχηματίστηκαν οι υπόλοιποι χρόνοι, υπάρχει μόνο σε μεταγεν. συγγραφείς)· μέλ. *νίψω*, αόρ. α' *ένιψα*, Επικ. *νίψα* — Μέσ., μέλ. *νίψομαι*· Επικ. γ' ενικ. αορ. α' *νίψατο* — Παθ., παρακ. *νένιμμαι*· **I. 1.** πλένω τα χέρια ή τα πόδια κάποιου, σε Ομήρ. Οδ. — Μέσ., *χειράς νίψασθαι*, πλένω τα χέρια μου, σε Ομήρ. Ιλ., Ησίοδ.· ομοίως, *νίψασθαι*, απόλ., πλένω τα χέρια μου, σε Ομήρ. Οδ. κ.λπ.· *χειράς νίψασθαι* άλλος, πλένω τα χέρια μου στη θάλασσα, στο ίδ. **2.** γενικά, καθαρίζω, κάνω καθαριότητα, εξαγνίζω, σε Σοφ., Ευρ. **II.** ξεπλένω, αποπλένω· *ιδρώ νίπεν από χρωτός*, ξεπλυνε τον ιδρώτα από το δέρμα του, σε Ομήρ. Ιλ.· *αἷμα νίζ' ὕδατι*, στο ίδ. — Μέσ., *χρόα νίζετο ἄλμην*, απέβαλε την αλμύρα από το δέρμα του αφού πλύθηκε με νερό ποταμίσιο, σε Ομήρ. Οδ. — Παθ., *αἷμα νένιπτε*, σε Ομήρ. Ιλ.· η λέξη συνήθως λέγεται για πρόσ. που πλένουν μέρος μόνο του σώματός τους, ενώ το *λουόμαι* δηλώνει το πλύσιμο ολόκληρου του σώματος και το *πλύνω* το πλύσιμο των ρούχων.

νικαῖω, Δωρ. μέλ. αντί *νικήσω*, του *νικάω*.

νικάτωρ, -ορος, ό, Δωρ. αντί *νικήτωρ*, νικητής, κατακτητής, σε Πλούτ.

νικαφορία, -φόρος, Δωρ. αντί *νικηφ-*.

νικάω (νίκη), μέλ. *-ήσω*, αόρ. α' *ένίκησα*, παρακ. *νενίκηκα*· **I. 1.** απόλ., νικώ, υπερισχύω, υποτάσσω, είμαι νικητής σε μάχη ή σε αγώνες, σε Όμηρ. κ.λπ. *ό νικήσας*, ο νικητής, *ό νικηθείς*, ο νικημένος, σε Ομήρ. Ιλ.· *ένίκησα και δεύτερος και τέταρτος έγενόμην*, κέρδισα το πρώτο βραβείο (στην Ολυμπία), σε Θουκ.· *νικάν επί πᾶσι κριταῖς*, νικώ κατά τη γνώμη όλων των κριτών, σε Αριστοφ.· με σύστ. αντ., *πάνταένικά*, νικούσε όλες τις φορές, σε Ομήρ. Ιλ.· *παγκράτιον*, σε Θουκ.· *νικάν Όλύμπια*, είμαι νικητής στους Ολυμπιακούς αγώνες, στον ίδ. κ.λπ.· **2.** λέγεται για απόψεις, επικρατώ, *έκ της νικώσης (γνώμης)*, σύμφωνα με την επικρατούσα γνώμη, απόφαση της πλειονότητας, σε Ξεν.· απρόσ., *ένικά* (ενν. *ή γνώμη*), αποφασίστηκε, Λατ. *visum est*· με απαρ., *ένικά μη έκλιπεῖν τήν πόλιν*, κυριάρχησε η άποψη να μην εγκαταλείψουμε την πόλη, σε Ηρόδ.· *ένίκησε λοιμόν εἰρήσθαι*, ήταν γενική και κυρίαρχη η άποψη ότι λοιμός ήταν η αιτία, σε Θουκ. **3.** ως νομικός όρος, *νικῶ τήν δίκην*, κερδίζω την υπόθεση, σε Ευρ., Αριστοφ. **II. 1.** με αιτ. προσ., νικώ, επικρατώ, καταβάλλω, σε Όμηρ. κ.λπ.· *μη φῶναι τόν ἅπαντα νικᾷ λόγον*, το καλύτερο είναι να μη γεννηθεί, σε Σοφ.· *νίκηςνικᾶν τινα*, κερδίζω τη νίκη έναντι κάποιου, σε Ομήρ. Οδ. **2.** γενικά, λέγεται για πάθη κ.λπ., υπερνικώ, υπερισχύω, σε Ομήρ. Ιλ.· *βαρεῖαν ήδονήν νικᾷτέ με*, με αναγκάζετε να σας παρέχω ηδονή παρά τη θέλησή μου, σε Σοφ.· με απαρ., *μηδ' ή βία σε νικησάτω τοσόνδε μισεῖν*, ας μην υπερισχύσει σε σένα η βία ώστε να σε αναγκάσει να μισείς, στον ίδ. **3.** Παθ., *νικᾷσθαί τινος*, όπως το *ήττᾶσθαι*, είμαι κατώτερος έναντι κάποιου, ενδίδω, υποτάσσομαι, υποχωρώ, σε Σοφ., Ευρ.· *ήν τοῦτο νικηθῆς έμοῦ*, σε Αριστοφ.

νίκη, ποιητ. γ' ενικ. παρατ. του *νίκημι*.

νίκη[ι], ή, I. 1. νίκη, επικράτηση σε μάχη, σε Ομήρ. Ιλ. κ.λπ.· σε αθλητικούς αγώνες, σε Πίνδ. κ.λπ.· με γεν. υποκειμενική, *νίκη φαίνεται Μενελάου*, φανερά ανήκει στον Μενέλαο, σε Ομήρ. Ιλ.· αλλά και με γεν. αντικειμενική, *νίκη αντιπάλων*, νίκη, υπερκράτηση έναντι των αντιπάλων, σε Αριστοφ. **2.** γενικά, κυριαρχία, υπερίσχυση, υπερτέρηση· *νίκην διασώζεσθαι*, διαφυλάσσω τους καρπούς της νίκης, σε Ξεν. **II.** ως κύριο όνομα, *ή Νίκη*, η θεά της νίκης, σε Ησίοδ.

νικήεις, Δωρ. *νικάεις*, [ᾱ], **-εσσα, -εν**, αυτός που νικά, νικητής, σε Ανθ.

νίκημα[ι], -ατος, τό (νικάω), βραβείο νίκης, νίκη, σε Πολύβ.

νίκημι, Αιολ. αντί νικάω, σε Θεόκρ.· ποιητ. γ' ενικ. παρατ. *νίκη*, σε Πίνδ., Θεόκρ.

νίκησέμεν, Επικ. απαρ. μέλ. του νικάω.

νικητέον, ρημ. επίθ. του νικάω, αυτό που πρέπει να νικηθεί, σε Ευρ.

νικητήριος, -α, -ον (νικάω)· **I.** αυτός που ανήκει στον νικητή ή στη νίκη· *νικητήριον φίλημα*, φιλή ως ανταμοιβή του νικητή, σε Ξεν. **II. 1.** ως ουσ., *νικητήριον* (ενν. ἄθλον), τό, έπαθλο νίκης, σε Αριστοφ., Ξεν.· κυρίως στον πληθ., σε Ευρ., Πλάτ. **2.** *νικητήρια* (ενν. *ιέρα*), τά, γιορτή για τη νίκη, σε Ξεν. **νικητικός, -ή, -όν (νικάω)**, αυτός που είναι πιθανόν να νικήσει, που οδηγεί προς τη νίκη, σε Ξεν.· *τὸ νικητικώτατον*, ο επικρατέστερος τρόπος για να νικήσει κάποιος, σε Πλούτ.

νικηφορέω, μέλ. -ήσω, αποκομίζω ως έπαθλο· *δάκρυα νικηφορεῖ*, δεν κερδίζει τίποτε άλλο παρά μόνο δάκρυα, σε Ευρ.

νίκηφορία, ἡ, Δωρ. **νικᾶφ-**, επικράτηση, νίκη, σε Πίν.

νίκη-φόρος (φέρω), Δωρ. **νικᾶφ-**, **-ον**, **I.** αυτός που φέρνει τη νίκη, σε Αισχύλ. **II.** (φέρομαι) αυτός που λαμβάνει το βραβείο, κυρίαρχος, νικητής, σε Πίνδ., Σοφ. κ.λπ.

νικό-βουλος, **-ον** (βουλή), αυτός που υπερισχύει στη βουλή, σε Αριστοφ.

νίκος, τό, μεταγεν. τύπος αντί *νίκη*, σε Ανθ.

νικῶεν, Αττ. αντί *-άοιεν*, γ' πληθ. ευκτ. του *νικάω*.

νῖν, **1.** Δωρ. και Τραγ. εγκλιτ. αιτ. του γ' προσ. της προσ. αντων., όπως το Επικ. και Ιων. *μιν*, αντί *αὐτόν*, *αὐτήν*, *αὐτόν*, *αυτή*, σε Πίνδ., Τραγ.· σπανίως αντί *αὐτό*, *αυτό*, σε Πίνδ., Αισχύλ.· και αντί *αὐτούς*, *αὐτάς* (στον πληθ.), σε Πίνδ. **2.** αντί της δοτ. *αὐτῶ*, στον ιδ.

νιπτήρ, **-ῆρος**, ὁ (νίζω), αγγείο στο οποίο πλένει κάποιος τα χέρια του, λεκάνη, σε Κ.Δ.

νίπτρον, τό (νίζω), νερό για πλύσιμο των χεριών, κυρίως στον πληθ., σε Ευρ., Ανθ.

νίπτω, μεταγεν. τύπος του *νίζω*.

νίσσομαι/νίσσομαι[ι], Επικ. γ' πληθ. παρατ. *νίσσοντο*· μέλ. *νίσσομαι* [ι]· όπως το *νέομαι*, πηγαίνω, αναχωρώ, σε Όμηρ., Πίνδ.· με αιτ. του τόπου, πηγαίνω σε έναν τόπο, σε Ευρ.

νίτρον, τό, σε Ηρόδ. και Αττ. **λίτρον**, ανθρακική σόδα, σε Ηρόδ. (πιθ. ξεν. λέξη).

νίφα[ι], τήν, χιόνι, αιτ. από ονομ. *νίψ*, που δεν απαντά, σε Ησίοδ.

νιφάς, **-άδος**, ἡ (νίφω)· **I. 1.** νιφάδα χιονιού· στον πληθ., *νιφάδες*, σε Ομήρ. Ιλ., Ηρόδ.· παροιμ. για την ευφράδεια ως μέσο πειθούς, *ἔπεα νιφάδεσσι ἔοικότα χειμερίησιν*, σε Ομήρ. Ιλ.· ενικ. με περιληπτική σημασία, χιονιάς, χιόνια, στο ιδ., σε Πίνδ. **2.** μεταφ., *νιφὰς πετρῶν*, βροχή από πέτρες, σε Αισχύλ., Ευρ.· *νιφὰς πολέμου*, πολεμική καταγίδα, σε Πίνδ. **II.** ως θηλ. επίθ., = *νιφόεσσα*, σε Σοφ.

νίφετός, **-οῦ**, ὁ (νίφω), χιόνι που πέφτει, χιονοθύελλα, σε Όμηρ., Ηρόδ. κ.λπ.

νίφετ-ώδης, **-ες** (εἶδος), ὁμοιος με χιόνι ή χιονοθύελλα, χιονώδης, σε Πολύβ.

νίφο-βλής, **-ῆτος**, ὁ, ἡ, = *νιφόβολος*· Άλπεις, σε Ανθ.

νιφό-βολος, **-ον** (βάλλω), αυτός που βλήθηκε από το χιόνι, χιονοσκεπής, λέγεται για βουνά, σε Ευρ., Αριστοφ.

νιφόεις, **-εσσα**, **-εν** (νίφα), χιονισμένος, χιονοσκεπής, σε Όμηρ., Ησίοδ. κ.λπ.

νίφο-στιβής, **-ές** (στειβω), γεμάτος με χιόνια, σε Σοφ.

νίφω[ι], αόρ. α' *ἐνιψα*· **1.** χιονίζω· σε προσ. σύνταξη, *ὅτε ὤρετο Ζεὺς νιφόμεν* (Επικ. απαρ.), όταν ο Δίας άρχισε να ρίχνει χιόνι, σε Ομήρ. Ιλ.· *ὅταν νίφῃ ὁ θεός*, σε Ξεν.· μεταφ., *χρυσῶ νίφων*, πέφτοντας σαν βροχή από χρυσό, σε Πίνδ. **2.** απρόσ., *νίφει*, χιονίζει (πρβλ. ὔει, συσκοτάζει), σε Αριστοφ.· ομοίως στη Μέσ., *νιφάδος νιφομένας*, όταν το χιόνι πέφτει, σε Αισχύλ. **3.** Παθ., καλύπτομαι από χιόνι, σε Ηρόδ., Αριστοφ. κ.λπ.

νίψαι, απαρ. αορ. α' του *νίζω*· *νίψω*, μέλ.

νόα, ετερόκλ. αιτ. του *νοῦς*.

νοερός, **-ά**, **-όν** (νόος), διανοητικός, αυτός που ανάγεται στη νοητική λειτουργία του εγκεφάλου, σε Πλάτ. κ.λπ.

νοέω, Αιολ. **νόημι**, μέλ. *-ήσω*, αόρ. α' *ἐνόησα*, Επικ. *νόησα*, Ιων. *ἐνωσα*· παρακ. *νενόηκα*, Ιων. *νένωκα* — Μέσ., Επικ. γ' ενικ. αορ. α' *νοήσατο*, Ιων. *μτχ. νωσάμενος* — Παθ., αόρ. α' *ἐνοήθην*, Ιων. *ἐνώθην*· παρακ. *νενόημαι*, Ιων. *νένωμαι*· γ' πληθ. υπερσ. *ἐνένωτο*· **I.** αντιλαμβάνομαι μέσω όρασης, παρατηρώ, εξετάζω· *ὀφθαλμοῖς ἢ ἐν ὀφθαλμοῖς νοέειν*, σε Ομήρ. Ιλ.·

διαφοροποιείται από το *ὄρᾱν* που δηλώνει απλή οπτική επαφή (το *νοεῖν* υπονοεῖ νοητική αντίληψη που προέρχεται από την ὄραση), τὸν δὲ ἰδὼν ἐνόησε, στο ἰδ.· οὐκ ἶδεν οὐδ' ἐνόησε, σε Όμηρ.· απ' όπου, *θυμῶ νοέω καὶ οἶδα ἕκαστα*, σε Όμηρ. Οδ. κ.λπ.· ομοίως και στη Μέσ., σε Θέογν., Σοφ. **II.** απόλ., σκέφτομαι, υποθέτω, καταλαβαίνω, σε Όμηρ., Ηρόδ. κ.λπ.· *ἄλλα νοῶ*, έχω διαφορετική άποψη, σε Ηρόδ.· *μτχ. νοέων, -έουσα*, σκεπτόμενος, συνετός, σώφρων, καλός γνώστης, σε Όμηρ. **III. 1.** επεξεργάζομαι με τον νου, επινοώ, μηχανεύομαι, σκοπεύω, προτίθεμαι, σε Όμηρ. Οδ., Ηρόδ. **2.** με απαρ., σκέφτομαι να κάνω κάτι, έχω κατά νου, σε Όμηρ. Ιλ., Σοφ. κ.λπ.· ομοίως στη Μέσ., σε Όμηρ. Ιλ., Ηρόδ. **IV.** αντιλαμβάνομαι, νομίζω ή κρίνω κάτι ως τέτοιου είδους, *ὡς μηκέτ' ὄντα κείνον νόει*, σε Σοφ. **V.** λέγεται για λέξεις, έχω συγκεκριμένη σημασία, σημαίνω κάτι το συγκεκριμένο· *πυθοίμεθ' ἂν τὸν χρησμὸν ὃ,τι νοεῖ*, σε Αριστοφ., Πλάτ.

νόημα, -ατος, τό (νοέω)· **I. 1.** αυτό που κατανοεῖ κάποιος, διανόημα, σκέψη, ιδέα, σε Όμηρ., Ησίοδ., Αττ.· *χρησιμ. ως σύμβολο της ταχύτητας, της γρήγορης κίνησης· ὡς εἰ πτερὸν ἤε νόημα*, σε Όμηρ. Οδ. **2.** σκέψη, σκοπός, σχέδιο, σε Όμηρ., Αριστοφ. **II.** ὅπως το *νόησις*, κατανόηση, διάνοια, νους, σε Όμηρ.· *διάθεση*, σε Πίνδ.

νοήμων (νοέω), -ον, γεν. -ονος· I. σκεπτικός, ευφυής, αυτός που διαθέτει νόηση, σε Όμηρ. Οδ. **II.** αυτός που έχει σωστή κρίση, σε Ηρόδ.

νόησις, ή, Ιων. νῶσις, -εως, ευφυΐα, διάνοια, σκέψη, αντίληψη μέσω του μυαλού, αντίθ. προς το *αἴσθησις*, σε Πλάτ.

νοητικός, -ή, -όν (νοέω), ευφυής, οξύνους, σε Αριστ.

νοητός, -ή, -όν (νοέω), αυτός που μπορεί να γίνει αντιληπτός με τη νόηση, διανοητικός, αντίθ. προς το *ὄρατός*, φανερός, σε Πλάτ.

νοθα-γενής, -ές (γίγνομαι), Δωρ. και ποιητ. αντί *νοθηγενής*, γεννημένος νόθος ή από νόθους γονεῖς, σε Ευρ.

νοθεία, ή, γέννηση εκτός νόμιμου γάμου, σε Πλούτ.

νοθεύω, παραποιώ, νοθεύω· Παθ., απαρ. αορ. *α' νοθευθῆναι*, σε Λουκ.

νοθο-καλλοσύνη, ή, απατηλά θέλγητρα, πλαστή ομορφιά, σε Ανθ.

νόθος, -η, -ον και -ος, -ον, I. νόθος, παιδί γεννημένο εκτός νόμιμου γάμου, δηλ. αυτό που γεννήθηκε από δούλη ή παλλακίδα, αντίθ. προς το *γνήσιος*,

Λατ. *legitimus*, σε Όμηρ. Ιλ., Ηρόδ., Αττ.· *νόθη κούρη*, σε Όμηρ. Ιλ. **II.** γενικά, κίβδηλος, απατηλός, πλαστός, υποβολιμαῖος, νόθος, λέγεται για πρόσ. και για πράγμ., σε Πλάτ.

νοίδιον, τό, υποκορ. του *νόος*, *νοῦς*, σε Αριστοφ.

νομάδικός, -ή, -όν (νομάς)· **1.** αυτός που ανήκει ή αρμόζει στη ζωή βοσκού, νομαδικός, ποιμενικός, σε Αριστ.· *επίρρ. -κῶς*, κατά τον τρόπο των νομάδων, σε Στράβ. **2.** αυτός που προέρχεται από τη Νουμιδία (αρχ. περιοχή της

B. Αφρικής, που σήμερα καλύπτεται από την Αλγερία), σε Πολύβ.

νομαῖος, -α, -ον, = νομαδικός, σε Ανθ.

νόμαιος, -α, -ον (νόμος), εθιμικός, συνήθης· *νόμαια, τά*, ὅπως το *νόμιμα*, ἔθιμα, συνήθειες, σε Ηρόδ.

νομ-άρχης, -ου, ὁ (νόμος), διοικητής αιγυπτιακής επαρχίας, σε Ηρόδ.

νομάς, -άδος, ὁ, ή (νομός)· **I.** αυτός που περιφέρεται για να βρει τόπο βοσκής· *οἱ Νομάδες*, περιπλανώμενες ποιμενικές φυλές, οι Νομάδες, σε Ηρόδ., Αττ.· και ως κύριο όνομα, *Νομάδες*, κάτοικοι της αφρικανικής Νουμιδίας, σε Πολύβ. **II. 1.** θηλ. επίθ., αυτή που βόσκει, που τρέφεται με βοσκή, σε Σοφ. **2.** μεταφ., *κρῆναι Κηφισοῦ νομάδες ρέεθρων*, οι πηγές που τρέφουν τα ρεῖθρα του Κηφισού, στον ἰδ.

νομέας, -ου, ὁ, μεταγεν. τύπος αντί *νομεύς*, σε Ανθ.

νόμειμα, -ατος, τό (νομεύω), αυτό που βόσκει, δηλ. κοπάδι, αγέλη, σε Αισχύλ.

νομεύς, -έως, ὁ (νέμω), Επικ. **-ῆος, I.** βοσκός, ποιμένας, βουκόλος, σε Όμηρ. κ.λπ. **II.** απονεμητής, διανομέας· *ἀγαθῶν*, σε Πλάτ. **III.** πληθ., σε Ηρόδ.

νομέες = *ἐγκοίλια*, τα πλευρά του πλοίου, σε Ησύχ.

νομεύω, μέλ. *-σω*, **1.** οδηγώ στη βοσκή, βόσκω (Ενεργ., λέγεται για ποιμένα), οδηγώ στους αγρούς, σε Όμηρ. Οδ. — στην Παθ., λέγεται για κοπάδια, οδηγούμαι στη βοσκή, σε Πλάτ. **2.** *βουσι νομοὺς νομεύσομεν*, κατατρώμε τα χόρτα της βοσκής μαζί με τα βόδια, Λατ. *depascere*, σε Όμηρ. Ύμν. **3.** απόλ., είμαι βοσκός, φροντίζω κοπάδια, σε Θεόκρ.

νομή, ή (νέμω)· **I. 1.** βοσκή, βοσκότοπος, σε Ηρόδ., Σοφ. **2.** βοσκή, τροφή, σε Πλάτ. **3.** η ίδια ενέργεια της βοσκής, της κατανάλωσης τροφής, λέγεται για κοπάδια· μεταφ., *νομή πυρός*, εξάπλωση πυρκαγιάς, σε Πολύβ.· *νομήν ἔχειν*, λέγεται για καρκινικό, διαβρωτικό έλκος, εξαπλώνομαι, σε Κ.Δ. **II.** μοίρασμα, διανομή, σε Ηρόδ., Πλάτ. κ.λπ.

νομίζω (νόμος), Αττ. μέλ. *νομιῶ*, Ιων. α' πληθ. *νομοῦμεν*· αόρ. α' *ἐνόμισα*, ποιητ. *νόμισα*, παρακ. *νενόμικα* — Παθ., μέλ. *νομισθήσομαι*, αόρ. α' *ἐνομίσθην*, παρακ. *νενόμισμαι*· γ' ενικ. υπερσ. *νενόμιστο*· **I. 1.** θεωρώ ή ακολουθώ ως έθιμο ή συνήθεια, τηρώ εθιμικά, σε Ηρόδ.· *νομίζω γλῶσσαν*, χρησιμοποιοῦ την κοινή γλώσσα, στον ίδ.· *νομίζω οὐτεᾶσπίδα οὔτε δόρυ*, στον ίδ. — Παθ., είμαι συνηθισμένος, βρίσκομαι σε κοινή χρήση, σε Αισχύλ.· *σωφροσύνη νενόμιστο*, ήταν η κοινή αντίληψη, ήταν η γνώμη «του συρμού», σε Αριστοφ.· *απρόσ., ὡς νομίζεται*, όπως είναι το έθιμο, όπως συνηθίζεται, σε Τραγ.· *μτχ. νομιζόμενος, -η, -ον*, εθιμικός, συνήθης, σε Θουκ.· *τὰ νομιζόμενα*, έθιμα, συνήθειες, Λατ. *instituta*, σε Ηρόδ., Αττ.· *τὰ νομισθέντα*, σε Ευρ. **2.** υιοθετώ έθιμο ή συνήθεια· *Ἕλληνες ἀπ' Αἰγυπτίων ταῦτα νενομίσασιν*, σε Ηρόδ. **3.** με δοτ., είμαι συνηθισμένος σε κάτι, συνηθίζω κάτι· *νομίζουσιν Αἰγύπτιοι οὐδ' ἥρωσιν οὐδέν*, δηλ. δεν έχουν τη συνήθεια να λατρεύουν τους ήρωες, στον ίδ.· *ἀπ' ὅπου, κάνω κοινή χρήση, χρησιμοποιοῦ, μεταχειρίζομαι· φωνῇ*, σε Ηρόδ.· *ἀγῶσι καὶ θυσίαις*, σε Θουκ. **4.** με απαρ., έχω ως έθιμο, έχω τη συνήθεια να κάνω κάτι, σε Ηρόδ. — Παθ. *απρόσ., γυμνοὺς εἰσέναι νομίζεται*, συνηθίζεται σ' αυτούς να εισέρχονται γυμνοί, σε Αριστοφ.· *νενόμισται καλέεσθαι*, έχει καθιερωθεί να ονομάζεται, σε Ηρόδ. **5.** Παθ., διοικούμαι και κυβερνώμαι σύμφωνα με παλαιούς νόμους και έθιμα, στον ίδ. **II. 1.** εκλαμβάνω, αναγνωρίζω, θεωρώ· *τοὺς κακοὺς χρηστοὺς νομίζειν*, σε Σοφ.· *νομίσαι χρή ταῦτα μυστήρια*, σε Αριστοφ.· *θεὸν νομίζω τινά*, θεωρώ ή πιστεύω σε κάποιον θεό, σε Πλάτ., Ξεν.· *ἀπ' ὅπου, νομίζειν τούτους (θεοὺς)*, τους θεωρώ ως θεούς, σε Ηρόδ.· *οὗς ἡ πόλις νομίζει θεοὺς οὐ νομίζων*, δεν πιστεύει στους θεοὺς στους οποίους πιστεύει η πολιτεία, σε Ξεν., Πλάτ.· *ἀλλά, νομίζειν θεοὺς εἶναι*, πιστεύω ότι υπάρχουν θεοί, σε Πλάτ.· *θεοὺς νομίζειν οὐδαμοῦ*, σε Αισχύλ.· *ὥστε, τα νομίζειν τοὺς θεοὺς και νομίζειν θεοὺς* διαφέρουν, καθώς το ένα σημαίνει «πιστεύω σε συγκεκριμένους θεοὺς», ενώ το άλλο «πιστεύω στους θεοὺς γενικά», πρβλ. [ἡγέομαι](#) **III. 2.** Παθ., *Ἕλληνες ἥρξαντο νομισθῆναι*, οι Έλληνες να θεωρούνται, να νομίζονται ως..., σε Ηρόδ. **2.** εκτιμώ, υπολήπτομαι, σε Πίνδ.· Παθ., με εκτιμούν, σε Πλάτ. **3.** με αιτ. πράγμ., κρίνω, θεωρώ, πιστεύω, φρονώ, στον ίδ. **4.** με αιτ. και απαρ., εκτιμώ, κρίνω, θεωρώ, πιστεύω ότι..., σε Σοφ., Ξεν.· *επίσης, ὅπως το δοκέω*, με απαρ. μέλ., προσδοκώ, περιμένω ότι..., σε Σοφ. **5.** Παθ., με γεν. κτητική· *τοῦ θεῶν*

νομίζεται· τίνος θεού ιερό θεωρείται ότι είναι·, στον ίδ. **6.** απόλ., νομίζοντα λέγειν, μιλά με πλήρη βεβαιότητα, με ασφαλή πίστη, σε Πλάτ.

νομικός, -ή, -όν (νόμος)· I. 1. αυτός που βασίζεται στο νόμο, συμβατικός, σε Αριστ.· επίρρ. -κῶς, στον ίδ. **2.** σχετικός με τον νόμο, σε Κ.Δ., Πλούτ. **II.** μορφωμένος σε θέματα νόμων, νομικός, δικηγόρος, σε Κ.Δ.

νόμιμος, -η, -ον (νόμος)· I. αυτός που βρίσκεται σε συμφωνία με το έθιμο, τη συνήθεια ή τον νόμο, εθιμικός, θεσμοποιημένος, καθιερωμένος, θεμιτός, δίκαιος, σε Ευρ.· νόμιμόν (ἐστί) τινι ποιεῖν τι, σε Ξεν. **II.** 1. νόμιμα, τά, συνήθειες, έθιμα, σε Ηρόδ., Αττ. **2.** ταφικές τελετές, Λατ. *justa*, σε Θουκ. **II.** επίρρ. -μως, σε Πλάτ.· συγκρ. -ώτερον, σε Ξεν.

νόμιοςA, -α, -ον, (νομεύς), λέγεται για βοσκούς, ποιμένες, νόμιος θεός, δηλ. ο Παν., σε Ομηρ. Ύμν.· λέγεται για τον Απόλλωνα, ως βοσκού του Άδμητου, σε Θεόκρ.

νόμιοςB, -ον =νόμιμος

νόμῃσις, ή (νομίζω), συνήθεια, παράδοση, έθιμο· ή ἀνθρωπεία ἐς τὸ θεῖον νόμοις, καθιερωμένη πίστη στη θεότητα, σε Θουκ.

νόμισμα, -ατος, τό (νομίζω)· I. οτιδήποτε καθιερώνεται από τη μακρά χρήση, συνήθεια, θεσμός, σε Τραγ., Αριστοφ. **II.** το ισχύον νόμισμα (χρηματική μονάδα) μιας πολιτείας, σε Ηρόδ.

νομιστέος, -α, -ον, ρημ. επίθ. του νομίζω, αυτός που πρέπει να ληφθεί υπόψιν, σε Πλάτ.

νομιστεύομαι, Παθ., λέγεται για χρήματα, νομίσματα, κυκλοφορώ νόμιμα, είμαι σε χρήση, είμαι το ισχύον νόμισμα, σε Πολύβ.

νομογράφία, ή, γραπτή νομοθεσία, σε Στράβ.

νομο-γράφος, ό (γράφω)· 1. αυτός που σχεδιάζει, που συντάσσει νόμους. **2.** (νόμος II), μουσικοσυνθέτης, μελοποιός, σε Πλάτ.

νομο-δείκτης, -ου, ό, ερμηνευτής νόμων, σε Πλούτ.

νομο-διδάκτης, -ου, ό, = το επόμε., σε Πλούτ.

νομο-διδάσκᾱλος, ό, αυτός που διδάσκει τους νόμους, σε Κ.Δ.

νομοθεσία, ή, σύνταξη νόμων από την πολιτεία, νομοθεσία, σε Πλάτ.

νομοθετέω, μέλ. -ήσω, I. θεσπίζω νόμους, σε Πλάτ., Ξεν. κ.λπ. — Μέσ., ορίζω νόμους για τον εαυτό μου, σχηματίζω νόμους, σε Πλάτ. **II.** μτβ., ορίζω κάτι μέσω των νόμων· τι, στον ίδ. κ.λπ. — Παθ., απρόσ., περί ταῦτα οὕτω σφιν νενομοθέτηται, έτσι έχει οριστεί από τον νόμο, σε Ηρόδ.

νομοθέτημα, -ατος, τό, νόμος, κανονισμός, διάταγμα, σε Πλάτ.

νομο-θέτης, -ου, ό (τίθημι)· I. αυτός που θεσπίζει νόμους, σε Θουκ., Πλάτ. κ.λπ. **II.** στην Αθήνα, οι Νομοθέται ήταν πολυάριθμη επιτροπή δικαστών επιφορτισμένων με την αναθεώρηση των νόμων, σε Δημ.

νομοθετητέος, -α, -ον, 1. ρημ. επίθ. του νομοθετέω, αυτός που πρέπει να καθιερωθεί με νόμο, σε Πλάτ. **2.** μτβ., αυτός που πρέπει να ορίσει μέσω νόμων, να νομοθετήσει, σε Αριστ.

νομοθετικός, -ή, -όν, I. αυτός που ανήκει ή ταιριάζει σε νομοθέτη ή σε νομοθεσία, σε Πλάτ.· ή νομοθετική (ενν. τέχνη), νομοθεσία, στον ίδ. **II.** λέγεται για πρόσ., αυτός που είναι κατάλληλος, αρμόδιος να νομοθετεί, σε Αριστ.

νομόνδε (νομός), επίρρ., στη βοσκή, προς τον τόπο της βοσκής, σε Όμηρ.

νομός, ό (νέμω)· I. 1. τόπος όπου τρέφονται τα κοπάδια, βοσκότοπος, σε Όμηρ.· νομὸς ὕλης, τόπος βοσκής σε δασική έκταση, σε Ομήρ. Οδ. **2.** βοσκολίβαδο, χορτάρια βοσκής, σε Ομηρ. Ύμν.· γενικά, τροφή, σε Ησίοδ., Αριστοφ. **3.** μεταφ., ἐπέων πολὺς νομός, ευρεία κλίμακα, εκτεταμένο πεδίο

λόγων, σε Ομήρ. Ιλ. **Π. 1.** κατοικία που κληρώθηκε ή κατακυρώθηκε και απονεμήθηκε σε κάποιον, διαμέρισμα, περιφέρεια, επαρχία, επικράτεια, σε Πίνδ., Σοφ. κ.λπ.· *νομὸν ἔχειν*, έχω ιδιόκτητη κατοικία, σε Ηρόδ., Αριστοφ. **2.** μία από τις περιφέρειες (τους νομούς) στις οποίες ήταν διαιρεμένη η Αίγυπτος, σε Ηρόδ. κ.λπ.· διαίρεση που εφαρμόζεται επίσης και σε άλλα κράτη, στον ίδ.

νόμος, ὁ (νέμω) Ι. 1. οτιδήποτε καθιερωμένο, συνήθεια, έθιμο, νόμος, διάταξη, Λατ. *institutum*, σε Ησίοδ.· *νόμος πάντων βασιλεύς*, το έθιμο κυβερνά τα πάντα, Πίνδ. παρ' Ηροδ.· *κατὰ νόμον*, σύμφωνα με το έθιμο ή τον νόμο, σε Ησίοδ., Αττ.· ποιητ., *κὰν νόμον*, σε Πίνδ.· *παρὰ νόμον*, αντίθ. προς τον νόμο, σε Αισχύλ.· δοτ. *νόμω*, κατ' έθιμο, συμβατικά, κατά συναίνεση, αντίθ. προς το *φύσει*, σε Ηρόδ., Αριστ.· στην Αθήνα, *νόμοι* ήταν οι νόμοι του Σόλωνα, ενώ εκείνοι του Δράκοντα αποκαλούνταν *θεσμοί*. **2.** *ἐν χειρῶν νόμω*, με τον νόμο της εξουσίας, μέσω της ισχύος, δια της βίας επίσης· σε μάχη ή συμπλοκή, σε Ηρόδ.· *ἐν χειρὸς νόμω*, κατά τη διάρκεια πραγματικής συμπλοκής, πραγματικού πολέμου, σε Αριστ.· επίσης, *ἐς χειρῶν νόμων ἀπικέσθαι*, έρχομαι στα χέρια, σε Ηρόδ. **Π.1.** μουσικός τρόπος, κλίμακα, μελωδία, ρυθμός, ήχος, σε Αισχύλ., Πλάτ. κ.λπ.· *νόμοι κιθαρωδικοί*, σε Αριστοφ. **2.** τραγούδι που ερμηνευόταν προς τιμήν κάποιου θεού με λύρα ή αυλό, σε Ηρόδ.· *νόμοι πολεμικοί*, παιάνες, θούριοι, πολεμικά άσματα, σε Θουκ.

νομο-φύλαξ[ῦ], -ἄκος, ὁ, φύλακας των νόμων, σε Πλάτ.

νοό-πληκτος, -ον (πλήσσω), αυτός που παραλύει τον νου, που πλήττει το μυαλό, σε Πλάτ.

νόος, νόου, Αττ. συνηρ. **νοῦς, νοῦ, ὁ·** στους μεταγεν. συγγραφείς απαντούν πτώσεις της γ' κλίσης, γεν. *νοός*, δοτ. *νοΐ*, αιτ. *νοῦν*. **Ι. 1.** μυαλό, διάνοια, αντίληψη, σε Όμηρ. κ.λπ.· *νόω*, με νου, φρόνιμα, συνετά, σε Ομήρ. Οδ.· *παρὲκ νόον*, ασυναίσθητα, ανόητα, άκριτα, σε Ομήρ. Ιλ.· *σὺν νόω*, με σωφροσύνη, σε Ηρόδ.· *νόω λαβεῖν τι*, αντίληψη ενός πράγματος, στον ίδ.· *νόω ἔχειν*, έχω στο νου μου, σκέπτομαι, στον ίδ. **2.** η φράση *νοῦν ἔχειν* σημαίνει: **α)** έχω συναίσθηση, είμαι λογικός, σώφρων, φρόνιμος, σε Σοφ., Αριστοφ. κ.λπ.· *περισσὰ πράσσειν οὐκ ἔχει νοῦν οὐδένα*, το να επιδιώκεις τόσο πολλά δεν έχει νόημα, σε Σοφ. **β)** έχω το μυαλό μου στραμμένο σε κάτι· *ἄλλοσ' ὄμμα, θητέρα δὲ νοῦν ἔχειν*, σε Σοφ.· *δεῦρο νοῦν ἔχε*, σε Ευρ. **3.** ψυχή, συναίσθημα, «καρδιά»· *χαῖρε νόω*, σε Ομήρ. Οδ.· ομοίως, *νόος ἔμπεδος, ἀπηνής*, σε Όμηρ.· *ἐκ παντὸς νόου*, με όλη του την καρδιά και την ψυχή, σε Ηρόδ. κ.λπ. **4.** ο νους σαν όργανο λήψης αποφάσεων και σχεδιασμών· *τί σοι ἐν νόω ἐστὶ ποιεῖν; τί σκοπεύεις να κάνεις;* στον ίδ.· *ἐν νόω ἔχειν*, με απαρ., προτίθεμαι, σκοπεύω, προδιατίθεμαι να..., στον ίδ.· *νόον τελεῖν*, σε Ομήρ. Ιλ. **Π.** σημασία ή νόημα, έννοια λέξης ή φράσης, πρότασης ή λόγου, σε Ηρόδ., Αριστοφ.

νοσᾶκερός, -ά, -όν (νόσος), αυτός που υπόκειται σε ασθένεια, νοσηρός, σε Αριστ.

νοσερός, -ά, -όν, = *νοσηρός*, σε Ευρ.· *νοσερὰ κοίτη*, το κρεβάτι του πόνου, στο οποίο είναι ξαπλωμένος ο ασθενής, στον ίδ.· επίρρ., *νοσερῶς ἔχειν τὸ σῶμα*, σε Αριστ.

νοσέω (νόσος), μέλ. -ήσω, παρακ. *νενόσηκα*. **1.** είμαι άρρωστος, ασθενής, πονώ, είτε στο σώμα είτε στην ψυχή, σε Ηρόδ., Αττ.· *τῆς πόλεως οὐπω νενοσηκυίας*, η πόλη δεν έχει πληγεί ακόμη από τη νόσο (δηλ. τον λοιμό), σε Θουκ.· *νοσέω ὀφθαλμούς*, πλήττονται από ασθένεια τα μάτια μου, σε Πλάτ.· *τὸ*

νοσοῦν = νόσος, σε Σοφ.· επίσης, λέγεται για πράγμ.· γῆ νοσεῖ, σε Ξεν. **2.** λέγεται για πάθος, νοσῶν μάτην, νοσώντας από μάταιες φαντασίες, σε Σοφ.· θολερῶ χειμῶνι νοσήσας, στον ιδ. **3.** γενικά, είμαι σε κατάσταση ασθένειας, πάσχω, υποφέρω· νοσεῖ τὰ τῶν θεῶν, σε Ευρ.· νοσεῖ τι τῶν ἀπορρήτων κακῶν, στον ιδ.· λέγεται για πολιτεύματα, καθεστώτα, υποφέρω από ανταρσία, αναρχία, λέγεται για πόλεις ή κράτη τα οποία επικρατεί αναρχία, σε Ηρόδ. **νοσηλεία, ή, I.** φροντίδα του ασθενούς, νοσηλευτική περιποίηση, σε Πλούτ. **II.** (από το Παθ.), ασθένεια που απαιτεί περιποίηση, ουσία που βγαίνει από πληγή, πύον, σε Σοφ.

νοσηλεύω, μόνο σε ενεστ., φροντίζω ασθενή, σε Βάβρ.

νόσημα, -ατος, τό (νοσέω)· 1. αρρώστια, ασθένεια, λοιμός, σε Σοφ. κ.λπ. **2.** μεταφ., ψυχική αρρώστια, κατάθλιψη, μελαγχολία, σε Αισχύλ., Πλάτ. **3.** λέγεται για την αναρχία που επικρατεί σε μια πολιτεία, σε Πλάτ. κ.λπ.

νοσημαῖτ-ώδης, -ες, = νοσώδης, σε Αριστ.

νοσηρός, -ά, -όν, όπως το νοσερός, αρρωστημένος, βλαβερός για την υγεία, λέγεται για συμπτώματα, σε Ξεν.

νόσος, ή, Iων. νοῦσος, I. αρρώστια, ασθένεια, αδιαθεσία, σε Όμηρ. κ.λπ. **II. 1.** γενικά, στενοχώρια, δυστυχία, πόνος, λύπη, συμφορά, σε Ησίοδ., Τραγ. **2.** διανοητική ασθένεια, στους Τραγ.· *θεία νόσος*, δηλ. τρέλα, σε Σοφ. **3.** λέγεται για πολιτικά καθεστώτα, αναρχία, στάση έναντι της αρχής, σε Πλάτ. **4.** πληγή, δηλητήριο, λαίλαπα, λέγεται η φράση «θεία νόσος» για τον ανεμοστρόβιλο, σε Σοφ.

νοσο-τροφία, ή (τρέφω), φροντίδα για τον ασθενή, σε Πλάτ.

νοσσεύω, βλ. [νεοσσεύω](#).

νοσσο-τροφέω, μέλ. -ήσω, συγκεκ. αντί νεοσσοτροφέω, σε Ανθ.

νοστέω, μέλ. -ήσω, **1.** έρχομαι ή πηγαίνω πίσω, επιστρέφω, ιδίως στο σπίτι ή στην πατρίδα μου, σε Όμηρ., Σοφ. κ.λπ. **2.** επιστρέφω ασφαλής, διαφεύγω, σε Ομήρ. Ιλ. κ.λπ.

νόστιμος, -ον (νόστος)· I. 1. αυτός που ανήκει στην επιστροφή, στον νόστο, *νόστιμον ἡμῶν*, η ημέρα της επιστροφής, δηλ. η ίδια η επιστροφή, σε Ομήρ. Οδ.· ομοίως, *νόστιμον φάος*, σε Αισχύλ. **2.** αυτός που είναι σε θέση ή είναι πιθανόν να επιστρέψει, δηλαδή αυτός που παραμένει ζωντανός, σώος, Λατ. *salvus*, σε Ομήρ. Οδ. **II.** λέγεται για φυτά, αυτά που αναπαράγονται, παραγωγικά, οπωροφόρα· *τὸ ἔν σοι νοστιμώτατον*, ό,τι ήταν πιο ακμαίο σε σένα, σε Λουκ.

νόστος, -ου, ό (νέομαι)· 1. επιστροφή στο σπίτι ή στην πατρίδα, σε Όμηρ.· με γεν. αντικειμενική, *νόστος Αχαιίδος*, ευκαιρία για επιστροφή στην Ελλάδα, σε Ομήρ. Οδ.· *νόστον γαίης Φαιήκων*, η επιστροφή σου στη χώρα των Φαιάκων, στο ιδ. **2.** γενικά, ταξίδι, περιήγηση, πλους· *ἐπιφορβῆς νόστος*, περιήγηση για αναζήτηση τροφής, σε Σοφ.· *νόστος πρὸς Ἴλιον*, σε Ευρ.

νόσφι, πριν από φωνήεν ή χάριν του μέτρου -φῖν, παρόλο που το *ι* μπορεί επίσης να παραλειφθεῖ· **I.** ως επίρρ. του τόπου, μακριά, κατά μέρος, χωριστά, πέρα μακριά, σε απόσταση, σε Όμηρ.· *νόσφιν ἰδών*, έχοντας κοιτάζει πέρα προς το πλάι, πλάγια, σε Ομήρ. Οδ.· *νόσφιν ἀπό...*, μακριά από..., σε Ομήρ. Ιλ.· *νόσφιν ἤ...*, όπως το *πλὴν ἤ...*, εκτός από, με την εξαίρεση..., πλην..., σε Θεόκρ. **II.** ως πρόθ., **1.** μακριά ή ξεχωριστά από..., σε απόσταση από..., σε Όμηρ., Ησίοδ. **2.** χωρίς, εγκαταλελειμμένος ή αβοήθητος από..., σε Όμηρ., Αισχύλ. **3.** λέγεται για σκέψη ή διάθεση· *νόσφιν Αχαιῶν βουλευεῖν*, μακριά από τους Αχαιούς, δηλ. με διαφορετικό από αυτούς τρόπο σκέψης, σε Ομήρ. Ιλ.· *νόσφι Δήμητρος*, Λατ. *clam Cerere*, χωρίς τη γνώση και τη συναίνεσή της,

σε Ομηρ. Ὑμν. **4.** εκτός από, με την εξαίρεση του, της, *νόσφι Ποσειδάωνος*, σε Ομήρ. Οδ.· *νόσφ' Ὀκεανοῖο*, σε Ομήρ. Ιλ.

νοσφίζομαι, αποθ., με Μέσ. και Παθ. αόρ. α' *ἐνοσφισάμην* (Επικ. *νοσφισάμην*, *μτχ. νοσφισσάμενος*), *ἐνοσφίσθην*· **I. 1.** στρέφω την πλάτη μου σε ένα πρόσωπο, απομακρύνομαι, αποχωρώ, σε Όμηρ. **2.** απομακρύνομαι από κάποιον· με γεν., σε Ομήρ. Οδ. **3.** με αιτ., εγκαταλείπω, παρατώ, σε Όμηρ., Σοφ. **II.** μεταγεν. του Ομήρ. στην Ενεργ., Αττ. μέλ. *νοσφιῶ*, αόρ. α' *ἐνόσφισα*·

1. αποχωρίζω ή απομακρύνω, μετατοπίζω, σε Ευρ.· μεταφ., *νοσφίζω τινά βίου*, αποχωρίζω κάποιον από τη ζωή, δηλ. τον σκοτώνω, σε Σοφ.· ομοίως και *νοσφίζω τινά*, μόνο του, σε Αισχύλ. **2.** στερώ, κλέβω· *τινά τι*, απαλλάσσω κάποιον από κάτι, σε Πίνδ.· επίσης, *τινάτινος*, σε Αισχύλ., Ευρ. **3. α)** Μέσ., *βάζω στην άκρη για τον εαυτό μου, ιδιοποιούμαι, σφετερίζομαι*, σε Ξεν.· *νοσφίζομαι ἀπὸ τῆς τιμῆς*, οικειοποιούμαι μέρος του τιμήματος, σε Κ.Δ. **β)** αλλά το Μέσ. είναι επίσης όπως το Ενεργ., στερώ, αποστερώ, κλέβω, σε Ευρ. **νοσ-ώδης, -ες (εἶδος)**· **I.** αρρωστημένος, ασθενικός, πονεμένος, αυτός που βρίσκεται σε νοσηρή κατάσταση, σε Πλάτ. κ.λπ. **II.** Ενεργ., όχι υγιεινός, λοιμώδης, επιβλαβής, ολέθριος, σε Ευρ.

νοτερός, -ά, -όν (νότος), υγρός, γεμάτος από υγρασία, νοτισμένος, σε Ευρ.· *χειμῶν νοτερός*, καταιγίδα, θύελλα με βροχή, σε Θουκ.

νοτία, ή (νότος), υγρότητα, υγρασία· *νοτίαί εἰαριναί*, ανοιξιάτικες βροχές, σε Ομήρ. Ιλ.

νοτίζω (νότος), μέλ. *-ίσω*, υγραίνω, βρέχω — Παθ., υγραίνομαι ή γίνομαι υγρός, βρέχομαι, σε Πλάτ., Ανθ.

νότιος, -α, -ον και -ος, -ον (νότος)· **I.** υγρός, νοτισμένος, γεμάτος από υγρασία, σε Ομήρ. Ιλ., Αισχύλ.· *ἐν νοτίῳ*, δηλ. σε ανοιχτή θάλασσα, σε Ομήρ. Οδ. **II.** νότιος, αυτός που βρίσκεται προς τον Νότο· *νότιος θάλασσα*, δηλ. ο Ινδικός Ωκεανός, σε Ηρόδ.

νοτίς, -ίδος, ή (νότος), υγρασία, υγρότητα, σε Ευρ.

νότος, ό, I. 1. νότιος άνεμος, Λατ. Auster, σε Ομήρ. Οδ., Ηρόδ. κ.λπ. **2.** ο Νότος προσωποποιείται ως θεός του νοτίου ανέμου, σε Ησίοδ. **II.** το νότιο ή νοτιοδυτικό μέρος του ορίζοντα· *πρὸς νότον τῆς Αἰήμου*, σε Ηρόδ.· *τὸ πρὸς νότον τῆς πόλεως*, σε Θουκ.

νοττίον, συγκεκ. αντί *νεοττίον*.

νου-βυστικός, -ή, -όν (νοῦς, βύω), αυτός του οποίου το μυαλό είναι γεμάτο, έξυπνος, συνετός, ευφυής· *ἐπίρρ. -κῶς*, σε Αριστοφ.

νουθεσία, ή, = νουθέτησις, σε Αριστοφ.

νου-θετέω (τίθημι), μέλ. *-ήσω*, **1.** *βάζω στο νου κάποιου, παραινώ, προειδοποιώ, συμβουλευώ*, σε Ηρόδ., Αισχύλ. κ.λπ.· με διπλή αιτ., *τοιαῦτ' ἀνολβον ἄνδρ' ἐνουθέτει*, σε Σοφ. — Παθ., στον ιδ. κ.λπ. **2.** *νουθετέω τινά κονδύλοις, πληγαῖς*, σε Αριστοφ.

νουθέτημα, -ατος, τό, παραινέση, προειδοποίηση, σε Αισχύλ., Ευρ. κ.λπ.· *τάμᾱνουθετήματα*, νουθεσίες που δόθηκαν σε μένα, σε Σοφ.

νουθέτησις, ή, συμβουλή, παραινέση, προειδοποίηση, σε Ευρ., Πλάτ. κ.λπ.

νουθετητέος, -α, -ον, 1. ρημ. επίθ., αυτός που χρειάζεται να δεχθεί συμβουλές, σε Ευρ. **2.** *νουθετητέον*, αυτό που πρέπει να προειδοποιηθεί, να νουθετηθεί, σε Αριστ.

νουθετητικός, -ή, -όν, συμβουλευτικός, παραινετικός, σε Πλάτ.

νουθετικός, -ή, -όν, = το προηγ., σε Ξεν.

νου-μηνία (νέος, μήν), ή, Αττ. συνηρ. αντί *νεο-μηνία*, η Νέα Σελήνη, η πρώτη μέρα του μήνα, σε Πίνδ., Αριστοφ.· *νουμηνία κατὰ σελήνην*, σημαίνει την

πραγματικά νέα σελήνη, αντίθ. προς τη *νουμηνία* των ημερολογίων, σε Ηρόδ., Αριστοφ. κ.λπ.

νουνέχεια, ή, ιδιότητα νοητικής αντίληψης, σύνεση, σωφροσύνη, σε Πολύβ.
νουν-εχής, -ές (ἔχω), αυτός που έχει νου, λογικός, συνετός, σε Πολύβ.· επίρρ. -χῶς, στον ιδ.

νοῦς, ό, Αττ. συνηρ. αντί *νόος*.

νοῦσος, ή, Ιων. αντί *νόσος*.

νουσο-φόρος, Ιων. αντί *νοσοφόρος*, σε Ανθ.

νύ, νυ, βλ. **νύν** II.

νύγεις, μτχ. Παθ. αορ. β' του *νύσσω*· *νύγῃναι*, απαρ.

νυγμή, ή (νύσσω), κέντρισμα, τσίμπημα, σε Πλούτ.

νυκτ-εγερτέω (ἐγείρω), μέλ. -ήσω, αργυπνώ τη νύχτα παραφυλώντας, σε Πλούτ.

νυκτέλιος, -ον (νύξ), νυχτερινός, προσωνύμιο του Βάκχου από τις νυχτερινές γιορτές του, σε Ανθ.

νυκτ-ερέτης, -ου, ό, αυτός που κωπηλατεί νύχτα, σε Ανθ.

νυκτερευτικός, -ή, -όν, κατάλληλος για κυνήγι τη νύχτα, σε Ξεν.

νυκτερεύω (νύκτερος), μέλ. -σω, περνά όλη τη διάρκεια της νύχτας, σε Ξεν.· λέγεται για στρατιώτες, είμαι σε επιφυλακή τη νύχτα, βρίσκομαι σε νυχτερινή σκοπιά, στον ιδ.

νυκτερήσιος, -ον (νύκτερος), νυχτερινός, σε Αριστοφ.

νυκτερῖνός, -ή, -όν (νύξ), αυτός που συμβαίνει ή ανήκει στη νύχτα, νυχτερινός, Λατ. *nocturnus*, σε Αριστοφ.· *νυκτερινόν γενέσθαι*, συμβαίνω τη νύχτα, στον ιδ.

νυκτέριος, -α, -ον και -ος, -ον, = το προηγ., σε Λουκ., Ανθ.

νυκτερίς, -ίδος, ή (νύκτερος), το θηλαστικό νυχτερίδα, Λατ. *vespertilio*, σε Ομήρ. Οδ., Ηρόδ., Αριστοφ.

νύκτερος, -ον, = *νυκτερινός*, σε Αισχύλ., Σοφ.

νυκτερ-ωπός, -όν (ὥψ), αυτός που έχει την όψη της νύχτας ή αυτός που εμφανίζεται τη νύχτα, σε Ευρ.

νυκτ-ηγορέω (ἀγορά), μέλ. -ήσω, προσκαλώ κατά τη νύχτα, σε Ευρ.· ομοίως και στη Μέσ., σε Αισχύλ.

νυκτηγορία, ή, νυχτερινή πρόσκληση, σε Ευρ.

νυκτ-ηρεφής, -ές (ἐρέφω), σκεπασμένος από τη νύχτα, σκοτεινός, σε Αισχύλ.

νυκτί-βρομος, -ον (βρέμω), αυτός που βρυχάται τη νύχτα, σε Ευρ.

νυκτι-κλέπτης, -ου, ό, κλέφτης που δρα τη νύχτα, σε Ανθ.

νυκτῖ-κόραξ, -ἄκος, ό, νυχτοκόρακας, είδος πτηνού, σε Ανθ.

νυκτῖ-λαθραιο-φάγος, -ον (φᾱγεῖν), αυτός που τρώει κρυφά τη νύχτα, σε Ανθ.

νυκτῖ-λάλος[ᾱ], -ον, αυτός που λαλεί, ηχεί τη νύχτα, σε Ανθ.

νυκτῖ-λαμπής, -ές (λάμπω), αυτός που φωτίζεται μόνο από τη νύχτα, δηλ. σκούρος, σκοτεινός, σε Σιμων.

νύκτιος, -α, -ον (νύξ), νυχτερινός, σε Ανθ.

νυκτῖ-πᾱται-πλάγιος[ᾱ], -ον (πατέω), αυτός που τη νύχτα περιφέρεται εδώ κι εκεί, σε Ανθ.

νυκτί-πλαγκτος, -ον, αυτός που ωθεί σε νυχτερινές περιπλανήσεις, που ξεσηκώνει κάποιον από το κρεβάτι του, σε Αισχύλ.· *νυκτίπλαγκτος εὐνή,* άβολο κρεβάτι, κλίνη που δεν προσφέρει ανάπαυση, στον ιδ.

νυκτί-πᾱνος, -ον, αυτός που περιφέρεται τη νύχτα, σε Λουκ.

νυκτῖ-πόλος, -ον (πολέω), αυτός που περιπλανιέται τη νύχτα, λέγεται για τους οργανιστές θιασώτες του Βάκχου, σε Ευρ.

νυκτί-σεμνος, -ον, αυτός που εορτάζεται με σεμνό τρόπο τη νύχτα, σε Αισχύλ.

νυκτῖ-φάνης, -ές (φαίνομαι)· **I.** αυτός που λάμπει τη νύχτα, σε Ανθ. **II.** αυτός που έχει σκοτεινές σκιές όπως η νύχτα, στον ίδ.

νυκτί-φαντος, -ον, αυτός που εμφανίζεται τη νύχτα, σε Αισχύλ., Ευρ.

νυκτί-φοιτος, -ον (φοιτάω), αυτός που περιφέρεται τη νύχτα, σε Αισχύλ.

νυκτι-φρούρητος, -ον, αυτός που φρουρεί κατά τη διάρκεια της νύχτας, σε Αισχύλ.

νυκτο-θήρας, -ου, ό (θηράω), αυτός που τη νύχτα επιδίδεται στο κυνήγι, σε Ξεν.

νυκτο-μάχέω (μάχομαι), μέλ. -ήσω, μάχομαι κατά τη διάρκεια της νύχτας, σε Πλούτ.

νυκτομαχία, ή, Ιων. -ίη, νυχτερινή μάχη, σε Ηρόδ., Θουκ.

νυκτο-περι-πλάνητος[ά], -ον (πλανάομαι), αυτός που περιπλανιέται τη νύχτα, σε Αριστοφ.

νυκτο-πορέω (πόρος), μέλ. -ήσω, ταξιδεύω, οδοιπορώ κατά τη νύχτα, σε Ξεν.

νυκτοπορία, ή, νυχτερινή περιήγηση, νυχτερινή πορεία, σε Πολύβ.

νυκτοφυλάκew, μέλ. -ήσω, φυλάω σκοπιά τη νύχτα· *νυκτοφυλακew τὰ ἔξω*, περιφρουρώ τη νύχτα τους εξωτερικούς χώρους, σε Ξεν.

νυκτο-φύλαξι[ύ], -ἄκος, ό, ή, νυχτερινός φύλακας, σκοπός, φρουρός, Λατ. excubitor, σε Ξεν.

νυκτῶον, τό (Νύξ), ο ναός της θεοποιημένης Νύχτας, σε Λουκ.

νυκτ-ωπός, -όν (ῶψ), = *νυκτερωπός*, σε Ευρ.

νύκτωρ (νύξ), επίρρ., κατά τη διάρκεια της νύχτας, σε Ησίοδ., Σοφ. κ.λπ.

νύμφᾶ, I. Επικ. κλητ. αντί *νύμφη*. **II.** **νύμφᾶ**, Δωρ. αντί *νύμφη*.

νυμφᾶγωγέω, οδηγώ τη νύφη στο σπίτι του γαμπρού· *γάμους νυμφαγωγῶν*, συνάπτω γάμο, σε Πλούτ.

νυμφ-ἄγωγός, -όν, ό, αυτός που συνοδεύει, που οδηγεί τη νύφη από το σπίτι της στο σπίτι του γαμπρού, σε Ευρ.

νύμφαιον, τό (νύμφη), το ιερό των Νυμφών, σε Πλούτ.

νυμφαῖος, -α, -ον (νύμφη), αυτός που ανήκει ή είναι αφιερωμένος στις Νύμφες, σε Ευρ., Ανθ.

νυμφεῖος, -α, -ον και -ος, -ον (νύμφη)· **I.** αυτός που αναφέρεται στη νύφη, νυφικός, γαμήλιος, σε Πίνδ., Ευρ. **II.** ως ουσ., **1.** *νυμφεῖον* (ενν. *δῶμα*), τό, νυφικό δωμάτιο, σε Σοφ. **2.** *νυμφεῖα* (ενν. *ιέρᾶ*), *τά*, γαμήλιες τελετές, γάμος, στον ίδ. **3.** *νυμφεῖα τοῦ σου τοῦ τέκνου*, η μέλλουσα σύζυγος του γιου σου, στον ίδ.

νύμφευμα, -ατος, τό, (νυμφεύω)· **I.** γάμος, συζυγία, σε Σοφ., Ευρ. **II.** στον ενικ., αυτός που παντρεύεται· *καλὸν νύμφευμά τι*, «καλό ταίρι για κάποιον», σε Ευρ.

νυμφευτήριος, -α, -ον, γαμήλιος, σε Ευρ.

νυμφευτής, -οῦ, ό (νυμφεύω)· **I.** συνοδός της νύφης στη μετάβαση προς το σπίτι του γαμπρού· επίσης, προξενητής, σε Πλάτ. **II.** γαμπρός, σύζυγος, νυμφίος, σε Ευρ.

νυμφεύτρια, ή, παράνυμφος, αυτή που συνοδεύει τη νύφη στον οίκο του γαμπρού, σε Αριστοφ.

νυμφεύω (νύμφη), μέλ. -σω, **I. 1.** οδηγώ, συνοδεύω τη νύφη, την παραδίδω σε γάμο με κάποιον, την παντρεύω με κάποιον, σε Ευρ. **2.** παντρεύομαι,

λέγεται για γυναίκα, Λατ. *pubere*, σε Σοφ.· αλλά επίσης και για άνδρα, Λατ. *ducere*, σε Ευρ.· όπως επίσης και για τους δύο, *νυμφεύετ', εὖ πράσσοιτε*, στον ιδ. **II.** Παθ. με Μέσ. μέλ. *νυμφεύσομαι*, Μέσ. και Παθ. αόρ. α' *έννυμφενσάμην, έννυμφεύθην*· παραδίδομαι σε γάμο, παντρεύομαι, λέγεται για γυναίκα, σε Ευρ.· *νυμφεύομαι ἔκ τινος*, λαμβάνομαι από κάποιον για γάμο, στον ιδ. **III.** Μέσ., λέγεται για άνδρα, παίρνω γυναίκα ως σύζυγο, στον ιδ.

νύμφη, ἡ, Επικ. κλητ. *νύμφᾱ*· Δωρ. *νύμφᾱ*· **I. 1.** νεαρή σύζυγος, νύφη, Λατ. *nupta*, σε Ομήρ. Ιλ., Τραγ. **2.** γενικά, κάθε παντρεμένη γυναίκα, σε Ομήρ. Οδ., Ευρ. **3.** νεαρή κόρη, παρθένα σε ηλικία γάμου, σε Ομήρ. Ιλ., Ησίοδ. **4.** ισοδύν. Λατ. *nurus*, η νύφη (αναφορικά με τα πεθερικά και τους κουνιάδους), σε Κ.Δ. **II. 1.** ως κύριο όνομα, η Νύμφη, σε Όμηρ.· *θεαὶ Νύμφαι*, σε Ομήρ. Ιλ.· διακρίνεται με διαφορετικά κατά τόπους ονόματα· Νύμφες των πηγών είναι οι *Ναϊάδες*, Νύμφες της θάλασσας οι *Νηρηίδες*, Νύμφες των δέντρων οι *Δρυάδες* και οι *Αμαδρυάδες*, Νύμφες των βουνών οι *Νύμφαι Όρεστιάδες* και οι *Όρεάδες*, Νύμφες του αγρού οι *Νύμφαι λειμωνιάδες*. **2.** λέγεται για πρόσ. που βρίσκονται σε κατάσταση έκστασης, όπως οι μάντεις και οι ποιητές· λεγόταν ότι είχαν καταληφθεί από τις Νύμφες, δηλαδή ότι ήταν *νυμφόληπτοι*, Λατ. *lymphatici*. **III.** χρυσαλλίδα ή προνύμφη του μεταξοσκώληκα, σε Ανθ.

νυμφίδιος[ι], -α, -ον και -ος, -ον, αυτός που ανήκει στη νύφη, νυφικός, σε Ευρ., Αριστοφ.

νυμφικός, -ή, -όν, = το προηγ., στους Τραγ. κ.λπ.

νυμφίος, ὁ (νύμφη)· **I.** γαμπρός, αυτός που έχει παντρευτεί, νιόπαντρος άνδρας, σε Όμηρ. κ.λπ.· στον πληθ., *τοῖς νεωστί νυμφίοις*, στο νυφικό ζευγάρι, στους νεονύμφους, σε Ευρ. **II.** ως επίθ., *νύμφιος*, -α, -ον, νυφικός, σε Πίνδ.

νυμφο-γενής, -ές (γίγνομαι), αυτός που γεννήθηκε από Νύμφη, σε Ανθ.

νυμφό-κλαυτος, -ον, αυτός που προκαλεί θρήνο στις νιόπαντρες γυναίκες, λέγεται για την Ελένη, σε Αισχύλ.

νυμφοκομέω, μέλ. -ήσω, I. ντύνω, κοσμώ τη νύφη, σε Ανθ. **II.** αμτβ., ντύνομαι νύφη, σε Ευρ.

νυμφο-κόμος, -ον (κομέω), αυτός που ντύνει ή στολίζει τη νύφη· γενικά, νυφικός, σε Ευρ.

νυμφό-ληπτος, -ον, αυτός που έχει καταληφθεί από τις Νύμφες, σε Πλάτ.

νυμφοστολέω, συνοδεύω τη νύφη, σε Ανθ.

νυμφο-στόλος, -ον (στέλλω), συνοδός της νύφης.

νυμφό-τιμος, -ον (τιμή), αυτός που αποδίδει τιμές στη νύφη· μέλος

νυμφότιμον, γαμήλιο τραγούδι, υμέναιος, σε Αισχύλ.

νυμφών, -ώνος, ὁ (νύμφη), νυφικό δωμάτιο, σε Κ.Δ.

νῦν, επίρρ.: **I. 1.** τώρα, σ' αυτή τη δεδομένη στιγμή, Λατ. *nunc*· *οἱ νῦν βροτοὶ εἰσιν*, αυτοί που είναι τώρα θνητοί, όπως ακριβώς ζουν τώρα, σε Ομήρ. Ιλ.· ομοίως και στους Αττ., *οἱ νῦν ἄνθρωποι*, οι σύγχρονοι άνθρωποι· *τὸ νῦν*, ο ενεστώτας χρόνος, σε Πλάτ.· *τὰ νῦν* (συχνά γραμμένο *τανῦν*) χρησ. απλώς όπως το *νῦν*, σε Ηρόδ., Αττ. **2.** επίσης, λέγεται για ό,τι έχει αποτελέσει μόλις παρελθόν, ακριβώς τώρα, μόλις τώρα, σε Όμηρ., Σοφ. **3.** τώρα, δηλ. όπως έχει τώρα η κατάσταση, αντίθ. προς ό,τι ήταν δυνατόν να συμβεί υπό διαφορετικές περιστάσεις, σε Θουκ.· ομοίως, *καὶ νῦν*, ακόμη και στην περίπτωση, περίπτωση αυτή, σε Ξεν. **II.** εκτός από τη σημασία του χρόνου, το εγκλιτ. *νυν*, *νυ* δηλώνει: **1.** άμεση ακολουθία ενός πράγμ. ύστερα από ένα άλλο, έπειτα, αμέσως έπειτα, αμέσως μετά, σε Όμηρ. **2.** επίσης, λέγεται με σημασία συμπεράσματος, λοιπόν, ώστε, σε Ομήρ. Ιλ. κ.λπ. **3.** χρησιμ. για να επιτείνει διαταγή· *δεῦρό νυν*, εμπρός λοιπόν! γρήγορα λοιπόν! σε Ομήρ. Ιλ.· *εἰά νυν*,

κ.λπ.· *φέρε νυν, ἄγε νυν, σπευδέ νυν, σίγα νυν*, κ.λπ., σε Ξεν.· επίσης, χρησιμ. για να επιτείνει ερώτηση· *τίς νυν; τί νυν; ποιος λοιπόν; τι λοιπόν; στον ιδ.*

νῦνδῆ, επιτετ. τύπος του νῦν, **1.** με ενεστ., τώρα δα, τώρα, ακόμη και τώρα, σε Πλάτ. **2.** με παρελθοντικούς χρόνους, προ ολίγου, μόλις τώρα· *ἃ νῦν δὴ ἐγὼ ἔλεγον*, στον ιδ.

νῦνί, Αττ. τύπος του νῦν, επιτετ. με το δεικτικό -ῖ, τώρα δα, αυτήν τη στιγμή, σε Δημ., Αισχίν. ομοίως και στην καθομιλουμένη Αττ., **νυνμενί** αντί νυνὶ μέν, σε Αριστοφ.· *νυνδί* αντί νυνὶ δέ, στον ιδ.

νύξ, νυκτός, ἡ, Λατ. *nox*. **I. 1.** νύχτα, δηλ. είτε με τη σημασία της χρονικής περιόδου της νύχτας (αντίθ. προς την ημέρα) ή απλά ως μία νύχτα, σε Όμηρ., Ησίοδ. κ.λπ.· *νυκτός*, τη νύχτα, Λατ. *noctu*, σε Ομήρ. Οδ., Αττ.· *νυκτὸς ἔτι*, ενώ ήταν ακόμη νύχτα, σε Ηρόδ.· *νυκτὸς τῆσδε*, σε Σοφ.· *ἄκρας νυκτός*, στη βαθύτατη στιγμή της νύχτας, στον ιδ.· επίσης, *νυκτί*, σε Ηρόδ., Σοφ.· *νύκτα*, καθ' ὅλη τη διάρκεια της νύχτας, στο μακρὺ διάστημα της νύχτας, σε Όμηρ.· *νύκτας*, κατά τις νύχτες, στον ιδ.· *μέσαι νύκτες*, μεσάνυχτα, μεσονύχτι, σε Πλάτ. **2.** με προθ.· *ἀνὰ νύκτα*, κατά τη νύχτα, σε Ομήρ. Ιλ.· *διὰ νύκτα*, σε Ομήρ. Οδ.· *εἰς νύκτα, εἰς τὴν νύκτα*, προς τη νύχτα, σε Ξεν.· *ὑπὸ νύκτα*, μόλις νυχτώσει, σε Θουκ., Ξεν.· *διὰ νυκτός*, κατά τη διάρκεια της νύχτας, σε Πλάτ.· *ἐκ νυκτός*, αμέσως μόλις πέσει η νύχτα, σε Ξεν.· *πόρρω τῶν νυκτῶν*, βαθιά μέσα στη νύχτα, στον ιδ.· *ἐπὶ νυκτί*, τη νύχτα, σε Ομήρ. Ιλ.· *ἐν νυκτί, ἐν τῇ νυκτί*, σε Αισχύλ. κ.λπ. **3.** στον πληθ. επίσης, νυχτερινές φρουρές, σε Πίνδ., Πλάτ.· οι Έλληνες διαιρούσαν τη νύχτα σε τρεις φυλακές, σε Όμηρ. κ.λπ. **II. 1.** το σκοτάδι της νύχτας, σε Όμηρ. **2.** σκοτάδι, νύχτα του θανάτου, στον ιδ.· *νύξ Αἰδης τε σωζόντων κάτω*, σε Σοφ. **III.** *Νύξ*, ως κύριο όνομα, η θεά της νύχτας, κόρη του Χάους, σε Ομήρ. Ιλ., Ησίοδ. **IV.** νυχτερινό ή εσπερινό μέρος του ορίζοντα, δηλ. το δυτικό, η Δύση, σε Ησίοδ.

νύξα, Επικ. αντί ἔνυξα, αόρ. α' του νύσσω.

νυός[ϋ], -οϋ, ἡ, I. νύφη (σε σχέση με τα πεθερικά και τους κουνιάδους), σε Όμηρ.· με ευρύτερη σημασία, κάθε θηλυκό πρόσωπο που συνδέεται με γάμο με δεσμούς αγχιστείας, σε Ομήρ. Ιλ. **II.** νύφη, σύζυγος, έγγαμη γυναίκα, σε Θεόκρ., Ανθ.

Νῦσα, -ης, ἡ, όνομα ποικίλων λόφων, πολλών πόλεων και τόπων αφιερωμένων στον Βάκχο, σε Ομηρ. Ύμν. κ.λπ.· επίθ. **Νύσιος[ϋ]**, -α, -ον, στο ιδ.· **Νῦσήϊος**, σε Αριστοφ.

νύσσα, -ης, ἡ (νύσσω), όπως το Λατ. *meta*, όνομα δύο στηλών στον υπόδρομο (*ἰππόδρομος*)· **1.** στήλη γύρω από την οποία έστριβαν τα άρματα, τοποθετημένη σε σημείο τέτοιο ώστε τα άρματα που πήγαιναν από τη δεξιά πλευρά της διαδρομής έστριβαν γύρω απ' αυτή και επέστρεφαν από την αριστερή πλευρά (πρβλ. **καμπτήρ**), σε Ομήρ. Ιλ. **2.** στήλη εκκίνησης, απ' όπου δηλ. ξεκινούσαν οι ιπποδρομίες· και ήταν επίσης το σημείο του νικηφόρου τερματισμού, σε Όμηρ.

νύσσω, Αττ. **νύττω**, μέλ. -ζω, τρυπώ με αιχμηρό αντικείμενο, τσιμπώ, κεντρίζω, διαπερνώ, σε Ομήρ. Ιλ., Ησίοδ.· *ἀγκῶνι νύζας*, έχοντάς τον ακουμπήσει ελαφρά με τον αγκώνα, σε Ομήρ. Οδ.· *νύσσω γνώμην*, την κεντρίζω, την τρυπώ (με σκοπό να τη διερευνήσω), σε Αριστοφ.

νυστάζω, αόρ. α' *ένύσταζα* και *ένύστασα*· **1.** γέρνω το κεφάλι μου γιατί με παίρνει ο ύπνος, κοιμάμαι, λαγοκοιμάμαι, σε Ξεν., Πλάτ. **2.** είμαι νυσταλέος, κοιμισμένος, Λατ. *dormito*, σε Αριστοφ., Πλάτ. **3.** κρεμώ προς τα μπρος το κεφάλι, κλίνω το κεφάλι μου προς τα μπρος, σε Ανθ.

νυστακτής, -οῦ, ὁ, αυτός που κάνει κάποιον να κλίνει προς τα κάτω το κεφάλι του, σε Αριστοφ.

νύττω, Αττ. αντί *νύσσω*.

νύχευμα[ῦ], -ατος, τό, νυχτερινή σκοπιά, Λατ. *pervigilium*, σε Ευρ.

νύχεύω (νύξ), μέλ. -*σω*, ξαγρυπνώ τη νύχτα φυλώντας σκοπιά, διανυκτερεύω, σε Ευρ.

νυχθ-ήμερον, τό (ἡμέρα), μία νύχτα και μία μέρα, ημερονύχτι, σε Κ.Δ.

νύχιος[ῦ], -α, -ον και -ος, -ον, νυχτερινός, **1.** λέγεται για πρόσωπα, αυτός που έχει ενασχόληση τη νύχτα, σε Ησίοδ., Αισχύλ. κ.λπ. **2.** λέγεται για πράγματα, αυτός που συμβαίνει νύχτα, σε Σοφ., Ευρ. **3.** λέγεται για τόπους, σκοτεινός όπως η νύχτα, ζοφερός, σε Αισχύλ., Ευρ.

νώ, βλ. **ἐγώ** III.

νωδός, -ή, -όν (νη-, ὁδούς), αυτός που δεν έχει δόντια, σε Αριστοφ., Θεόκρ.

νωδύνια, ή, I. απαλλαγή από τον πόνο, σε Θεόκρ. **II.** καταπραϊντικό, αναλγητικό φάρμακο, σε Πίνδ.

νώ-δύνος, -ον (νη-, ὁδύνη)· I. = *ἀνώδυνος*, βλ. *αυτ.*, αυτός που δεν προκαλεί πόνους, σε Πίνδ. **II.** Ενεργ., αυτός που μαλακώνει τον πόνο, που επενεργεί καταπραϊντικά, σε Σοφ.

νώθεια, ή, οκνηρία, ραθυμία, βραδύτητα, σε Πλάτ. κ.λπ.

νωθής, -ές, γεν. -έος· 1. οκνηρός, ράθυμος, αργοκίνητος, επίθ.

προσδιοριστικό του γαϊδάρου, σε Ομήρ. Ιλ., Ευρ. κ.λπ. **2.** λέγεται για την αντίληψη, ανόητος, ηλίθιος, νωθρός, βραδύς· *νωθέστερος*, πιο ανόητος, σε Ηρόδ.

νώθητι, Ιων. αντί *νοήθητι*, προστ. Παθ. αορ. α' του *νοέω*.

νωθρός, -ά, -όν, = *νωθής*, οκνηρός, ράθυμος, βραδυκίνητος, σε Πλάτ.

νώϊ, εμείς οι δύο, βλ. **ἐγώ** III.

νωΐτερος[ι], -α, -ον, αυτός που ανήκει σε ή προέρχεται από μας τους δύο, σε Όμηρ.

νωλεμές, επίρρ., χωρίς παύση, ασταμάτητα, συνεχώς, σε Όμηρ.· ομοίως,

νωλεμέως, σε Ομήρ. Ιλ.· *νωλεμέως ἐχέμεν*, υπομένω καρτερικά, στο ίδ.·

αλλά, *νωλεμέως κτείνοντο*, σκοτώνονταν χωρίς σταματημό, δηλ. ο ένας μετά τον άλλον, σε Ομήρ. Οδ. (άγν. προέλ.).

νωμάω (νέμω I), μέλ. -*ήσω*, **I.** διαμερίζω, διανέμω, ιδίως τροφή και ποτό σε εορταστικές εκδηλώσεις, σε Όμηρ. **II.** (**νέμω** III. 2.) διευθύνω κατά βούληση, καθοδηγώ, ελέγχω. **1.** λέγεται για όπλα, χειρίζομαι, κουμαντάρω, κινώ τη λόγχη, το δόρυ ή την ασπίδα, σε Όμηρ.· ομοίως μεταφ., *νώμα πηδαλίῳ πόλιν*, κρατούσε το τιμόνι της πόλης, Λατ. *gubernabat*, σε Πίνδ.· *πᾶν νωμάω ἐπὶ τέρμα*, σε Αισχύλ. **2.** λέγεται για μέλη του σώματος, κινώ με ταχύτητα· *γούνατα νωμαῖν*, σε Ομήρ. Ιλ.· *πόδα νωμαῖν*, σε Σοφ.· *νωμαῖν ὀφρύν*, κουνώ το φρύδι μου, σε Αισχύλ. **3.** ανακινώ στο μυαλό μου, σε Ομήρ. Οδ.· παρατηρώ, παρακολουθώ, σε Ηρόδ., Τραγ.

νών, Αττ. αντί *νώϊν*, βλ. **ῥῶι**.

νώνυμος, -ον, Επικ. αντί *νώνυμος*· χρησιμ. όταν η παραλήγουσα αναγκαστικά πρέπει να είναι μακρά, σε Όμηρ., Ησίοδ.

νώνυμος, -ον (νη-, ὄνυμα, Αιολ. αντί *ὄνομα*)· **I.** ανώνυμος, άγνωστος, άσημος, άδοξος, σε Ομήρ. Οδ., Αισχύλ., Σοφ. **II.** με γεν., *Σαπφοῦς νώνυμος*, αυτός που δεν έχει το όνομα της Σαπφούς, δηλ. δεν τη γνωρίζει, σε Ανθ.

νώροψ, -οπος, ὁ, ή, αστραφτερός, γυαλιστερός, λέγεται για μέταλλα, σε Ομήρ. Ιλ. (αμφίβ. προέλ.).

νωσάμενος, νώσασθαι, Ιων. και Δωρ. αντί *νοη-*, Μέσ. μτχ. και απαρ. αορ. α΄ του *νοέω*.

νωτ-άκμων, -ονος, ό, ή, αυτός που έχει πολύ δυνατές πλάτες, θωρακισμένα νώτα, σε Βατραχομ.

νωτιαῖος, -α, -ον (νῶτον), αυτός που ανήκει στην πλάτη, στα νώτα ή στη ράχη· *νωτιαῖα ἄρθρα*, ραχιαίοι, νωτιαίοι σπόνδυλοι, σε Ευρ.

νωτίζω (νῶτον)· **I.** μόνο στον αόρ. α΄ *ἐνώτισα*, γυρίζω την πλάτη μου, Λατ. *terga dare*, σε Ευρ.· με σύστ. αντ., *παλίσσυντον δράμημα νωτίσαι* = *παλινδρομῆσαι*, κάνω μεταβολή και στρέφομαι προς τα πίσω, σε Σοφ. **II.** καλύπτω τα μετόπισθεν, τα νώτα κάποιου· *τινά*, σε Ευρ.· *πόντον νωτίσαι*, περνά ξυστά πάνω από τη θάλασσα, σε Αισχύλ.

νώτισμα, -ατος, τό (νωτίζω), αυτό που καλύπτει την πλάτη, λέγεται για φτερά, σε Ευρ.

νῶτον, τό ή νῶτος, ό, I. πληθ. πάντοτε, *νῶτα, τά*· πλάτη, ράχη, Λατ. *tergum*, σε Ομήρ. Ιλ.· συχνά στον πληθ., όπως το Λατ. *terga*, σε Όμηρ.· *τὰ νῶτα ἐντρέπειν, ἐπιστρέφειν*, γυρίζω την πλάτη μου, δηλ. φεύγω, αποχωρώ, τρέπομαι σε φυγή, σε Ηρόδ.· *νῶτα δεῖξαι*, σε Πλούτ.· *κατὰ νώτου*, από τα νώτα, από πίσω, σε Ηρόδ., Θουκ. **II. 1.** μεταφ., κάθε ευρεία επιφάνεια· *ἐπ' εὐρέα νῶτα θαλάσσης*, σε Όμηρ.· λέγεται για πεδιάδες, σε Πίνδ., Ευρ. **2.** πάνω μεριά ή ράχη λόφου ή βουνού, σε Πίνδ., Ευρ.· λέγεται επίσης για άρμα, σε Ευρ.

νωτο-φόρος, -ον (φέρω), αυτός που μεταφέρει στην πλάτη του, αχθοφόρος, ως ουσ., φορηγό, αχθοφόρο ζώο, σε Ξεν.

νωχελής, -ές, αυτός που κινείται αργά και βαριά, οκνηρός, δυσκίνητος, νωθρός, χαύνος, σε Ευρ. (αμφίβ. προέλ.).

νωχελία, ή, Επικ. **-ή**, τεμπελιά, οκνηρία, νωθρότητα, σε Ομήρ. Ιλ.